

Vol. 1. Part 2. 222. II

Exploration
of the River
p. 16

C

Ver

649
IAC CORNVTI
DOCTORIS MEDICI

PARISIENSIS

CANADENSIVM PLANTARVM,
aliarumque nondum editarum

HISTORIA.

Cui adiectum est ad calcem

ENCHIRIDION
BOTANICVM PARISIENSE,

*Continens Indicem Plantarum, que in Pagis, Siluis, Pratis, &
Montosis iuxta Parisios locis nascuntur.*

Edition recherchée

PARISIIS,

Venundantur apud SIMONEM LE MOYNE, viâ Iacobeâ.

M. DC. XXXV,

CVM PRIVILEGIO REGIS.

653

IAC CORNUTI

DOCTORIS MEDICINAE

PARISIENSIS

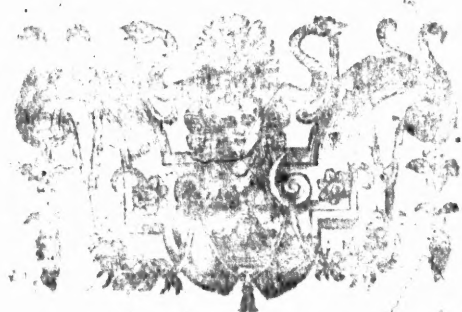
ACADEMIAE PRINCIPALIS

DE ANATOMIA

HISTORIA

ANATOMICA

DE ANATOMIA

PARISIIS

IN AEDIBUS REGIIS

M. DC. XXXV

DE REGIO. PRINCIPALIS

etia
pau
qui
disti
con
bra
vel
m
nam

CAROLO
BOVARDO
ARCHIATRORVM
COMITI.

JACOBVS CORNVTI Doctor Medicus
Parisiensis S. D.

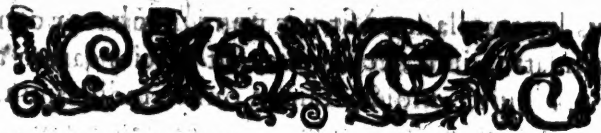
CIO quosdam, CAROLE
BOVARDE, nostri seculi
Medicos Plantarum omnium
abnuisse curam, earumque decocta
velut inutilia mededis morbis, aut
etiam agrotantibus fastidiosa constantissime re-
pudiasse, inter quos Germani nonnulli & ceteri
qui metallicis addicti nihil preter horum sales con-
ditis exceptos gloriosè & citra nauseam corporibus
conferre sanitatem affirmantes, purgationum no-
strarum, Foliorum, Rhei, & Siliqua compositiones
velut professione sua indignas longissime ablega-
runt: quasi sit agro contrarium talia prescribentis
medici propositum: cum ille quàm maxime puris,
a ii

Et gravioribus epulis gaudeat, hic acerbis san-
tium et amara propinet apozemata, qua diluti
etiam syrupi nimia dulcedine sepe nauseam mo-
uent: ille posthabita morbi ratione, corporis
vires uno tantum victu recuperare studeat,
hic easdem mediocriter atterendo assidua por-
tionum exhibitione morbi vim infringere. Ita fit,
aiunt, ut quod agrotus abominatur, contra
nos videamur optare. Sed in his tam discor-
dantibus votis, est tamen quedam natura-
lis societas, et amica coniunctio; quoniam
usu-venit plerumque morbosam agrotantis in-
temperiem suaviore et pleniore nutritu in-
ualescere, et per alterantia herbarum decocta,
velut ptisanas cibatum agrum a morbi magnitu-
dine vindicari. Ad proinde, ut arbitror, nulla
est regio in qua medicina Hippocraticè exercetur,
que ut vene sectionis et purgationum herbaria-
rum, ita et alterantium medicamentorum ad-
iumento non utatur. Nam in arte medendi
vel antiquissima est ratio per simplices herbas
morbos abigendi, eaque tutissima semper fuit.
Has scilicet natura nobis vite salubritatisque
causa ad manum esse voluit: eoque propositio
ubique nobis obvia fecit, ut in pernoscendis
quisque animum applicaret. Quod si ita ef-
fet, non sua profecto cuique venalis sanitas fo-

herba tan-
qua diluti
seam mo-
corporis
e fudent,
lud porto-
e. Ita fit,
contra
n discor-
natura-
quoniam
antis in-
catu in-
decocta,
magnitu-
or, nulla
cerceatur,
erbaria-
rum ad-
medendi
s herbas
per fuit.
satisque
proposito
oscendis
ita ef-
ritas fo-

est: in nulla penè namque loco gradum si-
stere liceret, quin & in eo admirabiles simul
plantas & insperatum agritudinibus nostris so-
lajum deciperemus. Clarus medicum Hero-
philus nonnullas etiam calcasas prodesse affirma-
bat; adeo incredibilis fuit apud eum & antiquos
existimationis herbarum scientia; aequalis quip-
pe censebatur gloria herbam inuenisse, & vitam
inuasse. Hec quoque medendi scientia è Gra-
cia migravit in scholam nostram Parisiensem,
que ablegatis ceteris presidium quæ à terra visceri-
bus effodiuntur, ea maxime usurpat quæ planta
earumque partes subministrant. Hæc siquidem
agnovit, quæ dum viverent calorem nativi iugum
subiero, a nostro posse facile confici: et si forte
segniùs aliquando processerint etiam sine noxa
codere in alimentum. Tantum verò apud te
valuit eadem hæc opinio, ut annis generis stir-
pium locupletissimum hortum ex munificen-
tia Regiæ, non dicam publico, sed toti Orbi ad-
mirabilem comparavis; Cuius horti præ-
fecturam Rex Christianissimus tibi velut in-
signe dedit valetudinis toties recuperata mo-
numentum. (Intelligebat quippe Princeps ad-
mirabilis ingenij, magnam esse, ut Theophras-
tus ait, medicæ artis & olitoria affinitatem, nec
alia ratione carper, quam plantas esse colen-

dum.) Ille quidem obtulis barbariam coronans
tibi salutaria consulens; Ego verò qui sub tuis,
suorumque vexillis dudum militavi, teque sem-
per ut aëlis medicinalis ab initio ducem, ita et
studiorum tuorum exemplar impostorum mihi pro-
posui: Ego Tibi inquam Gramineam coronam
hanc contexui, non quidem vulgarem, sed ex
vulgaribus graminibus confectam, quæ licet
ignobilis, honorem tamen nobilem faciat: sed
ex inauditis plantis et a nullo auctore antea ce-
bratis, quas Canada, America meridionalis, In-
dia, et Hispania genuerunt. Harum nobilissimas
undecumque convocaui, ut summum tuum in se
dominatum et Imperium agnoscerent, ac vene-
rarentur. Quia verò nuda erant, ac velut in pa-
trio solo, inculta: obtexi singulas latinâ qua-
dam lacernâ, quæ tibi fortasse minus polita
videbitur: sed est sermo rei explicata accommo-
datus, qui agrestes tantum silvestresque plantas
describit, quique in ipso plerumque horto sunt
extemperantes. Hanc itaque corollam si aquo
exceptoris animo, non dubitabis illa sub auspiciis
benivolentia tua in lucem prodire, nec verebitur
museorum cellis coarctari, sequi non gravem
legentium manibus præbebis. Quotumque vero
peruenient, ampla tui nominis stemmata fronti
impressa, longè, latèque diffundet. Vale.

AD LECTOREM

VT crescit in dies auida cuiusque sciendi libido, ita & natura sua non prodiga, pro mensurâ cuiusque laboris sumum explicat: felicem certe nebulonicis qui indefesso animo, nec intolerabili labore territi, nouas terras, non tam opes acquirendi quàm inquirendi studio, traiecto quacumque Oceano detulerunt; Et ex America vtraque, & Indiis quamplurimas stirpes aduexerunt veteribus omnibus incognitas; quæ sine dubio non parùm negotij facerent posteris, eorum scripta euoluentibus, si silentio obtegerentur. Vt pote quæ positas ab auctoribus proprias plantarum differentias eludant, & nouâ atque inauditâ velut formâ speciem mutant: adeo vt si quod genus ex natura *adæm, adæm, adæm*, *adæm, adæm* scriptitarent, eiusdem generis frutex inuentus modò sit contrariis dotibus ornatus. Earum ergo stirpium quæ in exteris terris nascuntur, amantque solitudines inaccessas, & incultis illis squalentibusque locis maximè delectantur, persequimur historiam, eamque breuem, quia non de omnibus, sed de nondum à quoquam auctore (quod equidem sciam) editis hic est sermo: in qui-

AD LECTOREM.

bus licet nulla sapa sit nec pomi, nec bacæ commendatio; imò nec suauitas aut species earum ad se nos inuitet; indietas tamen omnes indiscriminatum persequuti sumus: vt quisque intelligat quàm, sub sordida ista facie, & horrido velut aspectu quem præ se ferunt siluestres illæ nonnullæ plantæ, lateat eximia medendi facultas; Sacrà videlicet parente omnium naturâ nusquam non remedia disponente, homini vt medicina fieret. Singulis verò plantis aptauimus nomina; quæ maxime propria iudicauimus, vt clarior foret omnis earum cognitio. Non aliâ namq; de causâ siluestrium ferè omnium notitiam ab antiquis trueri non possumus: nisi quòd apud Græcos τὰ ὄρεα αἰχμητὰ αἰνῶντα τὴν ἰατρικὴν referente Theophrasto, & apud Latinos maiore ex parte earundem nomenclaturæ defuit cura, vt testatur Plinius, qui sæpè queritur etiam quòd genera arborum Macedones narrauerint magna ex parte sine nominibus. Quæ verò indicauimus hocce libello contentarum Canadensium plantarum nomina, doctis herbariis disquirèda potius, quàm affirmanda proponimus: nulliusque sensum volumus his astringi; sed liberum in eo cuiusque iudicium relinquimus. Maluimus tamen proposito nomine historiam asserre, quàm more antiquiorum de plantis differere. Ob id enim obscurior est plantarum ab his proditarum cognitio; & quòd de anonymis sæpenumero dissectuerint, & quòd concisè nimis velutque obiter nominatarum historiam perstrinxerint. Sic

Theo-

AD LECTOREM.

Theophrastus velut apud eruditos de plantis agit. Dioscorides paulò fufius explicat, fed femper aliquid difquirendum relinquit. Plinius Theophrasti more potius nominat quàm depingit. Ita fit vt fuas plantas intra fe confumant auctores, fintque noltro orbi tantum nominibus cognita. Recentiores vero cum nullam vel minimam particulam intactam prætereant, longiores effe malunt in defcribendo, quàm breuitatis ftudio vel minuto lineamento relicto ftudiofos demorari. Neque inficior id eos optimâ ratione feciffe, cum defcribendi fcientia picturæ arti omnino respondere videatur. Hòs itaque fecutus, in cuiusque plantæ (quam & ipfe vidi, & ad viuum delineari iuffi) hiftoria expatiari latius confilium fuit: feu in ratione nominis inueftiganda, feu in explicandis Viribus aut natali fòlo. Plerumque etiam Theophrasti verba inferuimus, nunc Plinij, nunc aliorum auctorum: præfignato femper aut in textu, aut in margine auctoris nomine: Quod eo potiffimum confilio feci, vt auctorum natiua & genuina loquendi venùftas eo magis eluceret, cum fermónis eorundem particula minus excultæ meæ orationi intermifceretur; effetque velut in viridi prato fparfa viola, quæ è diftanti fpatio etiam interftingitur. Porro huic operi ad calcem, à nemine hactenus compofitum Enchiridion Botanicon Parifiense adiecimus. Opus certè nouitiis expectandum, in quo plantæ infinuantur, & rariores quæ in hortis noftreis publicis, & vulgares quæ in pa-

AD LECTOREM

gis, pratis, paludibus, fluuiis, montibus, siluis, mar-
cerijs, & locis incultis iuxta Parisios sitis inueniun-
tur. Quarum herbarum nomina (ne me auctorem
putēs) à Lobelio desumpsimus. Hunc ergo meum
laborem, Lector beneuole, si æqui bonique con-
sulas, alacriorem me ad noua & meliora commen-
tationum genera aliquando incitabis. Vale.

Th
Ro
Or
En
De
Va
Va
As
De
Pol
Pol
Pol
Pol
De
He
Bug

luis, ma-
nuenun-
uctorem
o meum
ue con-
mimen-
c.

I N D E X
C A P I T V M
H V I V S L I B R I .

D <i>E. filice</i>	CAPVT 1
<i>Panax baccifera.</i>	2
<i>Adiantum Americanum.</i>	3
<i>Thlaspi luteum spangospermon.</i>	4
<i>Rosa punicea.</i>	5
<i>Origanum fistulosum Canadense.</i>	6
<i>Eruca maxima Canadensis.</i>	7
<i>De valeriana.</i>	8
<i>Valeriana vrtica-folia flore albo.</i>	9
<i>Valeriana vrtica-folia flore violaceo.</i>	10
<i>Asaron Canadense.</i>	11
<i>De polygonato.</i>	12
<i>Polygonatum spicatum sterile.</i>	13
<i>Polygonatum spicatum fertile.</i>	14
<i>Polygonatum racemosum.</i>	15
<i>Polygonatum ramosum flore luteo maius.</i>	16
<i>Polygonatum ramosum flore luteo minus.</i>	17
<i>De Hedysaro.</i>	18
<i>Hedysaron triphyllum Canadense.</i>	19
<i>Bugula odorata Lusitanica.</i>	20

<i>Cyclaminum orientale. Ragmer Bonheur. Turcarum.</i>	21
<i>Cyclaminum montis Libani.</i>	80
<i>De Arundine.</i>	22
<i>Arundo Indica variegata.</i>	23
<i>Fumaria siliquosa semper virens.</i>	24
<i>Fumaria Tuberosa insipida.</i>	49
<i>Aquilegia pumila præcox. Canadensis.</i>	25
<i>Aster luteus alatus.</i>	26
<i>Asteriscus latifolius Autumnalis.</i>	27
<i>De Centauro.</i>	28
<i>Centaureum maius luteum.</i>	29
<i>Centaureum folijs Cynara.</i>	30
<i>Panaces ~~καπτιον~~ f. racemosa Canadensis.</i>	31
<i>Herbatum Canadensium f. panaces moschatum.</i>	80
<i>Aconitum baccis niueis, & rubris.</i>	32
<i>Gladiolus Æthiopicus flore coccineo.</i>	33
<i>Rhamnus Myrtifolius ex Insula sancti Christophori.</i>	34
<i>Car chichec Turcarum.</i>	35
<i>De Apocyno.</i>	39
<i>Apocynum maius Syriacum rectum.</i>	37
<i>Apocynum minus rectum Canadense.</i>	38
<i>Ranunculus Latifolius multiplex serotinus.</i>	39
<i>Edera trifolia Canadensis.</i>	40
<i>Edera quinque-folia Canadensis.</i>	41
<i>Gelseminum Ederaceum Indicum.</i>	42
<i>De Geranio Tristi, & per occasionem eius, plantarum in diurnas & nocturnas dimisso.</i>	43
<i>Varietatis supradictæ caussarum enarratio.</i>	43
<i>Perennitatis florum causse.</i>	46
<i>Cur nonnulli flores ad solem aperiuntur, alij ad lunam</i>	

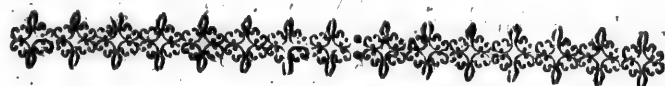
carum. 21
 80
 22
 23
 24
 49
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 80
 32
 33
 hori. 34
 35
 39
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 carum in
 43
 45
 46
 d lunam

solum, & unde tanta in plantis odorum diversitas	47
<i>Geranium Triste.</i>	44.
<i>Scordium spinosum odoratum.</i>	48.
<i>Lamium astragaloides.</i>	50.
<i>Trifolium asphaltion Canadense.</i>	51.
<i>Colchicum variegatum.</i>	52.
<i>Colchicum striatum</i>	ibid.
<i>Colchicum flore pleno.</i>	ibid.
<i>Colchicum Amaranthinum.</i>	ibid.
<i>De-Millefolia tuberosa.</i>	53
<i>Althea Rosea peregrina.</i>	54.
<i>Rapistrum maximum Rotundifolium Monospermon.</i>	55.
<i>Rubus odoratus.</i>	59.
<i>Narcissus pumilus Indicus polyanthos.</i>	57.
<i>Narcissus laponicus rutilo flore.</i>	58.
<i>Ornithogalon luteo-virens Indicum.</i>	59.
<i>Plantago maxima Hispanica.</i>	60.
<i>Sisynrichium Indicum.</i>	61.
<i>Solanum triphyllon Canadense.</i>	62.
<i>Solidago maxima Americana.</i>	63.
<i>Acacia Africana Robini.</i>	64.
<i>Pimpinella maxima Canadensis.</i>	65.
<i>Cerefolium latifolium Canadense.</i>	66.
<i>Aconitum Helianthemum Canad.</i>	67.
<i>Aquifolium echinata folij superficie.</i>	68.
<i>Vitis laciniatis folijs</i>	62. fol. 182.
<i>Faseolus puniceo flore, fol. 184.</i>	cap. 69.
<i>Thaliectrum Canadense</i>	70.
<i>Agem lilag Persarum.</i>	71.

<i>Eupatoria folijs Emula.</i>	72.
<i>Bellis ramosa umbellifera.</i>	73.
<i>Angelica lucida Canadensis.</i>	74.
<i>Angelica atropurpurea Canadensis.</i>	75.
<i>Apios Americana.</i>	76.
<i>Myrtus flore pleno.</i>	77.
<i>Calceolus Marianus Canad.</i>	78.
<i>Lupinus Indicus.</i>	79.
<i>Pilosella Indica.</i>	80.
<i>Saponaria flore pleno.</i>	ibid.
<i>Viola matronalis flore pleno.</i>	ibid.
<i>Hiacynthus comosus calamistratus.</i>	ibid.
<i>Chelidonium maximum αλκυον Canadense.</i>	ibid.
<i>Statice maxima Americana.</i>	ibid.
<i>Radix Snagrtœl notha Anglia.</i>	ibid.

Empt
 V
 Inter
 Eff
 Hoc
 Im
 Interd
 D
 Nunc
 Per
 Quin et
 Ig

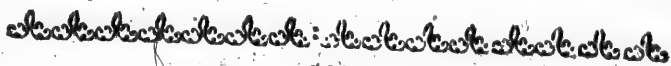

IN HISTORIAM
PLANTARVM CANADENSIVM,
A IACOBO CORNVTIO
editant.

VENERAT extremis teprarum Gallus ab oris
Non visos frutices nauita classe vehens;
Et nostris flores iam spectabantur in hortis
Conspicui pretio, nec nouitate minus.

Emporem vel gratus odor ducebat hiantem,
Vel naturali picta figura manu.
Interea uilitas non explorata latebat,
Effectus nec qui diceret, ullus erat:
Hoc te, CORNVTI, mouit; tu nomina plantis
Imponis, vires, effigiesque notas;
Interdum caussas sollers rimaris, ut ille
Diuino referens nomen ab eloquio.
Nunc gaudent Asclepiade sermone Latino
Per te Barbarici discere dona soli.
Quin etiam natura tibi debere fasetur,
Ignotas quod opes non finis esse suas.

H. V.

IN
EIVSDEM AVCTORIS
ENCHIRIDION BOTANICON.

VT Medicis des, CORNVTI, cognoscere plantas,
Et quo quaeque frequens nascitur herba loco:
Prata, suburbanos salus, montesque, paludesque
Excitis, & si quid denia vallis habet.
Qualis Pelidem, patrias monstraret ut herbas,
Ducebat Chiron per iuga Thessalia.

H. V.

AD EVNDEM AVTHOREM.

EPIGRAMMA.

MVLTA solo nostro prudens natura negauit;
Omnia nec passim qualibet edit humus.
Quod tamen ex oculis alter subduxerat orbis,
Nobis humana nunc patet artis ope.
Sed postquam exoticas profert CORNVTIVS herbas,
Plus vni debet Gallia tota viro.
Aurum etenim, & gemmas vexit sollertia, Nemo.
Attulit in nostros tam pretiosa lares.

GVIDO PATINVS, Bellouacus,
Doctor Medicus Parisiensis.

I.

D.

CA.

texere
solum

I. CORNVTI

DOCTORIS MEDICI
PARISIENSIS

*CANADENSIVM PLANTARVM,
aliarumque nondum editarum*

HISTORIA.

DE FILICE.

CAPVT I.

FILICIS, maris & feminae, quae
πεννάρη & ἀνδροπεννάρη à pennatâ folio-
rum figurâ Graecis nominatur, tam
trita est apud Graecos & Latinos
mentio, tam vulgata descriptio, vt
eandem hisce lucubrationibus in-
texere non modò lectori fastidio foret, sed mihi
solum de varietate & nouitate plantarum agenti, su-

peruscaneum. Satis itaque factum arbitror, si varium & multiplicem in Filicis speciebus naturam, & inauditam hactenus Filicem patefecero.

Filicis itaque tot, pluresque sunt species, quot Dioscorides epitheta *ἡρώδεια* filicis posuit. Neque absolutè cum ipso & Theophrasto quoque dicendum: Filici *φύλλα ἢ ἄνθη, καὶ ἄνθη, καὶ ἄνθη*.

Sed potius Filix alia est sine folijs & cum caule, alia cum folijs & sine caule, alia cum folijs cum caule & cum floribus sine fructu, alia denique sine floribus & cum fructu. Quod quidem non commentitium esse, ut Ruellius, aut fabulosum, ut Fuchsius censet, legenti perspicuum erit. Filicem sine folijs & cum caule descripsit Tragus: hæc inter saxa nascitur, & caulem profert digitum longum, multiplicem, ex vnâ capillatâ radice, in cacumine binis vel ternis corniculis, aut si mauis incuruis quasi setis, quæ purpureis ex aduerso notantur punctis, conspicuum: gustu & odore cum Filice vulgari conuenit. Filix cum folijs & sine caule vulgares sunt mas & foemina, & Dryopteris satis per se notæ: quibus Lobelius addit Chamæfilicem Marinam Anglicam, quam ait non nisi in saxorum, rupiumve interueniis, aut petrosis asperginibus Cornubiæ reperiri ad maris alluiones. Folijs, caule, & floribus ornatur Osmunda regalis: ob id Filix florida dicta: quæ ex radice crassa multis segmentis imbricatim appositis compactâ, folia profert in utroque caulis latere pinnata, dilutè virentia, & Polypodij more non crenata: in quorum vertice

Filix faxea
tragi.

Filix mas
& foemina
Dryopteris
Chamæfilix
marina.

Osmunda
regalis.

Canadensium Plant. Historia.

3

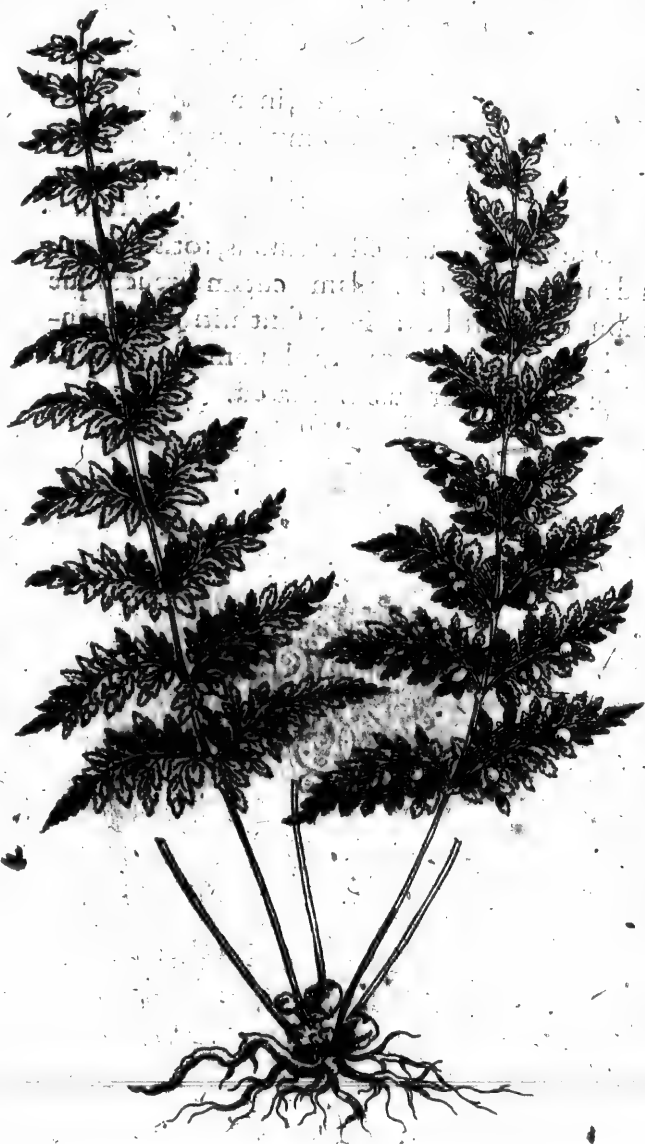
candicantem florem caulis sustinet, qui Iulio sine semine marcescit. Bauhinus in Prodromo Filicis aculeatæ duplicis mentionem fecit. Filix mas aculeata maior, inquit, radicem habet nigram, fibrosam, pediculos pedales, foliosos, in multas alas pinatas, modo maiores, modo minores profundius diuisos, pallidè virentes, primis in ambitu dentatis, & in breuem spinulam desinentibus. Filix mas aculeata minor pinnulis est breuibus, totis integris non dentatis, sed in spinulam acutam breuèmq; omnibus desinentibus: Hæc sunt antiquæ inuentionis Filicum genera: nunc velut omnium cumulus suprema diceretur quæ nostra est.

Lib. 10. c. 3.

Filix aculeata vtraque.

4
Jacobi Cornuti
FILIX BACCIFERA.

Polypodium bulbiferum. Lin.

F
rum
con
licé
enaf
folij
fcun
rups
nu
femi
inter
bifid
lypo
matu
terra
Radi
lore
pren
Apri
folia
mem
V
inter

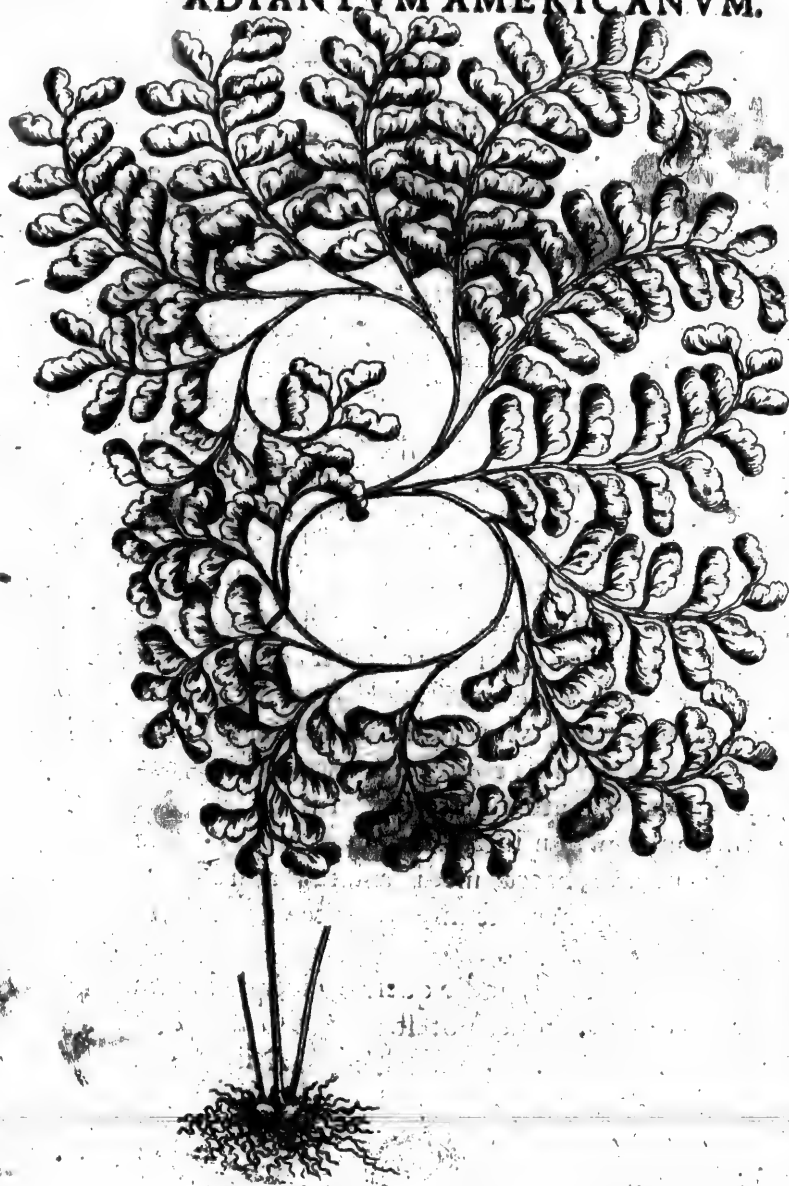
FILIX BACCIFERA.

C A P. II.

FILIX sine floribus & cum fructu folio non est infœcundo vt cæteræ, sed fructu à tergo folio, Filix baccifera. rum luxuriat, adeò fragili vt vel vltro, vel leuissimo contactu defiliat, vt Persicarię filiquosæ: ideòq; Filicé bacciferam nominauimus. Dryopteridis instar enascitur, ac sensim in cubitum erigitur pennatis folijs, in ambitu crenatis, luteo-virentibus: quæ crescunt vtrinque ad caulem non facile flexilem citra rupturam, pone rotundum, ante excavatum sinu exiguo per totam longitudinem exsertecto; seminum etiam rudimenta posticis folijs adhærent, inter quæ sparsim eminent rotundi globuli, nunc bifidi, virides initio, deinde nigri, gustu suauis, Polypodij ferè radicis saporem referente, qui tandem maturi vix tactum patiuntur, sed sponte decedentes terræ infiguntur, vnde noua succrescit soboles. Radice nititur multis contexta fibris capillofis, colore fuscis, & gustu subacerbis. In America Septentrionali passim inter saxa prouenit, pullulat Aprili ineunte, baccæ mediâ æstate maturescunt, folia Nouembri marcescunt, superstiti solâ per hyemem radice.

Vires ipsi vt Polypodio querno, eiusque locum inter succedanea subire potest.

ADIANTVM AMERICANVM.

Adiantum pedatum.

Q
 bum
 tari,
 rum
 speci
 nost
 cons
 Ame
 te pl
 sunt
 tura
 H
 cauli
 lunt,
 expan
 rim p
 leuite
 simili
 sunt e
 riori n
 pedicu
 folior
 punct
 strate

Adiantum Americanum.

C A P. III.

QUICQUID arte barbarica Phrygiones moliantur texendis plumarum ramulis ad limbum vestium ornandum, nihil aut mente excogitari, aut acu pingi potest nobilius admirabili foliorum ordine quem ostendat noua hæc Capilli Veneris species, feliciter admodum expressa ab strenuo nostro Chalcographo; prout in horto D. Robini conspexit: quamuis longè sit ornatior eius figura in America Septentrionali, in quâ nascitur proceritate plusquam cubitali: quò namque folia altiora sunt, cò pluribus diducta ramulis incredibilem naturæ luxum, lufumve præbent admirandum.

Huic radix pusilla; capillamentis nigris fibrata; cauliculi exeunt atropurpurei, in cubitum se attollunt, septemque aut octo ramulis diuisi, in orbem expansi latissimè se spargunt; adnascuntibus interrim processibus quamplurimis, qui cum ramulis leuiter crispantur extremo. Folia Adianto vulgari similia sunt sed ampliora, Galli cristam referentia sunt enim infimâ parte lineâ curuâ clausa, superiori nonnullis sinibus laciniosa, omnia contrariis pediculis densa inter se & ex aduerso: singulorum foliorum pars altera grâta viriditate luco, altera punctulis fuscis exasperatur. Sapor idem cum nostrate parum acerbus. Hoc Adiantum Canadensi

regioni frequentissimum est; nusquam adeò altum
prouenit. Tradunt duorum cubitorum altitudi-
ne amplius reperiri; expansisque brachiis tan-
tum umbræ parere, vt eò succedere possent homi-
nes in æstu, facilèque se ab eo huius umbraculi præ-
sidio tueri. Apud nos autem huius plantæ proce-
ritas intra pedem vnum aut alterum subsistit.

Capillares herbæ omnes à radicibus quæ ex te-
nuibus capillamentis confibrantur nomen adeptæ
sunt: ac proinde auctores homonymia isthæ ob-
curiores reddidisset, nisi communis eorum consen-
sus huius nominis latiore sensum ad quatuor spe-
cies contraxisset, Adiantum scilicet album, Adian-
tum nigrum, Trichomanes siue Polytrichon, &
Asplenium. Hanc autem plâtam similitudine ducti
& saporis & figuræ, ad Adiantum retulimus: quod
nomen huic inditum ab eo quod οὐ διαίρεται: quòd
in aquâ non madescat, sed perfusum,mersum-ve sic-
co semper simile sit, instar scirpi apud Plautum,
qui semper seruat gloriam aritudinis.

In Trunc-
lento.

THLASPI LVTEVM

Spanospermon.

CAPVT IV.

INTER innumeras herbæ Thlaspi differentias,
quæ ab auctoribus priscis & recentioribus tra-
ditæ sunt, nulla hætenus inuenta fuit multitudine
flosculorum

Canadensium Plant. Historia. 9
THLASPI LVTEVM SPANOSPERMON.

flosculorum abundantior hac noua specie, quam
 impræsentiarum describimus: tanta enim feracitate
 prægnat, vt trimestri spatio plusquam bis mille flo-
 ribus ornetur, quamuis flores singuli diem tantum
 vnum durent: ac proinde meritò Thlaspe milleflo-
 ra dici posset. Verum quia vix vlla est eiusmodi
 herbulæ differentia, quæ non quamplurimos flores
 progignat, à quibus semen capsulâ peltatâ inuolu-
 tum pari numero postmodum oriatur; maluimus
 à paucitate seminis Spanospermum appellare; Vix
 enim in tota hac plantulâ quinque aut sex semina
 reperias: Flores siquidem, relictis aridis cauliculis
 quibus appendebantur (vt hæc tabella sedulo de-
 monstrat) omnes decidunt; fructusque vnus tan-
 tummodo, aut alter sparsim hinc inde spectatur,
 folliculi scilicet compressi & oblongi, quales sunt
 Glasti satiui, in quibus semen concluditur acri sa-
 pore. Huic plantæ radix est durior multisque fi-
 brillis heret, folia sunt digitali longitudine initio,
 admodum angusta, humi sparsa, & subpinguia: cau-
 liculi semipedales, non sine adnatis ramulis lon-
 giusculis & capillaribus, folijs quidem vacuis, sed
 mille flosculis luteolis, quatuor foliis constantibus,
 ornatis. Sapor Subacris vulgaris instar Nasturtij le-
 uiter linguam pungit.

Cæterum Thlaspi, aut Thlaspes nomen à se-
 minis figurâ deductum est: semen enim huius plan-
 tæ est (vt ait Dioscorides) Δισκοειδὲς οἷον ἐστὶ ἐν πηλασ-
 μένῳ, ἐξ ὧ καὶ τὸ ὄνομα ἔληκεν. Disco simile aut, vt
 ait Plinius, peltarum specie quasi compressum, vnde

Cap. 186.
lib. 2.

non
fica
erat

T
in p
mo
agn
rona
dos
rum
fit.
nitit
dicta
duas
bari
Lute
folio
sting
& cu
elega
quin
ratis
sæpè

Canadensum Plant. Historia.

11

nomen. *θαλασσιον* enim contundi vel infringi significat, & infringendo quod globosum tumidumque erat cum dilatatione exareare.

ROSA PVNICEA.

CAP. V.

TANTA fuit commendatio rosarum priscis temporibus quibus strophia, ferta, & coronæ in pretio esse cœperunt vt certè fatendum sit, non modo earum multiplicem differentiam Veteres agnouisse; sed & florum prope omnium, qui in coronamenta veniunt cognitionis quam maximè audos fuisse: ac proinde tam accuratè Plinius Rosarum varietatē proprijs inditis nominibus expressit. Et Dalechampius nostris vocabulis declarare nititur: quas vltra Rosarum species veteribus indictam vt ait Rosam luteam addit. Nos præter eam, duas subiungimus, quarum mentio apud herbarios nostros hætenus nulla fuit, Rosam scilicet Luteam centifoliam, & Rosam Puniceam, Prima Rosarum tantum numero à luteâ Dalechampi dig-
stinguitur; nam vtraque & eodem floret tempore & eundem odorem spirat. Secunda ob coloris elegantiam summo apud nos habetur in pretio: quinque folijs constat intus puniceo colore saturatis, a tergo croceis: quæ coloris diuersitas varium sæpè florem reddit, lineis quibusdam flauis per co-

Cap. 4.
lib. 21.

Cap. 2. l. 2.

Rosa lutea
centifolia.

lorem phœniceum ardentissimum disperfis iucundissimo spectaculo. Huius Rosæ umbilicum tenet pappus atropurpureus, mille filamentis & apicibus luteo-pallidis cinctus; capitulum flori subiectum rotundum est, ut in siluestri Rosâ, folia minima sunt, viridia, in ambitu crenata: caudex longioribus aculeis horrescit; odorem habet veluti mellis: floret Maio. Cæterum arbitror hanc ultimam Rosæ speciem, ut & luteam simplicem (cuius inuentionem sibi tribuit Dalech, etiamsi Lobelius eiusdem meminerit in suis aduersarijs, eiusque generationis modum insinuet) quas duas hactenus herbarij silentio præterierunt, Scriptoribus antiquis notas fuisse, Puniceam enim Virgilius indicat his versibus.

Ecloga 5.

Puniceis humilis quantum saluunca rosetis

Iudicio nostro tantum tibi cedit Anyneus.

Cap. 4.

Columella quoque lib. 9. de re rustica, ubi de passione apum disserit, & de fructibus qui flores amicissimos apibus creant, summopere laudat utramque hanc Rosæ speciem. Punicas, inquit, Rosas Luteolâsque, & sarranas violas, &c. Quippe quæ videlicet inter cæteras Rosarum species melleum maxime halitum spirent. Horatius lib. 4. Carminum.

Nunc & qui color Puniceæ flore prior rosæ.

F
non
con
Fist
nun
lon
tibu
pul
orb
bio
que
fun
unc
ni,
vnd
bus
tran
uatu
rius
adeo
odo
acer
re/n

ORIGANVM FISTULOSVM

Canadense.

CAP. VI.

FRUTICOSA & cubitalis herba è Canada nuper aduenit, quam Origanum Fistulosum nominauimus: quòd tubuli floris ita sint inter se compositi, vt quandam velut cicutis compactam Fistulam repræsentent. Caulibus exit quadratis, nunc angulosis, subhirsutis, & ramosis. Foliis longis, Lysimachiaë siliquosæ æmulis, dilutè virentibus, quæ ab imo ad caulis fastigium vsque pullulant, ibique minora decem aut duodecim in orbem congesta floris obambunt globum, qui Scabiosæ capitulum refert (quamuis sit latior multoque depressior:) mille caliculis conflat, à quibus funduntur ordinatè dispositi tubuli plures, semuncialis longitudinis, coloris ex purpurâ colossini, bifidi extremo quo patentem rictum fingunt, vnde profluunt duo aut tria cum purpureis apicibus filamenta. Prolifera est, ~~caulem~~ enim sæpe transilit caulis, qui tribus digitis à primo flore eleuatus, subiectis totidem foliolis, nouo floris altius globo repullulat. Tota planta caulibus atque adeo folijs subincanâ lanugine pubescit. Efflat odorem non trita Satureiæ hortensis. Sapor huic acerrimus, ac Hydropiperis more linguam perurens, exceptâ radice quæ solis contextitur fibris: hæc

floribus

14

Jacobi Cornuti

ORIGANVM FISTYLOSVM CAN.

Monarda fistulosa. L.

nan
gul
fibr
yava
dici

I
to
poti
conf
qual
& fu
tum
dis,
vndi
ta, in
nugit
acri:
mis m
fibus
quor
ret, q
efform
gente

Canadensium Plant. Historia.

15

namque nescio quo naturæ lusu, prorsus insipida gustanti percipitur. Floret Iulio & Augusto mensibus: Huius vita in multos annos protrahitur. *ὀέλ-
γανος* Græcis, quasi *ὄρεον γανος* montanum gaudium dicitur.

ERUCA MAXIMA

Canadensis.

CAP. VII.

INTER dendrolachana hæc Eruca numerari potest, siquidem hominis proceritatem implet: potissimum quando radix eius, quæ fibris albis constat, lætiore solo cohæret: siluestres enim plantæ qualis hæc & Canadenses omnes, quo leui magis & subactâ terrâ differuntur, eo maius incrementum capiunt. Numerosis caulibus adolescit, rotundis, & tomento quodam asperiori vestitis, quod vndique folia exornant vti *Lysimachia*, longa, acuta, in ambitu crenis inæqualibus serrata, tenui lanugine obsita; gustu subacida initio, tandem subacri: vt consuetum *Erucis* omnibus. Flosculi in cymis mirâ fecunditate luxuriant, Iunio ac Iulio mensibus; Lutei sunt illi, quatuor foliis constantes, in quorum medio staminula quatuor & pistillum hæret, quod collapsa postmodum flore, in siliquam efformatur longiusculam, rectam, & seminibus turgentem exiguis, sapore dulcibus, maturis Augusto,

Septembri deciduis . Ad Veneris oblectamenta præcipuis.

Εὐζωμὸν Græcis dicitur quod iura commendet habeatque peculiarem in eis gratiam. Huius enim mira est in condiendis obsoniis suauitas vt ait Plinius. Latinis, vt existimat Ruellius, Eruca ab erodendo, aut ab vrendo dicta. Bestiolas enim innascentes corpori erodit, & si eam degustaueris, os & linguam satis acriter vellicat: aut certè his plantis Erucæ nomen inditum ab Erucis, quæ Κάμπαι Græcis dicuntur, non tamen ob inhaesionem vt existimat Apuleius, sed quod hæc insecta suo decursu sinuosum quendam gyrum formant, Erucæ herbæ lacinias foliorum apprimè referentem.

DE VALERIANA.

CAP. VIII.

PHv Græcorum, Latinis Nardum Siluestre, ab Italis primum Valeriana dictum fuit; quod nomen deductum credit Dalechampius, ab innumeris quibus præditum est facultatibus. non modo enim ex Diosc. διώεται ὅρα κισιν, καὶ πρὸς πλῆθος πόνου, ἐμμελῶς τὸ ἀγνόν, ciere urinas potest, lateris dolorem mulcere, & deducere menstrua, sed ex Gal. hæc herba est τῆ Νάρδος ὁδὸς πλῆθος διώαμεν, quasi diceret vt habetur libro octauo de med. simpl. fac. διέσειε ἰάται το μέγχι, καὶ τὰ καὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὰ σπύραιον ῥέματα

Canadensium Plant. Historia.
DE VALERIANA.

17. *Erva maxima*
Canadensis

ῥιζομαρα Ἐνδοῦρι, ἐν ἡμῶν τοῦ καφαλῶ, καὶ τῶν ἰα-
 ρακῶ, sanat stomachi morbus, humorumque in
 ventriculū, intestina, caput, aut thoracem decu-
 bitus siccāt. Quin & Platearius eandem commen-
 dat in stranguria & dysuria, in cruditatibus ventri-
 culi à frigida causa, aut flatu ortis, tussientibus &
 suspiriosis, in superfluitatē matricis, ut loquitur,
 siccandā, in liberandis vīcerum obstructionibus,
 idem testatur Plinius: Dalechampsius addit viren-
 tem plantam cum radicibus capiti dolenti admo-
 tam, eius dolores mulcere, oculorum vitia instilla-
 tam emēdare, portionibus mixtam summo vulneri-
 bus esse remedio. Matthiolus ad venenatorum ictus
 laudat, si cum vino bibatur. Aduersus pestilen-
 tiam non modo pota, sed etiam olfacta prodest, ut-
 pote cuius radix summopere sit ἀρωματωδης.

Cap. 20.
lib. 21.

Plurimæ verò extant apud Herbarios Valerianæ
 species, quibus Phu veterum nullatenus descriptio
 quadret, quales sunt 7. à D. viro Bauhino propositæ
 in prodromo, nisi forte in quantum inter eas non-
 nullarum sit radix odoris particeps, sed flos ne-
 quaquam est Narcissi, nec caulis τευφλεός, nec folia
 Hippofelini aut Elaphobosci: ac proinde ut arbi-
 tror, legitimū Phu Dioscoridis à nemine hactē-
 nus certò cognitum fuit: nam id quod hoc nomine
 circumfertur, nescio quo iure hoc sibi nomen vendi-
 carit, cum flores Narcisso proximos nullatenus ha-
 beat, siue figuram, siue amplitudinem, aut etiam
 mollitiem spectes. Constat enim Valerianam no-
 stratem ut omnium herbarum flores tenuitate su-

Cap. 27.
lib. 41

perat, ita & mollitie Narcissi floribus longè inferior-
rem esse, & nihilosecius Narcissi flores imitari, quam
vitis. Ad cuius flores nihil in figurâ propius acce-
dere potest; Deinde nusquam Dioscorides in de-
scriptione florum huius plantæ, meminit umbellæ,
aut muscarij. Quod etiam aduertit Matthiol. Ta-
cco præterea caulem, quem nemo vnquam ἐμπόφυ-
ον obseruauit. Quod enim benignè legendus sit
Dioscor. & quod Typographorum incuriâ irreple-
rit hoc mendum μείσωνα, cuius loco ἡσσονα substi-
tuendum testentur viridoctiss. Matthiolus, Ruellius
noster, & alij, id certè tolerandum foret, si cætera
consentirent. Facile concedo Valerianæ radicem
easdem vires, eundemque obtinere odorem, quem
suo Phu Diosc. tribuit: non ideo tamen quisquam
enuntiarit Valerianam esse Phu genuinum Diosc.
cognationes enim piusmodi, quamplurimos dece-
pisse testatur ipse Diosc. πολλοὶ πλανοῦνται ἀπὸ τῆς
ῥ' ὁσμῆς ἐμπεσεύσας, πολλὰ γὰρ ὄντι ὁμοία τῇ ὁσμῇ Ναρ-
δος, ὡς τὸ Φύ, ἡ Νερίς, καὶ ἄλλαι. ἔχει δ' ἕκαστος grauiter ex-
rant plerique, in eiusmodi odorum cognatione,
multa namque Nardo sunt odore similia, quem-
admodum Phu, Asarum, Neris, longe verò aliter
se habent: quapropter non vera censerì debent,
possunt tamen in medendi, vsu in genuinorum
locum suffici. Sed non ita strictè recentiores, hi
enim nullâ nisi radicis habita ratione, in tantum
Valerianæ species multiplicarunt, vt nulla prope
sit odorata radix, cuius plantam illico Valerianæ
nomine non insigniant, imò vero multæ eo nomi-

Cap. 27. lib.
1. de Ma-
labastro.

ne dotantur, quod nomen unde adeptæ sint, ipsimet auctores ignorant; ut in Valeriana Græca accidit. Satis, itaque fuerit, pauca hæc quasi ex ἱστορίῃς præmonuisse, alias si Deus dederit, fortè accuratius rem ipsam examinabimus.

Interim duo noua Valerianæ genera publico palam facimus, quorum historia hætenus auctores omnes latuit, hæcque ipsa ex eâ Americæ parte quæ Canada nominatur aduecta sunt; Quod flore est violaceo, vna cum flore interijt: alterum etiam in horto nostro superat.

VALERIANA VRTICÆFOLIA

flore albo.

C A P. I X.

HVC plantæ radix, ut Asarø fibrosa, non alte descendit, sed in summo terræ leuiter hæret, adeoque est aplicationis auida, ut sæpius nudet supra terram fibras, quæ saporis & odoris gratiam Nardo non inferiorem obtinent, Valerianâ vulgari longè nobiliorem, si enim diutius in ore denti- bus prematur, mira suauitate halitum commen- dat, linguamq; postremo ut Cinnamomum acriter pungit. Pluribus surculis assurgit rotundis, cauis, geniculatis, glabris, longitudinis ultra cubitum, hi in plures alas diuiduntur. Folia ex aduerso bina semper, ab radice ad summum vsque caulis fasti-

Canadensium Plant. Historia. 21
VALERIANA VERTICILLATA FLORE ALB.

Eupatorium aserataoides Linn.

gium nascuntur, referuntque Scrophulariæ aut Vrticæ maioris folia, minimè tamen pungunt & dilutissimè virent: cuiusque caulis apex in muscarium spargitur, floribus ornatum parvis, inodoris, Valerianæ similibus, sed ex vno calice pluribus. Post *Est. Sui* semina longiuscula tenui pappo hærentia in auras abeunt. Floret Septembri. Hyeme, sola radix superstes viuit, reliqua pereunt. In eo planta hæc à Valerianâ vulgari discrepat, quod sit illa sempiterno folio, huius vero folia hyemem non sustinent.

VALERIANA VRTICÆFOLIA
flore violaceo.

CAPVT X.

HÆC Planta & viribus, & ipso aspectu est præcedenti simillima: in hoc tantum distinguitur, quòd & folia paulo altius diuisa sint, & flores qui magis ad Ocymastrum Valeriantum accedunt, eleganti violaceo colore maximè commenduntur. Superiore anno in cultissimo Vespasiani Robini Botanici Regij horto vigebat: Huius satis fuerit iconem ad viuum expressum citra historiam dare.

Canadensium Plant. Historia. 23
VALERIANA VERTICAFOLIA FLOR. VIOL.

aut Vr-
 & dilu-
 scarium
 s, Vale-
 us. Post
 arentia
 sola ra-
 nta hæc
 sempi-
 n susti-

OLIA

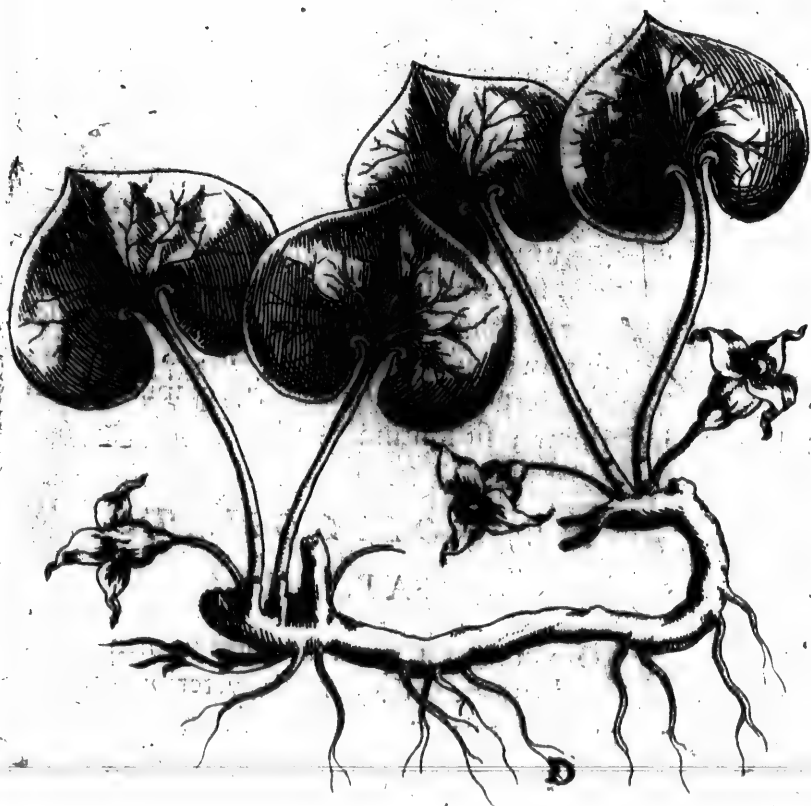
est præ-
 tingui-
 & flores
 cedunt,
 dentur.
 Robini
 s fuerit
 ndare.

ASARON CANADENSE.

CAPVT XI.

EX confinio Valerianæ Asaron inuehitur (colles quippè pariter amat, vmbrosisque maximè lætatur.) Huius facies, vt dicetur, à nostrate partium amplitudine potius, quàm viribus distat. Mox vbi bruma confecta est, apud nos suprà terram emergit, sine caule, folijs hederaceis, mollioribus: non circinatæ rotunditatis, non conuolutis in se, nec splendidis: sed expansis, & in mucronem desinentibus, adiectaque minnæ cæsarie hirsutis. Foliorum pediculi vtiliter, florumque cytini pari lanugine pubescunt. Pro flore, ab radice prodeunt caliculi plures, quorum viridis color languescit: dum hiant singuli in tres cultratos velut mucrones dissecantur, qui non intro flectuntur, sed in exteriora inuertuntur: cuiusque floris cavitare delitescit semen acinosum, mordens gustu, feruensque in ore. Radix carnosæ viuarque, terram obliquè perreptat, ab eâ longiores fibræ profluunt suauissimi odoris, Acoro similis, intensiorisque: Hæ singularem vino gratiam adiiciunt, si pinsitæ, linteique nodulo inclusæ, in cadum musti colentur, cum pondusculo vsident, trimestriq; spatio macerentur ante vsum. Hæc eadem radix mandentium halitus suauiter inodorat. In vsus quoque salutis humanæ verti potest,

vt

Asarum canadense.
L.

Cap. 13.
lib. 22.

vt vulgare, (quod Nardi vim habet, ipsumque ab aliquibus Nardum siluestre aut rusticum ex Plinio appellatur) seu quibus alius, vuidior distenditur, aut quibus fuerit gelidus humor Ischiadi impressus molestus acerbitate doloris, nullum deducendis vrinis aut liquandis humoribus aptius Asaro remedium obseruauit Galenus. In Tertianis febribus, quarum contumacia præsidij generalibus confici nequit, cum rigor inceserit, geminâ cochleari mensurâ succus huius herbæ ex vino albo bibitur, felici successu. Vtramque enim bilem & pituitam susque deque, veratri modo, expurgat.

lib. 8. de
com. Med.
sec. locos
cap. 3.

Mesues li.
2. cap. 22.

lib. 21. c. 6.

Asaron, inquit Plinius, audio vocitari, quoniam in coronas non addatur. Sed cum Dioscor. Asaron dicat, *πῶς στεφανωματικὴν*, vt vtriusque sententia concilietur, malim dici Asaron, quod in scopas non addatur, siue sint lustrales verrendis Deorum aris, vt censet Lobelius in suis aduersarijs, siue manuales illæ sint, quas odoris gratia gestant, ex Amaraco, Thymo, Serpillo, & alijs odoratis, quibus Asaron inferi minime sit solitum.

Ruellius c.
20. lib. 1.

DE POLYGONATO.

CAP. XII.

POLYGONATVM quod à radice nomen traxit crebris articulata geniculis, veteribus quidem vnicum innotuit, at recentioribus omninò multi-

plex
char
sto
obse
vulg
plic
bras
enun
vno
gnit
vnâ
doct
noue
vniu
ex au
mus
Fran
non
à Dio
des P
rem,
mali
liorum
fiores
habere
pύσσω
conue
mo ne
notiti
dum n

plex est & varium. Dodonæus, Fuchsius, Dalechampsius marem *πλατύφυλλον* & scæminam angustò folio agnouerunt. Lobelius tria asserit in suis obseruationibus Polygonati genera, superiora duo vulgaria, & tertium Tragi. Camerarius Maris duplicem differentiam facit, alterum baccas nigras, rubras alterum, aut purpureas profert; Clusius sex enumerauit, quatuor nimirum nouas species à se vno descriptas, & vulgares duas ab omnibus cognitâs. Has omnes Polygonati species additâ vnâ à se inuentâ, quam in prodromo descripsit doctissimus Bauhinus, herculeo penitus labore in nouem classes distribuit in suo phytopinace. In vniuersum itaque nouem differentiarum Polygonati ex auctorum scriptis eruuntur. Quibus subiungemus quinque hæcenus incognitas, quæ ex noua Francia, & Virginia prodierunt. Prius autem non alienum fuerit si Polygonati descriptionem à Dioscoride allatam examinauerimus. Dioscorides Polygonatum ait fruticem esse cubito altiorẽ, folijs lauri latioribus & læuioribus, sapore mali Cotonei aut Punici, qui flores per singulas foliorum *ἐκ φύσος* promit candidos, folijs numero-fiores, inceptâ ab radice supputatione; qui radicem habet albam, mollem, longam *πολυάνθη καὶ βαρύσσωρον*. Hanc descriptionem vulgari Polygonato conuenire, vt nemo ambigit, ita & mancã esse nemo non videt: Ad perfectam ergo fruticis huius notitiã cuius descriptionis particulæ adijciendum non nihil esse videtur. Quod ad caulem spe-

Stat, Polygonato vnicus est, & non brachiatus ramis, nec rectâ, sed obliquè assurgere solet. Folia quidem obtinet aliquatenus lauro similia, latiora tamen & leuiora multo: sed neruis multis referta, quæ vtrimque in extremo folij coeunt, vt in Epipactide, aut Plantagine. Superiore etiam parte viridia sunt, infra vero incana: Et ad latera caulis hinc inde disposita alarum instar prominent: Pro flore tubulus est lacteus, caulis petiolis multiplex appensus, extremâ qua hiat parte virescens, atque in quatuor aut quinque breues lacinias diuisus. Excusso flore succedunt baccæ virides per maturitatem nigræ, in quibus 3. aut 4. semina alba continentur. Polygonatum, quod ad radicem attinet non est βαλυσπίον, vt pleræque stirpes, sed Polypodij more per transuersum obliquè progreditur. Hæc omnia Dioscorides non expressit, seu quod trita nimis, & cognita planta foret, seu quod per hæc quæ obmisit supplementa, substitutas ac succenturiatas Polygonati species complecti eius esset consilium. Seu etiam fortasse quod aliam plantam à vulgari nostro Polygonato describat, in qua videlicet proxime iuxta radicem flores oriantur ad supputationem. Quod in nostro Polygonato non accidit, in quo caulis ferè ad vsque palmi altitudinem folijs & floribus caret.

Plinius Polygonatum credit esse Polygoni speciem quam Latini sanguinariam vocant, appellarique à multitudine seminis aut densitate fruticis Caligonon. Alij, inquit, Polygonatum à frequentia

geniculorum, alij Teuthalida, alij Carcinethrum, alij Clema, multi Myrtopetalon. D. Goupylus postrema hæc nomina inter adulterina synonyma Dioscoridis, ut & alia quoque plurima recensuit, quæ nihil ad huius Polygonati notitiam conferunt. Quicquid sit, constat apud omnes auctores hoc Dioscoridis Polygonatum esse, id quod mas vulgò nominatur, cuius quidem Camerarius speciem vidit baccis rubris aut purpurascensibus. Tragus tertium Polygonati genus proponit, quod non aliud est, quam quod herbarij Ocymoides vocant, nonnulli Papauer spumeum, MonsPELLIENSIS Behen album. Clusius marem facit ramosum, & non ramosum: Posterioris tres affert species, quarum prima vulgare Polygonatum est. Secunda caulem pedalem tantum profert striatum (nec exactè rotundum, sed modice in latitudinem compressum, folia obtusiora & rotundiora vulgari.) huic ex singulis alarum sinubus exeunt flores singulis magna ex parte petiolis inhærentes, vulgari maiores & odoratiores, reliquis à præcedenti non differt. Tertia species magnitudine plurimum superiores excedit, huius quippè folia Hellebori albi foliorum amplitudinem nonnumquam assequuntur. Crescit in Silvis supra Viennam Austriæ. Ramosum Polygonatum vnum à Clusio describitur, cuius verba hic affero eo lubentius quod discrimen inter illud, & alia quæ à me posthac describentur facilius hac ratione cuius innotescere possit. Quarti latifolij caulis pedalis est, nonnumquam cubitalis aut amplior „

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

» rotundus, incuruus vulgaris instar: in vnum aut al-
 » terum, interdum etiam tertium ramum diuisus,
 » quem alternatim perfoliatæ vulgaris ferè instar
 » amplectuntur folia Polygonati folijs similia, mol-
 » liora, saporis initio dulcis, deindè saluam cientis &
 » nonnihil acris: ad singulorum foliorû exortum, sub
 » ipsis folijs atque adeo ad illorum latus eadem seriè
 » exeunt singulares petioli longi, exiles, incurui, ex
 » quibus flores propendent singulares concavi, Oe-
 » nanthes, siue lilij conuallium floribus persimiles,
 » sed magis hiantes, atque in sex lacinias extrorsum
 » reflexas diuisi, interiore parte nigricantibus quibus-
 » dam maculis aspersi, odorati. Fructus trigonus viri-
 » dis initio per maturitatem rubescens.

VII.

Bauhinus Brasilianum Polygonatum latifolium
 & perfoliatum alterum in prodromo descripsit,
 quod florum amplitudine plurimùm à superiore
 differt: flos enim quinque folijs separatis ab inuicem
 Narcisso minori autumnali similibus & æqualibus,
 sed albis constat. Semen non vidit, quod credibile
 est, capsulâ trigonâ concipi.

Iam vero ut quæ latifolia maris nomen sortiun-
 tur, ita & quæ angustifolia fœmineum sexum præ-
 se ferunt: cuius generis duæ species cognitæ sunt.
 VIII. Prima caulem rotundum habet, qui folijs angustis
 asperulæ modo per intervalla cingitur: fructus ex
 interstitio foliorum oblongus & ruber, baccarum
 Berberis forma & magnitudine in orbem prodit.
 hæc esse videtur planta, quam Plinius sub no-
 mine ephemeri expressit.

Cap. 13.
 lib. 25.

Alterum Polygonatum angustifolium Clusij
caulem habet cubitalem, angulosum, in multas re-
nues alas diuisum folijs quam maxime angustis &
longis obsitum: flores præcedenti similes inter fo-
lia nascuntur, quibus succedunt baccae rubrae; sed
exacte rotundæ: radix candida nodosa. Hactenus
quæ de Polygonato eiusque differentijs auctores
ante nos tradiderunt, nunc quinque nouas spe-
cies ex America allatas breuiter describemus.

POLYGONATVM SPICATVM
sterile.

CAP. XIII.

POLYGONATVM spicatum sterile à natali so-
lo Virginianum dici potest; radice constat al-
ba ex longis interuallis geniculatâ, quæ Lilij quod
conuallium vocant, instar repit. Maio mense cau-
liculus pedalis assurgit, è cuius vtroque latere folia
exeunt inæquali situ disposita vulgaris facie, acu-
tiora tamen, pinguiora & minus neruosa, imò nec
subrus incana, sed gratâ & pellucida viriditate
vtrinque micantia. Flos neutiquam ex alarum sinu
prodit, vt in cognitis alijs Polygonati differentijs,
sed summum caulis apicem occupat, ibique pluri-
mus spicatum aggeritur, vnusquisque proprio pe-
tiolo in caulis fastigium desinente sustinetur. Flos
exiguus est, & quinque aut sex albis foliolis com-

POLYGONATVM SPICATVM STERILE.

com
gier
foli
stati
que

PO

S
cerit
Rad
uersu
nicul
Flos
litesc
duca
gio c
que a
ri Po
nues
quun
Bacca
mum
uallis
secan

componitur, hæc dum explicant sese, asterisci effigiem signant, filamenta quoque tenuia eiusmodi foliis interferuntur. Flores eodem mense. Iulio statim quicquid floris est veluti marcidum fluit, sicque vniuersa planta sterilescit.

POLYGONATVM SPICATVM
fertile.

CAPVT XIII.

SECUNDA hæc Polygonati species figurâ & situ foliorum, teretis, glabrique cauliculi proceritate, nullatenus à proximè allata distinguitur. Radix alba (numquam ipso caule vastior) per transversum fertur, raro admodum capillitio, & quâ geniculus ipsam discriminat, nouum *μυρρα* prodit. Flos supremis cauliculi folijs ab exortu abditus delitescit, nec ante apparet, quam illa ab inuicem diducantur: Tumque plures albi flosculi caulis fastigio circumpositi spicam efformant: Singuli quinque aut sex foliolis constant, similis cum superiori Polygonato figuræ. Excusso flore globuli tenues succedunt, qui sensim eam magnitudinem assurgunt, quam in separato folio appingi curauimus. Baccas istas subrotundas excurrentes lineæ plurimum commendant. Sex enim nigre æquis intervallis vtrimque in puncto velut in polo sese intersecantes, singulas baccas, albas initio, separant,

XI.

POLYGONATVM SPICATVM FERTILE

Convallia stellata

L.

velu
inge
non
fenn
ac tu
tera
enin
rum
γλυν
E
Rob
feru
C
cular
in lo

velut Sphæram Meridionales circuli, pari naturæ ingenio ac si Geometra composuisset. Hæ baccae non mediocrem subeunt maturitate mutationem, sensim enim rufescunt, donec omninò rubeant, ac tum temporis signaturæ linearum penitus obliterantur. Aegrè admodum gustatur, fastidiosum enim saporem obrinet, qui ferè ex dulci in amarum definit, Solani lignosi more, quod eapropter γλυκύπικρον vocauerunt.

Ex America allatum, vigilanti D. Vespasiani Robini culturâ, incolume iam ab aliquot annis seruatur.

Obseruabis interim, flosculorum ocellos orbiculares expressisse chalcographum, cùm paululum in longitudinem extendantur.

POLYGONATUM RACEMOSUM.

CAPVT XV.

XII.

A B ea quam fructus huius repræsentat Vua similitudine racemosum Polygonatum nominauimus. Hoc radice firmatur crassa subalbida, pluribus internodijs exuberata, nec paucioribus capillata fibris. Cautle aliquando simplici nonnumquam etiam, sed raro, duplici (vt hic appingi curauimus) coq; rotundo atque atropurpurante in duo cubita eleuatur. Folia habet latissimè expansa. Nerui (quos in plantis *iras* Græci vocant) simili atque in Plantagine ordine, per eorum latitudinem discurrunt: varij coloris, nunc purpurei, nunc atrouiridis. Vt autem folium quam in aliis speciebus durius & nigrius est: ita & eius ambitus rugosior, lineâ obscuriore clauditur. In apice caulis, vua floridæ simulachrum apparet. Mollia filamenta dilute pallentia, flosculorum loco petiolis insident, fere vigent octiduo, quo elapso, succedunt acini rotundi, baccarum Iuniperi magnitudine, eximiam vuarum componentes: flauescunt hi per initia, & mille notis, quasi sanguineis interpunguntur, longè vero postea maturitatem adepti, euanescentibus macula istis, toti in Ceraforum ruborem transeunt. Eorum pulpa dulci sapore linguam afficit, seminaque alba continet subrotunda, quibus satis, vel leuissimâ adhibita operâ planta hæc facillimè pullulat.

Canadensium Plant. Historia. 37
 POLYGONATUM RACEMOSUM.

Convallaria racemosa.

POLYGONATUM RAMOSUM

flore luteo maius.

CAPVT XV.

XIII. **H**VC Polygonato statim gracilis in exortu
 caulis, teres, & glaber palmarem ferè longi-
 tudinem assequitur, mox in duos ramos diducitur,
 quorum singuli in plures postea diuisi, cubitalem
 sæpe longitudinem superant. Folia caulem perui-
 utrimq; ductu ita excipiunt, vt perfoliata ad instar
 medium penitus obuallent. Quia hæc sunt, oblonga,
 venosa, & extremâ parte obtusa, pallidissimæque vi-
 rent. E. supremo cauliculorum apice, & ipsorum
 etiam foliorum sinibus, incuruo deorsumque nu-
 tante pediculo flos luteus propendet, sex angustis,
 sed longioribus foliis compositus, quæ vt in Tuli-
 parum genere fieri solet, separatim diuiduntur. In
 interna floris parte siliquæ rudimentum, cum ad-
 natis corniculis, sexque longa subluteaque stami-
 nadelitescunt (quæ cum integro flore conspiciere
 non sit facultas, separatim delineari iussi.) Cum
 defloruit, pediculus sursum flectitur. Semen albi-
 dum siliquâ coriacea, initio viridi, deinde furuâ
 triangularisque formæ concluditur. Radix non
 adeò crassa est, nec adeò candida atque præden-
 tium, sed sola fibrarum copia densius contexta
 capillatur, nec proinde latius graditur, vt superio-
 rum. Floret ineunte Iunio. Iulio semina perficiuntur,

Canadensium Plant. Historia. 39
POLYG. RAM. FLORE LVTEO MAIVS.

Utricularia perfoliata L.

quo tempore filiqua referatis commissuris trifariam
hiat, ut concepto semini exitum patefaciat.

POLYGONATVM RAMOSVM
flore luteo minus.

CAP. XVII.

XIII.

AD EO præcedenti Polygonato simile hoc
est, ut separata historia non indigeat: cum
solâ ferè foliorum figurâ ab eo deflectat, quippe
quæ & angustiora multò & longiora sint, ac etiam
in mucronem desinant acutissimum. Flore quo-
que nonnihil variat, multò pallidiore, cætera prorsus
simile.

Hanc postremam Polygonati differentiam, ut
& præcedentes ex noua Francia accepimus.

POLYGO-

Canadensium Plant. Historia.
 POLYG. RAMOS. FLORE LVTEO MINVS.

41

Ovularia lanceolata.

Hort. Pen. p. 434.

DE HEDYSARO.

CAP. XVIII.

QUAM herbarij fabam lupinam, alij herbam,
 Lib. 3. c. 66. vulgóque grauem (quòd, vt arbitratur Ruel-
 lius, tritico, hordeo, cæterisque frugibus, cum qui-
 bus alicur, suo complexu grauis sit & molesta:) hanc
 Lib. 3. cap. 146. Dioscorides ἡδύσaron à suauitate odoris, & totius plā-
 tæ figurâ nominauit: quasi quis diceret scopas odo-
 ratas: frutex enim est ab vna radice flagellis multis
 emicans. Vnguentarij πελεκίνον, vt & Latini Secu-
 ridacam vocauere: quamuis Turnebo Securiculatæ
 potius nomen arrideat, quasi securiculatæ; hoc est
 à similitudine securis, quæ πέλεκυς græcis dicitur.
 Hedysaron enim λοβὸς φέρει κερατοῖς εὐκρίναις, ἐν οἷς
 ἔσπερμα πυρρὸν καὶ ἀμφίστομον ὁμοῖον πελέκει. follicu-
 Ruellius. los spargit modo Corniculorum aduncos, semen
 completentes ancipitis securiculæ figura. Quan-
 quam non ita strictè recentiores, qui Hedysari spe-
 cies multiplicarunt: Hi enim nunc à filiquâ falcatâ,
 nunc à semine securiculato, nunc verò à foliorum
 Ciceris incisa facie, argumentum suæ nomenclatu-
 ræ sumpserunt. Sicque Dodonæus à foliis duplicem
 Cap. 13. lib. 3. pempt. attulit differentiam, maius & minus: vtrumque fo-
 4. liis ciceris, maioris filiquæ sunt compressæ, minoris
 rotundæ & incuruæ. Dalechampius à filiquis, nul-
 la Ciceris foliorum habita ratione, minimum He-

dyf-
 liis.
 defo-
 rior.
 Gen-
 Silio-
 penn-
 Clu-
 ceris.
 piti-
 denn-
 fasti-
 fam-
 Pe-
 ne an-
 fari f-
 nomi-
 cem o-
 bella-
 na ro-
 bus n-
 In-
 quide-
 rascie-
 pallid-
 clype-
 his C-
 quanc-
 tats h-
 riorib-

dysarum descripsit. Illudque trifolij pratensis fo-
liis. Lobelius à seminis figurâ Hedy sarum clypeatum
descripsit, quod florum colore, & siliquis à supe-
rioribus longissimè abest: huius enim flores sunt
Genistæ amplitudine, saturo coccino rubentes.
Siliquæ non aduncæ, sed ex orbiculatis loculis as-
perrimis compositæ, in quibus semina genistæ.
Clusius Dodonæum imitatus, figuræ foliorum ci-
ceris penitus adherens, Securidacæ peregrinam ca-
piti 48. lib. 6. inseruit. Hæc siliquas planas vtrinque
dentatas vncialis longitudinis summo fert caulium
fastigio; hanc Cortulus scolopendriam legumino-
sam nominavit.

Prosper Alpinus à Corniculis, non autem à semi-
ne amphistoma elegantem in Creta Insula Hedy-
sari speciem reperit, quam Hedy sarum argenteum
nominat, à floribus candidis trifolio proximis, api-
cem cauliculorum occupantibus egregia facta um-
bellâ, quibus cornicula succedunt, in quibus semi-
na rotunda. Hæc planta folia ciceris obtinet, qui-
bus ne ipsa hyeme quidem se expoliat.

Cap. 46. li.
2. de plant.
exot.

Inter dumeta duplex Hedy sarum crescit, quod
quidem siliquas profert articulas: alterum purpu-
rascit quod à Camerario scorpiuron vocatur. Alterû
pallide cotulæ coloris est: ad quas differentias cum
clypeatum Lobelij referatur, non incommode etiam
his Canadensibus Hedy sarum triphyllum adscribetur,
quandoquidem cum præcedente plurimum affini-
tatis habere videtur. Nam floribus & siliquis aspe-
rioribus, non per loculos clypeiformes, sed securis

Bauhino.

Hedy sarû
nostrum.

ancipitis effigie seriatim articulatos, Lobelij Hedy sarum refert: accedit & florum & seminum maturationis tempus idem.

HEDYSARVM TRIPHYLLVM Canadense.

CAPVT XIX.

HIVS altitudo in frigidis locis duorum fere cubitorum est, in apricis in vnum tantum erigitur. Caulis numerosus ab radice pullulat, angulosus ac medullosus: fibris ille multis striatur, aliis viridentibus, aliis pallentibus, aliis rubentibus: Mediâ caniculâ spicatum flores prodeunt Hedy sari legitimi facie, ampliores multo: horum superiora folia saturatius rubescunt, laterum alæ & subiecta carina dilutius ac pallidius rubet: siliqua per floris marcidicentrum oritur, falcatim per internodia discriminata, asperissima, quæ lineis suprâ & infrâ rubentibus clauditur. Radice nititur fibrosâ, subnigrâ, maxime viuaci. Aprili pullulant folia, initio quidem rubentia, quæ tandem atroirescunt, & trifolij asphaltitis more diuiduntur. Tota planta inodora est, ac proinde perperam ab aliquibus trifolium asphaltites Canadense creditur. Missa fuit sub nomine Galega Americana, quo tunc argumento, in materia stirpium versatis indicandum relinquo. Satiùs duxi ad Hedy sari articulatâ siliquâ classem re-

Canadensium Plant. Historia. 45
HEDYSARVM TRIPHYLL. CANADENSE.

P. iii.

Hedysarum Canadense.

ferre. Medijs enim in filuis nascitur in America Septentrionali, ad nosque ex noua Francia missi sunt eius loculi securiculæ instar, in quibus semen genista concipitur.

Sapor virenti non ita conspicuus, siccata sub aeris: atque ita calidam in primo, siccamque in secundo gradu esse arbitramur, cum aliqua peculiari purgandi facultate, eius periculo à me facto. Purgantium enim potiuncularum decoctis addita vniuersi ponderis, catharticonum vim promouet, non tenues ac serofos solum; sed viscidiores etiam humores educendo. Incocta atque apposita, frigidiorum tumorum concoctioni maxime conducit.

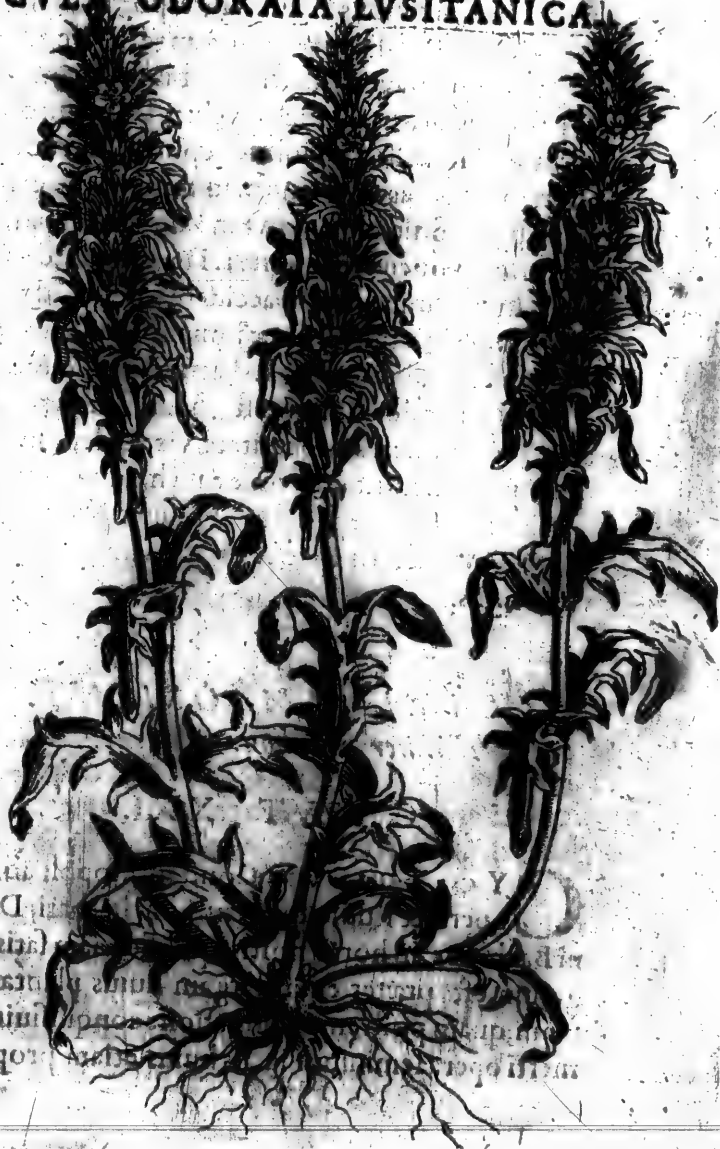
BUGULA ODORATA

Lusitanica.

CAPVT XX.

IN SIGNIS hæc Bugulæ species annua est, & satum quotannis profert; radicem habet nigro capillitia fibrosam, nequaquam humi repentem: ab hac succrescunt quatuor aut quinque cauliculi rotundi, hirsuti, geniculati quâ parte folia exeunt: quæ folia longa sunt, hirsuta, attrouertentia, duabus aut tribus laniis recuruum dentem referentibus vtrimque diuisa: quò autem inferiora sunt ac terræ propiora, eò ampliora; quò remoriora eò breuiora, & angustiora, vt ferè tandem capillari tenuitate appareant iis

Canadensium Plant. Historia. 47
BUGVLA ODORATA LVSITANICA

in partibus, in quibus floribus interposita sunt. Flores enim inter foliola caulem à medio fere ad apicem usque quasi verticillatim ambiunt, & intermediis foliolis illis, obducto veluti sepimento muniantur. Flores sunt violacei coloris, in tubulum efformati, cuius extremum alterum ab exiguis calycibus prodit: alterum ut in Bugulâ nostratē, dū hiat rictum quendam mēitur. Decusso flore (quod circa Augustum mensem accidere solet,) Calyculus seminibus albis turgēt, quæ novam sequente anno progeniem subministrant. Scribitur mense Martio. Tota planta odoratissima est, iucundissimiq; aspectus; Et apud nos proceritate vix pedem implet, quanquam in Lusitania vnde eam habuimus, longē elatiorem esse acceperimus. Huius etiam mira vis est, si cum cæteris speciebus addatur potionibus vulnerariis.

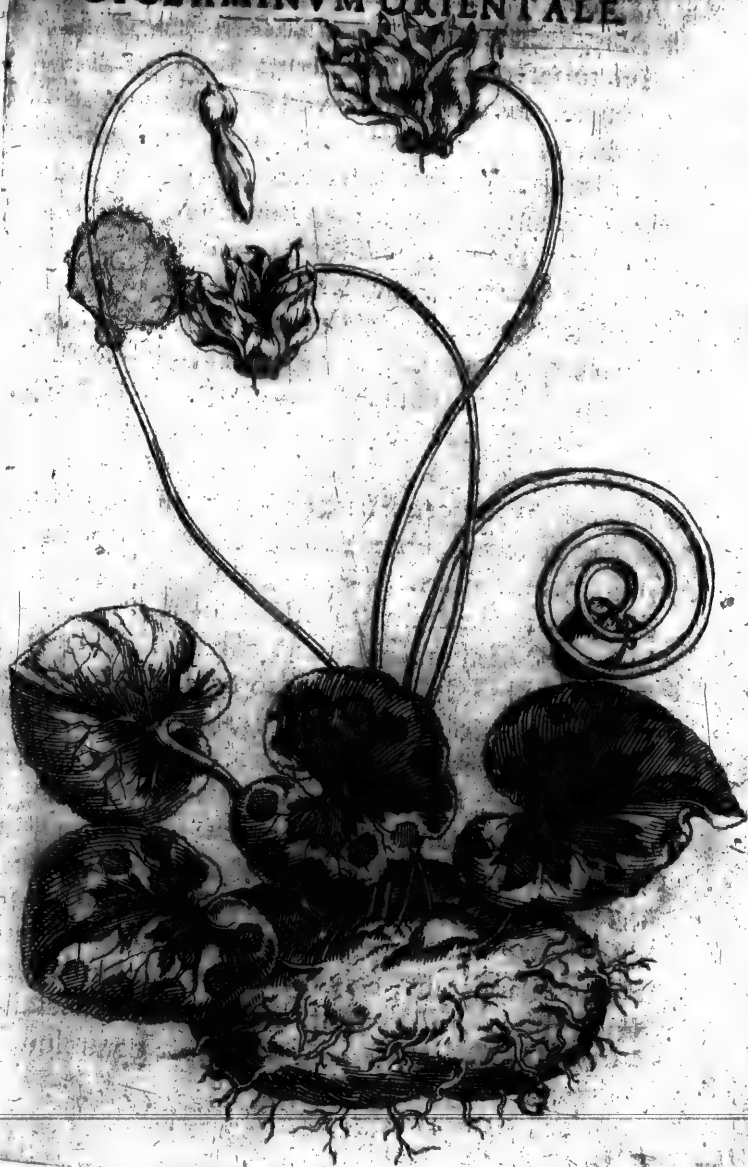
CYCLAMINVM ORIENTALE.

Katmer Bouhour Turcarum.

CAPVT XXI.

CYCLAMINVM Constantinopoli allatum
Opera & studio diligentissimi herbarij Domini Bachelier, in hortis nostris publicis iam satis vulgatum est: præter enim largam huius plantæ copiam, quam postrema navigatione conquisiuit, non inerti opera seminibus iactis huius etiam propagationi

Canadensium Plant. Historia. 49
CYCLAMINVM ORIENTALE

tioni consulens aucionem plurimam fecit.

Hoc Cyclaminum pro radice cortice nigro obdutum tuber habet amplissimum, quod infra supraque mediocriter subsidit, vt Rapum: huius media ferè parte vulgari similes, sed longiores extant pediculi teretes, carnei coloris, quorum alij folijs, floribus ornantur alij: eodem enim momento ambo pullulant. Folium ederaceum est, nec angulosum, in ambitu tenuissimè ferratur, illud atropurpurescit à terra, superne pingitur diuersa viriditate, in quâ etiam albicant maculæ. Flos è calice quinque foliolis composito exit: Varietas in eo multiplex est, ferè quadruplex apud nos obseruatur: nunc quippè folijs quinque tantum constat flos (aliàs purè candidus, aliàs colossinus, & inâ parte elegantissimè purpurascens.) Nunc foliorum numerus duplicatur, (quorum duplex quoque est differentia, aut enim flos iste totus albus est, aut huius pars infima purpureo colore simbriatur.) Folia hæc longiora sunt multo & angustiora nostratium: initio quidem dum è calice erumpunt simul intorta deorsum nutant, nec multo post latius diffusa sursum reflectuntur, ac veluti corollam formant, cui cauum odoratissimum subest, à quo singula folia profluunt: nec enim vnum scorsim decidere potest, quin & vniuersa concidant. In eodem cauo quinque apices subatri, æquali interuallo disiuncti apparent, eidem cauo ita agglutinantur vix vt ab eo diuelli queant. Statim atq; flos decidit, pediculi in spiram serpentium more conuoluuntur.

tur
sum
quo

voc
uen
dam
radi

tinge
ni re
dins

V
sitate
runt
gulis
Nec
stud
ad oc
pleris
rundi
feren
rum

Canadensium Plant. Historia.

31

tur, & semen progignunt rotundâ capsula inclusum. Floret Aprili. Semina Iulio maturescunt, & ferè quod anni reliquum est, foliis destituitur.

Cyclaminos Græce dicta à quodam qui *Κύκλος* Isidor. orig. lib. 17. c. 9. vocatus est, qui primus virtutem huius herbæ invenit. Vel quod talis herba habeat radicem rotundam, Græci enim *Κύκλον* rotundum vocant. Huius radices succus vino admixtusebrios facit.

* *Colossinus color à Colossis Troadis vrbe, in qua lana tingeantur coloris elegantioris, apprimè florem Cyclamini referentis, qui color inter candorem & purpuram medius est.*

DE ARVNDINE.

CAPVT XXII.

VT est in ijs, quæ ad vsus hominum spectant, naturalis liberalis: ita & in ijs quæ ad vitæ necessitatem pertinent, aut sensum oblectationi conferunt, longè profusior esse solet: ut potè quæ singulis animantium sensibus pari diligentia consulat. Nec magis est varietatis saporum ad gustus gratiam studiosa, quam & incredibilis colorum mixturæ ad oculorum oblectamentum. Hæc varietas cum in plerisque vegetantibus cernitur, tum maxime in Arundinû genere manifesta est, quarum est tanta differentia, vix ut certus à quoquam auctore specierum numerus statui possit: Quod animaduertens

*Cap. 12.
lib. 4.*

*Cap. 11.
lib. 24.*

*Plinius cap.
26. lib. 16.*

*Cap. 104.
lib. 2.*

*Cap. 3.
lib. 12.*

Lib. 2. epist.

*2.
lib. 1. c. 35.*

Theophrastus, vt solet, concisa breuitate in duo summa genera contraxit. Dioscorides variis locis septem enumerauit. Bauhinus 21. agnouit. Plinius 29. Quæ omnia doctissime persequitur Dalecham-
pius lib. 2. cap. 5. primi Tomi. Speciebus Arundi-
num indita sunt nomina ex variis vsibus quibus de-
dicantur, vt apud quosuis auctores legere licet. Dif-
ferentias vero faciunt radix, calamus, panicula, fo-
lia denique ipsa: quarum partium Natura nullam
superuacuum esse voluit. Calamo, qui in Rheno
nascitur, nihil est sagittis aptius; huic namque plu-
rima inest medulla, pondusque volucris, contra fla-
tus quoque peruicax fibra: Syringias vtilissimus
fistulis. Aulericus tibiis. Pomponius Mela refert
in India vastos adeo esse Arundinum calamos, vt
earum scissa internodia veluti nauitas binos & quæ-
dam ternos etiam vehant. Solinus Arundinis radi-
cem decoqui, exprimique humorem testatur ad
mellicam suauitatem. Saccharum vero in ipsis
arundinibus salis modo coactum, dentibus fragile
in India, atq; Arabia felice inueniri, testis est Dio-
scorides. Plinius item affirmat, non amplius nucis
auellanz magnitudine reperiri. Ac proinde fa-
cile elui potest quorundam opinio qui saccha-
rum priscis ignotum fuisse crediderunt. Inter
quos Ioannes Manardus: quem sequitur Fuchsius
in Paradoxis Medicinalibus: quorum rationes vti-
co verbulo quiuis conuellere potest. Antiquorum
enim saccharum tale erat, quale reperiebatur, aut
medius in Arundinum calamis, aut in rimis vi et.

loris eductum, vnius Solis opificio excoctum, densa-
tumque salis modo, nec amplius nuce auellana, in-
gratum & tantum medicamentis aptum. Nunc verò
naturalem defectum lasciuiantis gulæ impetus arti-
ficio quodam expoliuit: itavt coctione secunda,
tertiâque medullaris eiusmodi succus limpidior red-
ditus, cogatur in panes turbinatos, quales apud Se-
plasiarios venales prostant. Atque vt obiter dicam,
in eo grauiterrime errant, cum aiunt in solis Arundi-
num foliis saccharum colligi: item cum Arundi-
nem cauam esse, nec medulla plenam affirmant: si-
quidem inter Arundines masculæ omnes solidæ
sunt, seu medulla tenui, seu cartilagine dura plenæ,
ex Theophrasto *ἐν δὲ τῷ ὁ μὲν ἀρρῶν τρεῖς, δὲ δὲ ἡλὺς καὶ λος*, *Lib. 4.*
mascula solida est. fœmina inanis. Imò & ipse tales *cap. 12.*
Calamos Indicos vidi, quorum cutis extrema variis
velut literarum arabicarum figuris naturaliter scul-
pta erat, intus cartilagine adeò solida plenos, vt
cum eos acius collideremus, scintillæ illicò exeute-
rentur, quæ graui ac sulphurato odore aërem infi-
cerent. Sed & ipse Theophrastus sacchari mentio-
nem fecit libello de melle conscripto, cuius tantum
extat fragmentum. Triplicem enim mellis generatio-
nem affert: Primam à floribus & odoratis rebus. Se-
cundam ab aëre, cum liquidiusculus à sole cōcoctus
cadit. Tertiã ab arundinibus. Per primam enim
intelligit mel nostrum vulgare. Per secundam si-
gnificat manna, quod est mel roscidum, & *Ἀσπιδύς*
apud Athenæum dicitur. Per tertiã saccharum.
Sed hæc obiter: nunc de reliquis Arundinum par-

tibus, hoc est de folio & panicula dicamus. Folium
 floreis & regetibus texendis aptum est: Quibus
 olim excipiebant oliuas, referente Columella: nunc
 vero apud Septentrionales nonnullos sternendis
 Casularum pauimentis instar matre vsurpatur:
 apud alios iuncis & aquaticis graminibus permixtū
 stramenti loco domibus regulum præbet. Calami
 odorati folium ob *Nodiar* commendatur. Adar-
 che vocata Arundinis dentibus vtile est. Denique
 Panicula scopas & verricula præstat, pro pluma
 strata cauponarum replet: quæ limosiore callo in-
 duruit confusa & interiecta nauium commissuris,
 ferruminat textus, glutino tenacior rimisque ex-
 plendis fidelior pice. Hoc vno infesta est Arundo,
 quod eius panicula lanugo quam *αἰθλην* Græci
 vocant *ἐμπροσθεν εἰς τὰς ἀκροὰς κεφαλῶν ἐρραζεται*, in-
 quit Dioscor. cap. us. lib. primi. reliquis omnibus
 suis partibus utilis.

Dioscor.

Plinius.

ARVND. INDICA VARIEGATA
sive Laconica Theophrasti.

CAPVT XXIII.

PRÆTER traditas ab auctoribus, qui ante nos
 scripserunt Arundinis species, nouam hic ex
 India allatam proponimus, quæ ob varietatem
 tanti apud nos æstimatur, ut vnius plantæ pretium
 fuerit 12. aureorum. Huius radix vulgaris more na-

Canadensium Plant. Historia. 55
ARVND. LACONICA THEOPHRASTI.

turâ viuax & geniculata, singulis annis calamos & folia vere nouat, quæ duo simul apud nos Hyeme intercidunt. Calamus humanis proceritatem implet, ac superat, vix nudus oculis patet. Folia enim quæ in suo exortu tubulo facto pediculi vicem præstant, complexu tenuis per ambitum inducunt tunicas, atque ita subinde nascuntur, usque ad summum vsque, calamum operiunt. Inter hæc folia quædam cubitum longitudine superant, latitudine vnciam alteram explent: (Notabis hîc Plinium, qui Indicarum Harundinum folia dicit esse breuia: cûm huius nostræ, quæ ex Indiis Orientalibus petita est, sint amplissima. Nec minora Sacchariferæ, cuius folia binos cubitos æquant,) Incana sunt omnia, varie tamẽ colorantur excurrentibus lineis latis, quarum alie subflauæ sunt, alie virides, alie subrubræ: quamquam is rubor non omnibus folijs communis sit, sed tantum ad radicem nasci. eius paniculam videre non licuit. Hanc Arundinem ex iis esse arbitror, quas Natura potius ad ornatum & oculorum gratiam, quam ad vllum alium vsum esse voluit. Interim nemini dubium esse debet, quin hæc sit, quam Theophrastus lib. 4. cap. 12. Laconicam vocauit, aut saltem eius species. Theophrasti verba hæc sunt ἔχουσι ἡ μεγαλύτερος διαφοράς ὡς πρὸς ἐκτέλῃ καὶ ἐπὶ τῇ φύλλῳ ἡ πλεονη καὶ μενῆ. ἡ μὲν αἰὲν καὶ χροιά. ποικίλος δὲ ἡ λακωνικός. καὶ λευκός. Maximum autem differunt folia non magnitudine & numero tantum, sed etiam colore: sunt enim Laconicæ Arundinis vocatæ variegata (intelligenda folia.) etiã alie Arundines varie-

gatæ

gata in regno Bengala crescant quarum calami & folia pluribus punctis notentur, de quibus D. Paludanus in suæ Histor. Orient. Part. 2. cap. 18. Sed ut nostra hæc arundo longè est illis ornatior, ita & præ cæteris Laconicæ nomen meretur potissimum cum tantum de differentia petita à foliis verba faciat Theophrastus, quæ sola nostra in Arundine vario colore pinguntur.

FUMARIA SILIQUOSA

semper virens.

CAPVT XXIV.

IN America Septentrionali duæ Fumariæ species nascuntur. Altera semper viret: altera autem elapso vere disparer, tamen si viua radix sub terra adolescat, & recta terræ tepore propagetur, donec sequente anno repullulet. Quo fit ut prior, species esse videatur Fumariæ nostratis, cuius tam frequens est in medicina vsus: posteriorem vero referamus potius ad eam Fumariæ speciem, quam herbarij Cauam radicem appellant.

Prior itaque quam siliquosam dicimus recta surgit, caule pedali, rotundo, glabro, tenui velut cinere asperfo, qui leuiore tactu faciliè defloratur. In folijs cæsius læuor, & diuisura similis vulgari, amplitudo tamen est maior. Brumale tempus ea non metuant. Cauliculi alacim pullulant. Floribus in

Huius fumarie secundam speciem requirere posset

folio 127

FVMARIA SILIQVOSA SEMPER VIRENS

Fumaria sempervirens

epic
 tem
 aure
 Flon
 tort
 com
 dix f
 hze
 vnde
 ficac
 fos h
 con
 Suce
 ocul
 F
 quic
 mus,

A

M
 preco
 sem f
 Taliet
 lore q

Canadensium Plant. Historia.

99

apice spicantur, radici caule similibus, colore autem diuersis: horum enim canaliculus carneo, os autem parulum fuluo, atque aureo colore splendet. Floribus succedunt filiquae, falcatae in modum contortae, flauescentes, in quibus semina milij modo compressa, rotundiora tamen concluduntur. Radix fibrosa est, vulgarique densis capillata. Planta haec acris simul & amaræ qualitatibus est particeps: unde ut ea, quæ est descripta à Dioscoride, efficacius etiam urinam ciere potest: simulque biliosos humores deducere. Dentibus attrita, & ore contenta diutius, saluam promouere consuevit. Suceo caliginem discutit, itaque in medicamenta oculorum addi potest, ut vulgaris.

Fumaria latine, græcè *καπνός* dicitur, fumo, inquit Plinius, delachrymationem enim facit, ceu fumus, si oculis eius succus instilleretur.

Cap. 13.
lib. 25.

AQVILEGIA PVMILA
præcox Canadensis

CAPVT XXV.

MINIMA hæc Aquilegia species, quod infelicius crescit, Pumilionis: quod celerrimè, præcocius nomen meretur: nam ante Maium mensis flos ferè elapsus est vniuersus. Folia habet Talietri pratensis figura & amplitudine paria, colore quadantenus similia, nam aliquanto pallidius.

Elabatur

100
Jacobi Cornuti
AQUILEGIA PYMILA PRÆCOX CANAD.

Aquilegia Canadensis.
 L.

vir
 eq
 qu
 cis,
 cor
 aut
 Ha
 col
 fun
 plu
 cur
 phi
 Ra
 ter
 cen
 nur
 lim
 sub
 cre
 uol
 re p
 con
 aluc

virent. Caules tenuissimi, rubentes, vix palmum
equant. Flosculi in singulis apicibus crescunt,
quinque corniculis cauis, non ut in nostrate adun-
cis, sed rigidis constantes: quæ cornicula à medio ad
conum vsque punicei obscuri coloris sunt, infra
autem, quâ parte hiant, croceo colore tinguntur.
Hæc inter cornicula quinque foliola punicei etiam
coloris medium tenent, quorum macro deor-
sum vergit. Floris in medio stamina sunt alba quam
plurima; quæ luteis apicibus fastigiantur, simul
cum flore desuunt. Quæ in spinulam acuminan-
tur, in 4. aut 5. recurvas siliquas formantur, Del-
phinij similes, in quibus semina nigra & nitida.
Radices subsunt tenuissimis filamentis fibratæ. Cæ-
terum omnis Aquilegia veteribus ignota fuit, à re-
centioribus autem inter coronarias recensetur:
nuncque Aquilina, nunc Aquileia nominatur. Ma-
lim Aquilegiam appellare, cuius vocabuli ethymon
subtexere lubuit. Quod hæc planta, initio dum
crescit nondum explicatis folijs, & nubilo die con-
uolutis in sese, per imbres aquas colligat nec desue-
re patitur: pari vocabuli ratione, quâ qui aquas
conquirunt sparsasque hinc inde venulas fontis in
alveum deducunt, *Aquileges* dicuntur.

Lege Plin.
Cap. 6.
lib. 26.

ASTER LUTEUS

alarus.

CAPVT XXVI.

QUAMVIS procera sit, & valde ramosa huius Asteris species, quæ ab America Septentrionali nuper allata est: vix tamen duo cubita excedunt caules eius rotundi, quos folia obscure virentia longiuscula, sine pediculo vestiunt; pediculi namque loco, appendiculæ quædam alarum instar è marginibus foliorum deorsum flexæ, utrimque cauli proximè adherent, ibique desinunt vnde folij alterius exordia sumuntur. Flores lutei Bellidi maiori similes in summo cauliculorum nascuntur, medio scilicet orbiculo luteo prominente, & folijs è circumferentiâ exeantibus, velut Astri radiis aureo colore fulgentibus (vnde nomen.) Flos vetustate in pappos abit, qui, si digitis infries, Chamæmelinum quiddam redolent. Radice nititur fibrosa hic Aster, quem sapor, astrictionis potius quam alterius cuiusvis qualitatis paricipem esse testatur.

Helenium autumnale

ASTERISCUS LATIFOLIUS

Autumnalis.

CAPVT XXVII.

NOVA hæc Americana planta reliquas inter Asterisci differentias Autumno præmaturius floret. Radix huic crebris compacta filamentis; caules lignosi, rotundi subrubri bicubitales; folia in ambitu serrata, longis pediculis innixa (velut pyri) in eximiam latitudinem panduntur, quæ sensim in mucronem gracilescit: coloris quidem suprâluteo-virentis, inferna autem parte velut Cyclamini: caulium cacumini luxurians adeo florum insidet copia, ut quamplurimis contextum flosculis sertum potius, quam genuinum plantæ florem dixeris. singuli flores duplo minore stella fulgeat, quam vulgaris Aster Atticus (ob eamque causam Asteriscum potius, quam Asterem appellauimus) medium cineracei coloris umbonem habent, circa quem foliola veluti radij dilutissime purpurascunt.

Sitne vero hæc planta iisdem prædita viribus, quibus Aster Atticus Dioscoridis nondam compertum habui.

Canadensis Plant. Historia. 63
ASTERISCVS LATIFOLIYS AUTVMNAL.

Aster cordifolius.

DE CENTAVRIO.

CAPVT XXVIII.

TAM varia sunt & intricata, quæ auctores melioris etiam notæ, de specie & numero Centaurij scripserunt, ut non modo, ex Plinio, imperiti confundant hæc omnia, & vni generi assignent: sed etiam nostri sæculi doctiores, id non satis capientes, vel primas duas Græcorum species duntaxat admittere coacti sint: vel inter eos qui curiosius varietatem stirpium quotidiana exercitatione rimantur, plures eius species assignare. Plinius tres attulit. Prima est Centaurium maius Dioscoridis, quod ille Centauream nominat, siue Chironiam; quod eam curatus dicitur Chiron, cum Hérculis excepti hospitio pertractanti arma sagitta excidisset in pedem. Secundam, Centaurium appellat, minorem illam speciem vulgatissimam, fel terræ herbariorum, quam Libadion dici testatur, quod circa *libadæas* & rigua loca sponte nascitur; hocque Synonymum loco Limnæi, in Dioscoride reponendum censet Dalechampi. Tertia est Centauris, cognomine Triorches. Qui eam secat rarum est, ut non vulneret sese. Theophrastus defendi eam impugnarique colligentes tradidit à Triorches Accipitrum genere. Gesnerus lib. 3. de Buteone quem *πεόρχων* Græci vocant; notat Plinium imperitiæ, dum aliorum insci-

Cap. 26. lib.
25. nat. hist.

Ibid.

Centauriū
maius pri-
mum.

Centauriū
minus.

Cap. 39. lib.
11. Dalech.

Centau-
ris.

De uolatil.

tiam arguit; Apparet, inquit ipsum Theophrasti
 verbis esse deceptum (Φυλὰ ἑκατά δὲ τὴν πύλιναν ἑίδα
 ἡμίονον, ἡμιόχλω, ὅπως ἀνθρώπος ἀπέλθῃ. *Theop. l. 9.
 hist. cap. 9.* Centaurida
 quoque secantes Accipitrem Tristigterum dictum cauere,
 ut sine vulnere discedant: quod Centauridi Triorchid-
 is cognomen dederit, cum hoc verbum ad Acci-
 pitrem referatur: Fabulosam præterea historiam
 credit de Buteonis certamine; cum adeo vilis sit ac
 timidus, ut à minutis auibus sæpenumero pellatur ac
 fugetur: cuius rei gratia apud Italos proverbium
 transijt in effeminatos & timidos, quos huius aulis
 nomine Poyanas vocant. Apud nos etiam *Buzard*
 quasi *vne buze* amentem significat: Et proinde vix
 creditur adeo imbelli animal audere homines ag-
 gredi, aut etiam rostro impetere.

Dalechampius ait Plinium ex suo ipsius iudicio,
 tertiam hanc speciem excogitasse contra Græcorum
 sententiam, & Theophrastum de Centauride, non
 ut tertia specie scripserit, sed Centauridem, pro
 Centaurio minore accepisse. Huic sententiæ Gaza
 adstipulatur: Centauridem enim febrifugam vertit,
 quod epitheton vni Centaurio minori ab omnibus
 herbarijs, & Medicis tribuitur. Carolus Clusius in
 sua rariorum Plantarum Historia, præter duas vul-
 gares Centaurij species, Maioris alteram speciem
 describit à se supra Olyssipponem in lapidosis iuxta
 Tagum collibus inuentam. Alterum Centaurij Ma-
 gni genus, inquit, longa habet folia non in lacinias
 diuisa ut primum, sed* Armoraciæ foliis non dissi-
 milia, & ad Glasti foliorum humi expansorum simi-
 lia.

Centauriū
 maius Car.
 clusij lib. 4.
 cap. 5.

Armoracia
 hic Plinij
 intelligenda

qua est pa-
avis exim
Diosa, sine
Raphanus
Rusticanus,
non autem
Dodonai,
aut Taber-
nom. qua
est Rapi-
strum.

Centaurei
nothum
Dalech.

litudinem plurimum accedentia, per ambitum ser-
rata, saturae viriditatis, & amariusculi saporis:
caules inter folia prodeunt cubitales aut ampliores,
rotundi, circa summum bifidi aut trifidi, squamma-
ta capita sustinentes, prioris Centaurij maioris emu-
la: florem villosum coloris albescantis instar Primi;
semen Cnico ferè simile, seu ut verius dicam, Pri-
mi, summo hirsutum & molli lanugine inuolutum:
radicem valde crassam, duram, longam, densò cor-
tice testam, foris quidem nigro, internâ vero parte
flavescente, succumque croceum resudante, qui
cum amaritudine quadam aromaticus est.

Dalechampus ultra triplicem istam differentiam,
quarta attulit, quam Centaurium Nothum ap-
pellat. In humidis Alpium vallibus provenit, radi-
ce crassa, nigra, lignosa, huc illuc sparsa, intus alba,
gustu amaro, caulibus multis, cubito altioribus, den-
sa lanugine obsitis, angulosis: foliis Cannabidis utrim-
que dissectis in vno pediculo villosò & ferè cubitali
multis, ordine collocatis, numero semper imparibus
ut ferè 13. aut 15. singulis sint pediculis, quâ pediculi
florem sustinentes e caule prodeunt, ipsum caulem
utrimque amplectentibus, & illic in longum & an-
gustum diuisis, floris capitulo scabiosæ vulgari si-
mili, hirsutis, erectisque squammis, compacto flore
luteo.

Hiscæ & duas species subtexam cum suo aspe-
ctu, cum & ipsâ quoque singularitate elegantes.

tren
tegi
les i
tere
surs
que
libu
Ann
runt
(seu
runt
folio
quid
tauri
folio
pluri
ligni
capit
cunt
squa
ardo

CENTAVRIV MAIOR
luteum.

CAPVT XXIX.

CENTAVRII maioris lutei radix crassa, longa, & altè depacta, simplex, nunc bifida in extremo, carne intus alba, foris cute nigra & dura obtegitur: succo madet pallido, saporis acerbi: Caulis inde plurimi exurgunt cubitales, tenues, duri, teretes, & fibris intercurrentibus asperi, geniculati, sursum oblique acti, foliis longis in lacinias utrimque impares diuisis, inæqualibus inter se, ac dissimilibus vestiuntur, quæ in suo iuxta radicem exortu Anthyllidis leguminosæ folia quadantenus referunt non incisurâ modo, sed etiam colore glauco. (seu ut Diosc. ait viridi Brassicarum colore) differunt tamè tum magnitudine, tum quòd Anthyllidis foliola suo acumine in folij neruum desinant: quod quidem acumen obliquè expansum in nostro Centaurio velut ala neruum vellit, & in alterum usque foliolum declinat. Quò superiora folia, eò laciniiis pluribus dissecta, in ambitu nequaquam crenata insigni læuore poliuntur. Caulium apicem exornant capita acuta: paulò inferius autem minima adnascuntur, cum folij appendicula: omnia vt in Cyano squamosâ agglutinatione compacta, à quibus per ardores lentus humor destillat. Iulio aut Augusto

Centaurea alpina, L.

me
lan
fun
tat
rim
cis
con
riu
pau
Ha
tur
da
laa
nis
ruc
app
Sec
fui
fan
& v
rat
ban
ma
tui
tric

M. mensibus Luteopallidum florem explicant Aphyllanthon, qui vetustate marcidus fulcescit, ac deorsum in subiectum caput reuoluitur, donec maturitate seminum referatur, tuncque aperto calice plurimum semen fundit Cnico simile, ceu laneis floccis inuolutum, vt in Centauro vero. Non mihi constare potuit vnde fuerit erutum hoc Centaurium, quod sine nomine, & sine vlla adscriptione patriæ, aduectum fuit ex Anglia anno superiore. Hæc herba sicut gustu contrarias qualitates sortitur, ita & vsu præstat contrarios effectus. Gustu acida astringensque apparet, sub finem tamen leuicula acrimonia linguam pungit vt ratione astrictio- nis & aciditatis adiunctæ, sanguinis vndecumque ruentis profluvium sistat: Rasa aut. contusa radix & apposita, vulnera glutinat vt Centaurium verum. Sed & innocentius plures eius draehmæ sumi possunt, nec opus est febricitantibus ex aqua propinari: satis enim in se frigiditatis succus possidet, vi cuius & viscerum intemperiem emendat & infarctu liberat, & bilem pituita velut visco. inharcentem derurbat. Siccata autem, & Rhapontici in morem commansa nutritionum viscerum tonum seruat, restituit & vacuum excrementicijs humoribus ventriculum reddit.

CENTAURIUM FOLIIS

Cynara.

CAPVT XXX.

Plin. cap. 4.
lib. 2.

CENTAURIUM maius Panacei genus est, quod ab inuentore nomen accepit: ac fere genus omne herbarum, quarum vis præcipua in expugnandis morbis haberetur, Panaces nominarunt. Panaces enim ipso nomine morborum omnium remedia promittit: Quamuis & huius genera cibis sæpius quam morbis addicta reperiuntur: qualia inter olera nostri non pauca numerauerunt, nosque proximè sequenti capite ab orbe nouo delatum vnum eiusmodi referemus.

Mons Pyrenæus eique confines colliculi quibus medicinalium herbarum plurima seges est, inaudito hætenus Centaurij genere gloriantur. Hoc brachiali radice atræ crassitudine in altum descendit, foliis ampla magnitudine laciniosis: diuisurâ Cynaræ folia referentibus, colore suprâ viridibus, infrâ candidis; tenuis quippè lanugo hac parte nascitur adeo læuis & polita, vt coloratam potius quàm tomento obductam putes. Naturæ lusus detegitur cum rupti folij portio vtraque à se diuellitur. Bicutibalis caulis, angulosus, lanuginosus, foliis vndique luxurians in plures alas diuiditur; fert in cacumine capitula calathi effigie, squammulis aculeatis imbricatim

Canadensium Plant. Historia. 73
CENTAUREVM FOLIS CYNAR. E.

K

imbricatim aggestis hispida, quæ exigua Cynaræ magnitudinem implent: color fuluus: dum dehiscunt singula, florem Aphyllanthum purpureo quodam glomeratum corymbo expandunt (quod vix ante Augustum apud nos euenire solet.) Excusso flore capitula clauduntur, inest iis semen copiosum Cnico simile: paucis inde diebus maturitate paulatim dehiscencia, inclusa lanugine semina ostendunt. Sapor austerus, & subamarus bilem subducit intestinis morantem, summoque habetur contra Rheumatismos præsidio.

PANACES *Καρπύνη. SIVE RACEMOSA*
Canadensis.

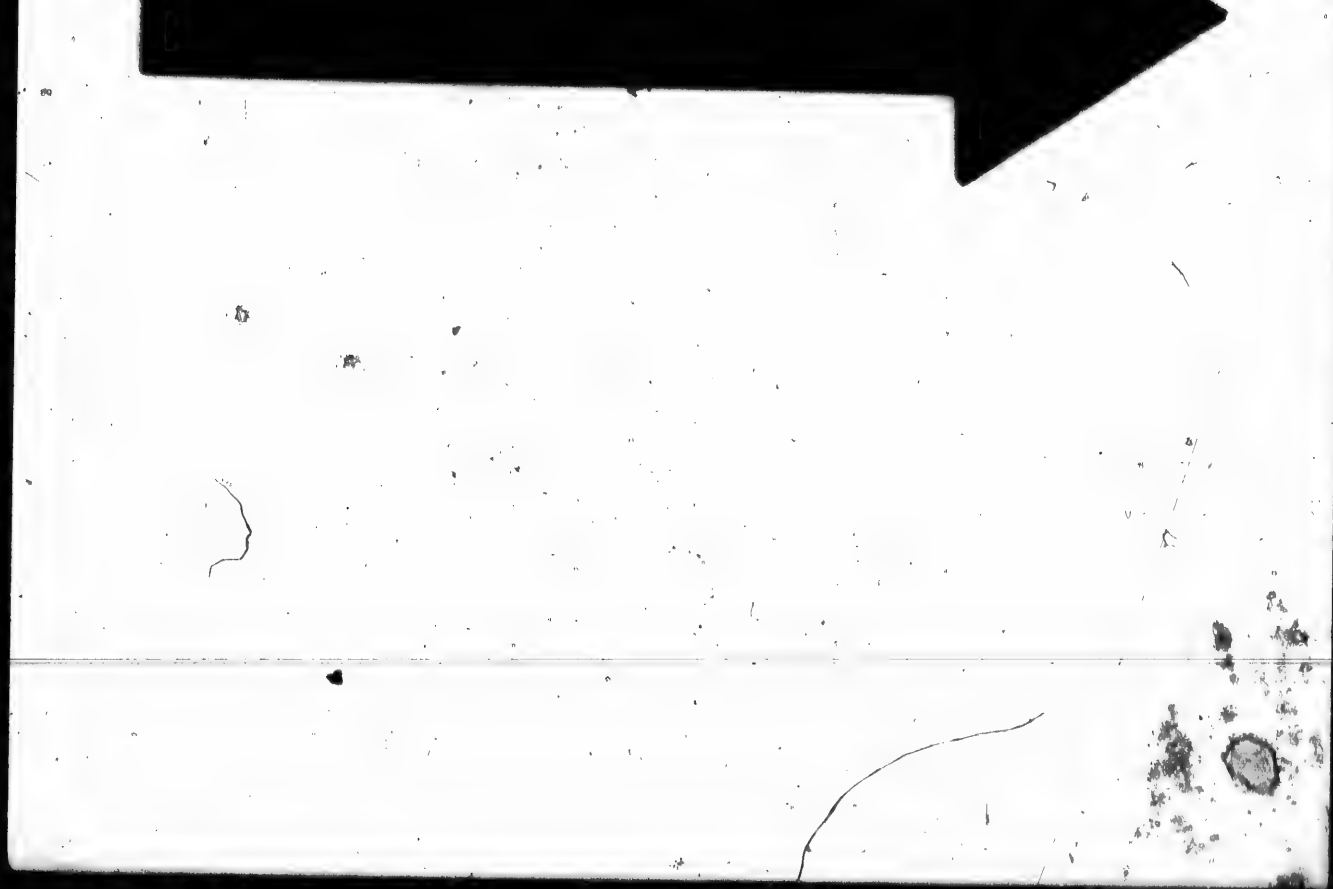
CAPVT XXXI.

NASCITVR & in America Panacis genus cuius elegans est, & à nullo hætenus tradita facies. Vbiq; prouenit, solo macro, pingui, limoso; etiam inter difficultates saxæas. Radix pollicari crassitudine deorsum fertur, effossam vidi pedem longam, ac ne sic quidem solidam, sed abruptam. Caulis rotundis geniculis articulofus, ramosus, obscure purpurascens, medullosa cartilagine repletur: Folia ab eodem pediculo plura ex rotundo in acumen gracilescunt, ambitu serrato. Ex geniculis prodeunt pediculi caulem sinu amplexantes, cuius in sinus cavitare oculus delitescit, subsequæntis vix

Canadensis Plant. Historia. 75
PANACES *Kapnos*. FIVE RACEM. CANAD.

Aralia racemosa L.
— *hispidula* L.

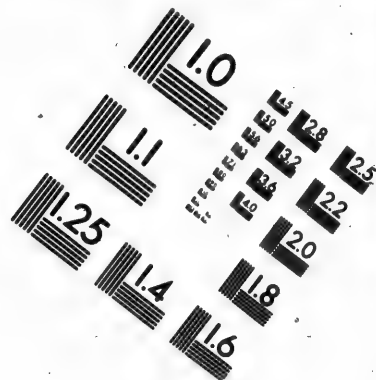
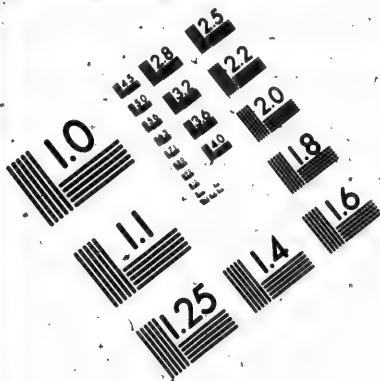
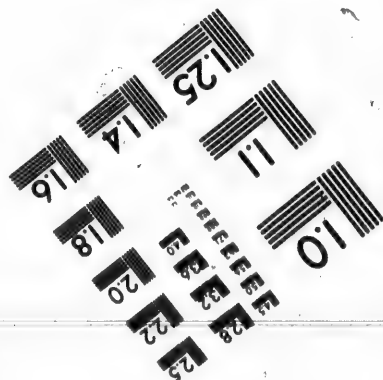
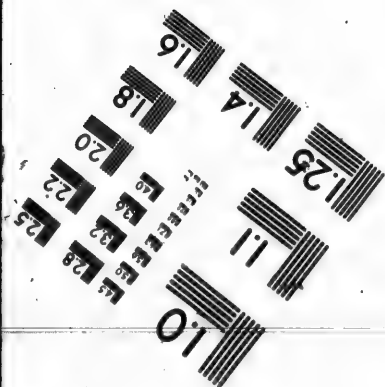
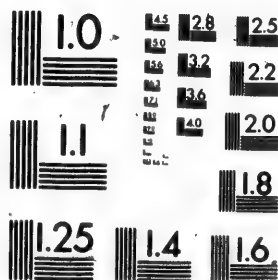

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.8 2.0 2.2 2.5

1.0

rudimentum; sicque ramuli & caulis per genicula mediâ ætate. nō floribus modo, sed & grauidis bac-
cis racematim contextis onerantur. Flos viti æmulus
primū herbaceus est, postea paulò magis candi-
cat: hunc vua excipit, acinis per initia virentibus,
deinde saturè rubentibus; quibus suauitas inest gu-
stu acceptissima, intus pleniori semine turgent.

Sapor foliis & radici Panaci similis, vuae gravior.
De viribus nihil peculiare accepit oleraceam esse, &
cibis aptam testamur. Singulis annis caulem & fo-
lia deponit, sequenti anno noua promit.

ACONITVM BACCIS NIVEIS & rubris.

CAPVT XXXII.

O Pacis & siluestribus locis in eadem Ameri-
cæ parte frequentissimum est geminum Aco-
niti racemosi genus. Vtrumque apud nos verno
tempore in pedalem caulem profilit. Radix ni-
grior nec imum petit, nec ad latera spargitur; sed
coacta in se adnascens vndique fibris capilla-
tur. Caulis purpurascit, pullicque pariter qui multi
ab radicibus germinant. Folia ni minora essent
Vitium aut Ribes poterant videri, paulò rugosiora
tamen ac in viridi colore sunt obscuriora. Cau-
lium cacumina Maio mense in vnam se spargunt,
mille apicibus vernis quàm flosculis compositam

ACONITVM BACCIS NIVIS ET RVBRIS

Actea spirata, alba B. L.

(quamquam si seorsum flosculum vngue molliter
præcidas nec vires, sed alba foliola apicibus sub-
strata agnosces, vt tabula fideliter exprimit.) Inna-
scitur singulorum umbilico turbinata quædam pi-
lula, quæ postquæ plenioris incremento conualuit
orbicularis est figure. Punctum purpureum istius bac-
cæ extremum signat, similisq; color longior subest
pediculus. Nondum hæcenus de viribus huiusce
plantæ constat, siue in ea velut in nostrate quid-
piam deleterium: an verò malignitatem omnem
niveus ille, faustusque vt videtur baccarum color
abesse possit. Quidquid sit, Aconitum eam po-
tius à similitudine, quam à viribus nominauimus.
Baccæ plerumque variant: vidimus enim etiam ru-
bellas, quarum pariter vsum exploratum nullum
habemus.

GLADIOLVS ÆTHIOPICVS

flos cocineus

CAPIT. XXXIII

ELEGIA hæc Gladioli species à Promonto-
rio bonæ spei delata nunc primum floruit Lu-
cetis Pansiorum, in celeberrimo generosi viri, & no-
uarum Hispaniarum apud studioli Petri Morini
horto, anno Domini 1533, mense Octobri desinen-
te. Bulbus habet unicam (non duplicati ordi-
nis vt vulgari) eumque longe habitioris & adul-

Canadensium Plant. Historia.
GLADIOLVS ÆTHIOP. FLOR. COCCINEO.

72

Antholyza æthiopica, L.

tioris amplitudinis, planum tamen, ac ut nux vomica depressum; eius caro intima facis vini colorem refert, & gustanti acerrimè linguam pungit. Bulbus hic multis tunicis obducitur, singulæ nerueis filamentis ductis in sese & in plexum velut retiformem textis fimbriantur. Aliæ alijs insident, ut in Croco Mysiaco usu venit. Folia sunt Iridi nostri magnitudine & figurâ similia, longitudine inter se disparia, qualia in Gladiolo vulgari. Thyrsus inter folia modicus erumpit, nunc vnus, nunc ramosus (ut vidi) teres, fragilis, glaber, enodis atque ex nigro leniter purpurascens. Huius suprema pars in coccineam velut spicam fastigiatur: adeò bellè florum germina utroque versus disponuntur, ut in hordeo *στειχον* videmus: prius autem quàm singula hæc aperiantur, alia post alia longius excrescunt, tuncque corniculorum modo leniter incuruantur; ac tubulum sinuatum formant lutei coloris, pediculus tamen quo tubus cauli adnectitur ruber est, nec nisi propius intuenti apparet, cum gemino foliolo atrovirente hinc inde tegatur. Dum tubi huius extremum hiat in sex lacinias diuisum, totidem quoque folia format, quorum tria longiora sunt & obtusa, coccineoque colore rutilant, reliqua tria brevia admodum & acuta: extra puniceo colore tinguntur, intus croceo nonnullis lineis coccineis striato splendent. Eo itaque disposita sunt ordine: supremum amplissimum est; subiectum utrimque, minimum; quæ deinceps posita, magna; infimum autem valde exiguum: vno verbo, breuiora longioribus

gioribus interferuntur. A cauo huius floris quatuor stamina fluunt, quæ per supremi folij sinum deducuntur inæquali longitudine: inferiora duo humiliora sunt, tertium elatius est, singula purpureis apicibus ornantur, fissis parte supinâ, pronâ verò duplici linea ex pulvere luteo confecta distinctis. Quartum stamen sine apice est, & linguz serpentis modo trifidum apparet.

Præter vires insignes quibus ab antiquioribus herbariis commendatur Gladiolus vulgaris, observavit Lobelius in suis aduersarijs, eundem ad tumores strumosos & scrophulas tantæ esse opis, ut nulla planta huic comparanda videatur, recentiorum certissimis periculis factis. Ego vero Æthiopici nostri Gladioli radicem in hoc effectum tantò vulgari præstantiorem arbitror, quantò vis eius acrior, quæ gustu percipitur, vulgaris Gladioli calidum, à quo præcipuè fluit, mixtorum actio, superare videtur.

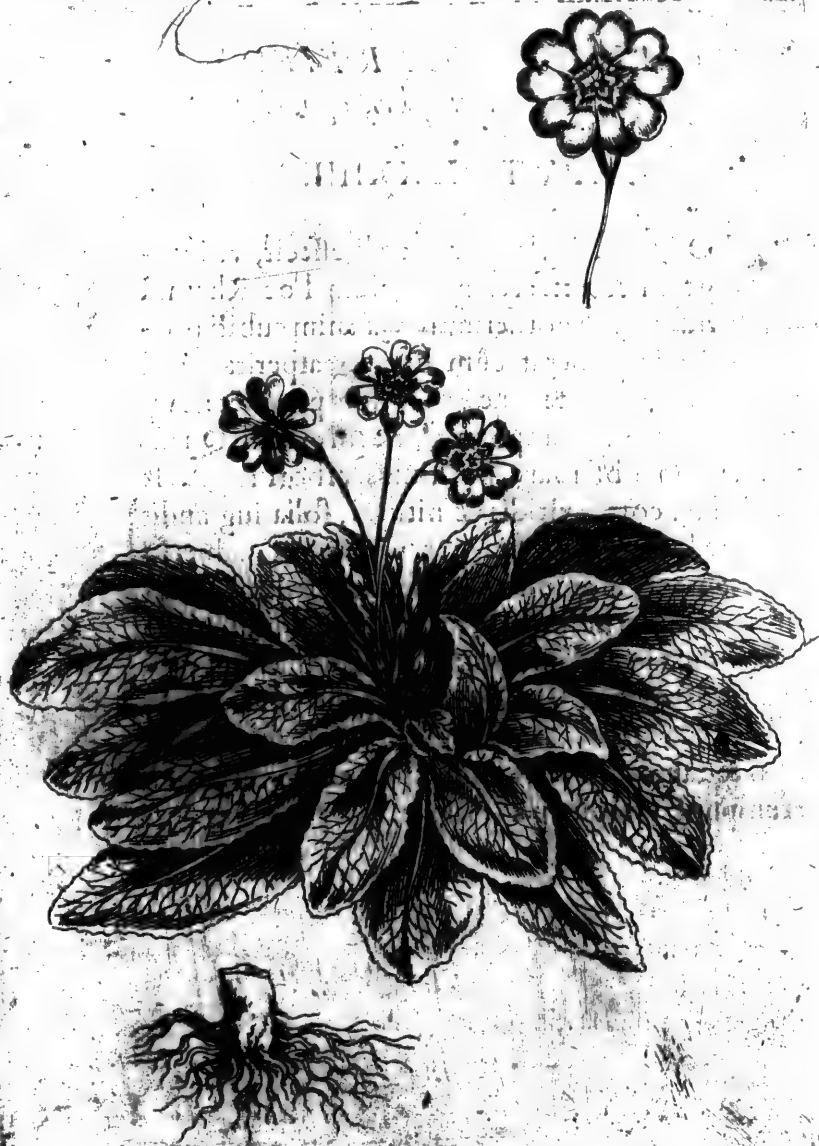
R A

N
 genu
 cerit
 incre
 cepin
 tum
 rotun
 mod
 bina
 tifoli
 etiam
 vt m
 bet.
 dicis
 crum

RHAMNUS MYRTIFOLIUS
ex Insula Sancti Christophori.

CAPVT XXXIII.

NOSTRI inclementia cœli effecit, vt integrum & perfectum eximium hoc Rhamni genus videre non potuerimus. vix enim cubiti proceritatem impleuerat, cum hyemis asperitas ipsi incrementi simul & vitæ terminum præcidit: Accepimus tamen in amplum fruticem extolli. Quantum autem obseruare potuimus, arbori stipes est rotundus, cortex viridis & nitidus, folia iuglandis modo diuisa, disposita per versus, ex aduerso bina semper, in ambitu non serrata, sed myrti latifolia æmula: nunc octo, nunc decem simul, æque etiam plura in eodem neruo petiolis adherent, pro vt minorem aut maiorem arbor proceritatem habet. Spina vna aut altera, mollis, & infirmior, caudicis & ramorum leuia tubercula, ex quibus folia crumpunt, vtrâque parte stipat.

I
fol
lio
par
in
acc
rad
rita
etia
ti y
fust
mo
qui
gie
nifi
riat
tus
ade
stil
ficc
tur
& p

CARCHICHEC TVRCARVM SIVE
primula veris Constantinopolitana.

CAPVT XXXV.

IN hortis nostris insigni feracitate atque copia
 pullulat Primulæ veris ornatissima species, quæ
 folijs ab vulgari non nisi mollitie distinguitur. fo-
 liorum medium discriminant costæ albæ, infima
 parte latiores ac leui rubore aspersæ: margines, vt
 in lactucâ Romanâ, modice crenantur, numerosè
 ac confertim in orbem crescunt ex crassâ & fibrosâ
 radice subalbidâ: hanc solent herbarij ob plantæ ra-
 ritatem multifariam dissecare, vt præter semen hac
 etiam ratione propagetur. Inter folia pediculi mul-
 ti vix vltra digitum longitudinis efferuntur, calices
 sustinent subvirides, tot sinibus striatos quot post-
 modum folia in flore succedere debent: non plura
 quinque illa esse consueverunt, singula cordis effi-
 giem representant & dilatâ purpurâ colorantur,
 nisi quâ vnguiculus est: colorem enim hac parte va-
 riat, in radium aureum croco adumbratum efforma-
 tus. Diceret medium floris umbilicum stellam esse,
 adeo radiis quinque fulgentissimis internit, Pi-
 stillum edit medio stellæ concolor. Calida est, &
 sicca, gustuque non mediocriter astringere percipi-
 tur. vlu efficaci pollet ad medendum melancholicis
 & pituitosis affectibus: cohibendo alui profluvio.

magnopere confert: ventriculum atque adeò vniuersa intestina soluta roborat. Integro propè anno floribus ornatur. Hos statim atque vetustas decussit, sequuntur semina alba Papaueris albi facie, quæ leui capsula inclusa maturescunt. Multa inde soboles iuxta deciso semine germinat. Apud Turcas audio nominari *Car chichec* quasi quis niualem florem nuncuparet, argumentum nominis floris viuacitas dedit. Media quippè hyeme supra niues etiam caput exerere solet.

DE APOCYNŌ.

CAPVT XXXVI.

QVAMVIS *Ἀποκύνιον* nomen sit compositionis cuiuslibet ad canum internecionem factæ, vt testatur Hesychius *μάζα μεμασμένη φαρμάκῳ πρὸς αἰσίρεσιν κυνῶν*. Imò & Plinius Rubetarum sinistri lateris ossiculum, de quo mira certatim tradunt auctores, Apocynon vocari dicat, quod eo in portionem addito canum impetus cohibeatur: Verumtamen frutex nascitur canum generi ita aduersus, vt epotus, aut præmansus citissimam mortem inferat, eorum coxendices resoluendo; Hic vero est, qui apud Antiquos auctores Apocyni nomen meruit. Quod testatur Dioscorid. Apocyni folia, inquit cum adipe *ὑποπινθήκε* canes, lupos & pantheras enecant. *ἡ δὲ ρίζη μακρὰ καὶ λευκὴ αὐτῶν τὰ ἰχθῆα,*

Cap. 3.
lib. 32.

ob id eum magi paralyfin vocauere. Plinius, non canes modo; sed & omnes quadrupedes necat Apocynum in cibo datum. Galenus non modo quadrupedibus, sed hominibus etiam venenum esse affirmat: ob id quamplurima ipsi veteres *Synonyma* aptauerunt, quæ Iacobus Goupylus inter nœtha Dioscoridis recensuit: alij enim *Cynomoron*, alij *cynocramben*, *cynanchen*, *pardalianches*, *cynotonon*, *phaleon*, *oligoron*, *onistin*, *ophioscorodon*, *cynaticam*, *elaphoscorodon*, Romani *Brassicam rusticam* appellant. Ruellius ab aliquibus etiam *Hippomanes* vocari dicit, quamquam apud Hesiodum herba sit quam edentes equi aguntur in furorem.

Apocynum Dioscorides fruticem esse dicit longis viticulis, graueolentibus, obsequiosis, fractu inuictis, folio hedera, molliore ramen & acutiore, melinoque succo turgentem. Huius siliquæ folliculosæ digiti longitudine protenduntur semine intus albo, duro, paruo. Matthiolus à Syris Apocynon Periploca vocari scripsit, cuius duas species à Syria delatas refert: quarum altera longiori folio, & siliqua, succoque turgida Tithymalli more lacteo, quantumuis proceras arbores scandit: Altera omnibus notis Apocynon Dioscoridis refert. Et huius tantummodo figuram profert, alterius Camerarius. Clusius quatuor attulit, quarum duæ primæ à Matthiolo descriptæ, tertia à Dodonæo primo loco posita, quam anonymon vocat: longis, tenuibus ramulis iuxta posita ad-

*Cap. 21.
lib. 4.*

*6. simpl.
Med.*

^c
Id est subluteo qualis color in malis cotoneis cernitur, quæ proprie uiam græcis dicuntur.

*Hist. plant.
lib. 1. c. 89.*

minicula sthilacis modo ambrosiis; folijs hederarum, graucolentibus, floribus albidis in umbellam congestis: siliquis ut vincetoxicæ semine plano & lamine alba propendere. Quarta maritima est, quam ipse observavit in Narbonensis Gallie maritimis, sarmentosis ramulis, & folijs magis orbiculatis, in mucronem tamen desinentibus, cineracei coloris. Tota planta lacteo succo pregnat, & vicinarum stirpium cauliculis sese implicat. Fabius Columna Asclepiadem flore nigro Apocynorum classi annu-
merat.

Lib. 5
cap. 4.

Clusius præterea ad Apocynum referendam censet quandam plantam Syriacam aut Egyptiacam, quæ circa Hiericuntem ad flumen Iordanem effluit in duo cubita, crasso stolone, qui futeo ex candido pallecente plurimo abundat, folijs alternatim binis semper, pallide virentibus, grauis odoriferis, quorum alii petioli emergunt, flores aliquot sustinentes, unico folio quinque mensuris diuiso constantes, obsolete purpureascentes, quibus succedunt siliquæ in curvæ, sub summa cute imbricatim dispositæ, grana plana continentes, quarum exteriori parti villosa & candida materia inhaeret. hanc vero plantam Heidfar ab incolis vocari Weixias testatur. Credit Clusius esse Heidfar Prosperi Alpini libro de Plantis Egypti edito, quamvis allata descriptio nullatenus ipsi quadrat. Heidfar enim, ut ait Prosperi Alpinus, fruticosa herba est multis stolonibus ab radice rectis, folijs latis, oblongis, rotundis, ut Aloes folia crassis, quibus dissectis lac candidum quid-
dem

Cap. 4. 5.
et 6. 7.

den-
ribu-
inu-
sem-
ab-
non-
fium-
far v-
hoc-
cet o-
ctus-
Mala-
quan-
Apoc-
Prosp-
moni-
luti p-
ria de-
Du-
ius &-
postre-
ni Syr-
tila (ni-
minus-
Etissim-
eius pl-
lam vie-
descrip-

dem emanat, sed flores fert croceos, Ranunculi floribus proximos: à quibus loco fructuum duos testes inuicem alligati pendent, in quibus alba lanugo & semina parua, Lactucæ æmula. Beidelsar itaque ab Apocyno Syriaco toto cælo differre nemo non videt. Honorius Bellus epistola 4. ad Clusium hanc fruticosam herbam apud Ægyptios Ossar vocari dicit; eius autem fructum Beid el ossar hoc est eorum lingua ouum ex ossar, à figura videlicet oui, aut testiculi, cordis aut mali, quæ eius fructus apprime refert. Abembitar medicus Arabs & Malahysach Medicus Persa in sua Simplicium Hist. quam ex Abembitare in epitomen contraxit, huius Apocyni meminerunt, à quibus nullatenus dissidet Prosperi Alpini descriptio: adduntque tanta acrimonia succum eiusmodi lacteum pollere, vt eo veluti psilothro vtantur habitatores Mechæ ad coria depilanda.

Duplicem hic profero Apocyni differentiam: maius & minus. Maius vt opinor idem est, cum eo quod postremum descripsit Clusius sub nomine Apocyni Syriaci. Sed cum eius descriptio manca sit & mutila (nihil enim de radice, de perennitate: de floribus minus scitè, vt & de succo: proinde etiam vir & doctissimus, & alias oculatissimus, hic vltro fatetur se eius plantæ non nisi siccæ, atque aridæ porriunculam vidisse) Suppondij loco hic addam, quæ in eius descriptione desiderari videntur.

Lib. 5.
cap. 4.

APOCYNVM MAIVS SYRIAC. RECTVM.

Asclepias syriaca. 2

A
dici
Hy
Ma
Au
sem
caul
bifid
yo. n
res t
priu
tur:
deo
funt
fidu
risq
æco
cus o
hæc
freq
ge v
gitu

APOCYNVM MAIVS

Syracum rectum.

CAPVT XXXVII.

APOCYNVM hoc radice constat alba, pollicem crassa, fibris paucis vestit, aquæ longo radicis reptatu hortis non mediocriter infensa est. Hyemem superat humo sepulta viuens. Sub finem Maij stolones aliquot fundit rotundos, lentos & fractu contumaces: folia fert vtrinque opposita, bina semper, lata tres vncias, sex longa: inter quæ summo caulis fastigio pediculi crassi emergunt singuli (non bifidi) eximiam florum umbellam sustinentes, nunc 50. nunc 60. eodem aceruo cumulantur: singuli flores tenui longoque petiolo in crassum desinunt, & priusquam dehiscat, in caput exiguum conglobantur: mox in 10. folia finduntur, quorum quinque deorsum, & quinque sursum flectuntur. Superiora sunt inferioribus pinguiora, & exigua cavitare subsidunt: omnia coloris obsolete purpurascens, odorisque sunt suauissimi. Succo tota planta turget lacteo, viscido. Flos etiam lentore quodam extrinsecus obducitur, quo fit vt pedibus implicatæ muscæ hæreant, quæ & odoris & saporis gratia allecæ frequentes aduolant. Ex numerosa florum compage vix vna aut altera siliqua succrescit, quæ longitudine digitum implet, continetque membranæ

inuolutio semina lata & depressa, instar coronæ Imperialis, quibus ad-germen promissa lanugo ferricæ adnascitur. floret Iulio: Octobri marcescit. In tres cubitos attollitur.

APOCYNON MINVS

rectum Canadense.

CAPVT XXXVIII.

LONGE aliter se habet Apocynum minus: neque enim sub terra repit vt Syriacum, sed per summam humum multis radicum fibramentis apri-catur. Maio reuirescit: foliis angustis, digitum longis & acutis, per teretem & atropurpureum caulem geminatim precedentis more dispositis; altitudine vir cubitum æquat caulis, qui in summo floribus ornatur multis, umbellæ forma: hi similis quidem cum Apocyno Syriaco figuræ, sed saturatiore purpurantent: Cùm defloriut caulis, in duos cauliculos diducitur, qui elatiores facti alteram in fastigioflorum umbellam proferunt. Lentor quoq; pariter florem obtegat, & à muscis tuetur, quæ si temerè aduolent visco implicatis pediculis tenacius adhærescunt, & frustra alarum nisu vitæ consulere tentant. Sub Autumnum è floribus nascitur folliculus vnus aut alter, membraneus, Asclepiadis instar, in quo semina depressa, & lata concluduntur: à quorum acutiori parte papposa lanugo dependet: Planta hæc lacteo

Canadensis Plant. Historia. 91
 APOCYN. MINVS RECTVM CANADENSE.

Asclepias incarnata.

succo deleterio turgēt, quem credibile est, canes vt
& ceteras animantes interimere: Tamen si per
plantæ raritatem eius rei periculum nobis facere
non licuerit. Defertur ex Noua Francia.

RANUNCULVS LATIFOLIVS
multiplex serotinus.

CAPVT XXXIX.

VIx ante vltimos mensis Octobris dies Ra-
nunculi huius quicquam apparere solet; Sed
tum temporis quinque aut sex folia leniter hirsuta,
conuoluta in se se erumpunt. Hęc dum explicantur,
lat: Plantaginis folia forma & amplitudine aliquo
modo referunt, sunt tamen in ambitu obtusè cre-
nata, nervisque respersa quamplurimis, quæ non
recta, vt in Plantagine, sed transuersim sæpius in-
ter se cœunt, quod est aucta foliorum parte con-
spectius. Foliarum pediculi lati, oblongi, albidi,
sinuati; vnâ cum folijs dum crescunt, in orbem hu-
mi procumbunt: Inter ea cauliculi plures paulatim
in palmam attolluntur, quorum singuli singulos in
apice globulos virides sustinent, qui dum expan-
duntur, aureo splendore fuluos flores exhibent, Bel-
lidi aut potius Hepaticæ flore pleno figura similes:
multis enim foliolis acutis constant, quorum sex
quæ primo ordine locantur, longè latiora sunt, quæ
verò deinceps, angustæ & coactæ breuitatis: me-

Canadensium Plant. Historia. 95
RANUNCULVS LATIFOLIVS MULTIP. SE.

diura huius floris umbilicum occupat globus alter viridis, qui marcido priore elatior factus in alterum florem priori congenerem efformatur; quod est maximè Ranunculi speciebus familiare, quamquam id aliis, sed rarius usu venit: ut armeriis & rosis. Hoc Theophrastus *ἀνθεμίων* vocat. Non Bellidem, sed Ranunculum esse testatur sapor adurens. Radix grumosa est, ut Chelidoni minoris, aut Ranunculi Illyrici.

Alterius huius Ranunculi differentia, qui est flore simplici, Lobelius mentionem fecit, cumq; à natali solo Ranunculum Lusitanicum nominavit.

EDERA TRIFOLIA

Canadensis.

CAPVT XL.

QUAE sequuntur Ederæ species, non ut vulgares ab auctoribus descriptæ sempiterna fronde sunt, sed inter *φυλλοβόλα* recenferi debent. singulis enim annis accedente hyeme folia deponunt, & vere noua progignunt. Ederæ autem cuius Iconem exhibemus folia Phaseoli modo tripartita, ferè palmari pediculo sustinentur: qui succo turgelacteo dum rumpitur, verùm paulò post ita nigrescente, ut atramentum videatur. cuius rei gratia à plerisque habetur præcipuus tingendo capillitio, confectisque ad id tincturis insertus, nuper ad miraculum usque id præstitit.

Ex

EDERA TRIFOLIA CANADENSIS.

Rhus toxicodendrum L.

Ex tenui & pallido flore, luteo pallidos corymbos profert sparsiore racemo, in quo pulpa nulla est, aut saltem adeo sicca vix ut compareat; sed in eius acinis præter semen rotundum, durissimum, cineracei coloris, membrana tectum arida & corrugata nihil contineri visum est. Floret Iulio mense: semina maturescunt Septembri. Lignum obtinet ederaceum (longè tamen mollius ac medulliosius) quod mira varietate lascivit: nunc enim riget & sine adminiculo stat: nunc ortis ab radice stolonibus per summam tellurem errat, ac si proximo pariete conseratur, tenaces in rimas eius deducit fibras, ramulosque mittit, qui helicis modo radicantur.

De huius plantæ nouæ proprietate nominis diu ad dubitarunt nostri, vitem Canadensem appellantes, fortè quod eius folium, pro more vitis, vindemiarum tempore, priusquam decidat rubescit, ut eminus intuenti genuina vitis appareat; sed cominus nihil tale conspicitur: nec enim corticem vitæ similem habet, nec folia similiter laciniata; quin & eius plantæ sapor & odor adeo languidus est, ut prope nullus esse dici possit: accedit demùm in eiusmodi acinis vuidum nihil esse, quod in liquorem exprimat, quo fit ut eiusmodi plantam arbitrer potius ad ederam quam ad vitem esse referendam. Dicitur itaque nobis Edera à radicofo reptatu, trifolia à folij diuisione, Canadensis à patrio solo.

EDERA QVINQVEFOLIA
Canadensis.

CAPVT XLI.

EDERA quinquefolia non enodi fruticat
trunco: sed lignum habet sarmentosum, ge-
niculis articulatam, vitis more medullosam. Cute
verius quàm cortice obducitur, lzui similique no-
uella vitis palmiti. Cùm teritur inter se, tardè fria-
tur. Amplitudo fruticis tanta, quantus paries aut
arbor quibus velut adminiculis sustinetur. Pedi-
culi longiores ex alternis geniculis inæquali
prodeunt, rubri: quibus folia quinque, singula per
singulos petiolos inseruntur. Adnascuntur hinc
inde ex alterâ foliorum parte clauiculi, qui in plu-
res fibras crispas sparguntur, quarum extremitates
limosiore callo teguntur: his velut manibus proxi-
ma quæque comprehendit, & parietum asperitati-
bus illaqueat sese, quos tam iucundo spectaculo ob-
uestit, vt ad topiarium opus nihil commodius na-
tura produxisse videatur. Nec enim ruinosa est edi-
ficiis, vt nostras Edera, quam eam ob causam à do-
mibus procul arcant, qui earum diuturnitati con-
sulant.

Sapor huic acidus & parum acerbus. Nec florem,
nec baccas vidi. Folia, vt precedentis, Hiemem non
sustinent.

Hedera quinquefolia L.
Vitis hederacea W.

Vfus huic Ederæ non alius, vt opinor, quàm ad
topiarium opus. Cum enim plantigera sit imis par-
tibus, & malleolis facillime pangatur, circa Au-
gustum nostri vniuersos auellerè solent: tùm iux-
ta parietes raris interuallis scrobes effodiunt bipe-
dalis altitudinis, in quos sub finem Octobris auul-
sos malleolos deprimunt, & terra obruunt, leuiter-
que proculeant: nec enim teporem adeò desiderat.
Inter singulos scrobes quinque pedes, minimùm
quatuor relinquunt, vt cum creuerint spatium ha-
beant, quo ramos & brachia extendant. Hæc enim
planta citò conualefcit, & quadrima aut quinquen-
nis ad summos parietes adolefcit. Initio autem dum
nouella germina prorepunt, infuesci debent vt
parietem incendant: adultiora videlicet ferreis vn-
cis, quibus ob id paries crebris munitus esse debet,
fulciuntur: humiliora verò, etiam funiculis com-
prehensa, in vncos versus parietem inclinantur. Sic-
que hortorum claustra, apud nos intra tres aut qua-
tuor annos herbida & præcoci viriditate pingun-
tur: nullâ aliâ quàm Naturæ industria: neque enim
vt vulgaris Edera deputatur, nec vt Arbusta ton-
deatur.

GELSEMINVM EDERACEVM

Indicum.

CAPVT XLII.

FRUTEX est cui quandiu pedamenta suppetunt, quibus applicetur, tamdiu semper in altitudinem crescit, iuxtaque consitiis arboribus, velut Edera consuevit, radicoso brachiorum amplexu maritat sese. Vinaci & lignoso est stipite: folijs quorannis deciduis; floribus Digitali similibus, quæ omnia sigillarim persequimur. Lignum habet rarum, fermentosum, medullosum, colore pallidum: Corlicem asperum, subnigrum, multiplicem, ut qui extrema parte rimæ hiuleus in plures fibras radicit specielem gerentes finditur. Huiusmodi corlicem *ρίζοφλοιον* Theophrastus vocat, vitique potissimum tribuit. Rami vndiquaque luxutiant Sambuci more medulla pleni, tenues, herbacci, geniculati, folia vtrinque aduersa ad latera geniculorum oriuntur, Sorbi instar aut Mollis Clusij more diuisa, similiterque ferrata. Sapiunt hæc folia gustantibus genuinos fungos initio, sub finem sine morfu leuiter siccant. Septembri mense in apicibus ramorum corymbus densior apparet, puniceis quibusdam velut racemis in orbem circumactis; ut certè Græcorum Erythranum ederæ genus diceret, si corymbus ille ex acinis seminum conflaretur, ve-

GELSEMINUM SEBERACEVM INDICVM.

Gelsemonia radicans.

rum globuli illi florum tantum gemmae sunt, & momento rotunditatem seruant, sensim enim dum crescunt in calathos oblongos coloris puniceae dilutioris extenduntur, formamque capiunt, quam digitalis recentiorum, quae id nominis affecta est, quod huius herbae flores aerei tubuli quo mulieres in suendo digitum muniunt speciem referre quodammodo videantur. Tale est penitus nostrum Gelfeminum, Ederaceum appellatum nobis, quod ut omni Ederae radiceosa brachia, & huic Gelfemino ad singula internodia nascatur asperitas quaedam innumeris villis composita, quae proximo parieti aut adminiculo, aut propè conlitis arboribus adnectitur & tenacissime adheret, radix per humum summam repit, nec semine tantum feritur; sed & auulsis ramulis, namque totidem initia radicum habere videtur, quot internodia in quibus asperitates fibrosae, ut diximus, si humo mandentur radicem aliquando formant. Nouellum eiusmodi fectum iuxta parietes nostri conferunt. Iubentque afferem interponi, aut perticam: ut sit quo velut adminiculo, priusquam corroboretur molliter acquiescat.

DE

V
racul
prod
præfi
Vern
boro
Hien
tiane
sibus
appel
tuz
deniq
gant.
quam
mutat
virtut
planta
& no
terutri
nas inf
lem at

DE GERANIO TRISTI.

Et per occasionem eius, plantarum in diurnas & nocturnas diuisio.

CAPVT XLIII.

VT in ceteris rebus omnibus, ita & maximè in plantis non discordiæ modo, & cõcordiæ miracula, sed & incredibilis omninò uarietatis velut prodigiosa facies occurrit. Sua quoque singulis præfixa sunt dominationis tempora: nonnullis Verna, vt Paronychiis: nonnullis Æstiuæ, vt Elæboro albo: alijs Hiemalia, vt Aconito tuberoso Hiemali dicto: alijs denique Autumnalia, vt Gentianellæ, Colchico. Aliquæ nouum quot-mensibus florem fundunt, vt Caltha ob id Kalendula appellata. Aliæ pro vita annum exigunt, vt fatiæ plurimæ, Hortenses & coronariæ. Multæ denique viuacitatem suam in plures annos prorogant. Sed omnibus hoc commune est, quod aliquam vel diurno, vel nocturno tempore subeant mutationem, quæ earum indoli solet ab aliorum virtutibus imprimi. Quo argumento generatim plantas diuidere non fuerit absurdum, in diurnas & nocturnas, prout earum flores manifestiorem alterutrius syderis sensum habere videntur. Diurnas inquam in matutinas quæ Oriente sole (qualem arborem descripsit Plinius, quæ florem noctu

Cap. 11.
lib. 12.

comprimit, eumque aperit Solis exortu.) In meridianas quæ medio, (velut Alcea venera solis æqua, cuius flos sub xi. Martinam aperitur, meridie statim clauditur.) In vespertinas quæ declinante aut pene occidente Sole florēt Luna aut vitam aut saltem vigorem pulchritudinis denegante. Nocturnas verò plantas dici par est, quæ aut medijs in tenebris lucent, aut suavius olent, aliudue quid suæ virtutis magis produnt, quod diurno tempore, illucēteque Solis iubarē penitus oblitescēbat. Et certe qui herbariorum codices vel momento euoluerunt, quamplurima offendunt plantarum genera quæ ad hæc duas classes referuntur. Sed ut ista paulò diligentius enucleemus, Diurnæ primùm dici debent, quæ quod ad Solem se dirigunt, siue ferenus, siue nubilus sit dies: conuertuntur autem duplici ratione: folijs videlicet, ut Heliotropium utrumque; Et floribus, ut Cistus helianthos, Chalka, Chondrila, Oichonium, & Hieracium, maximèque Indicum (de quo citra figuram in calce huius operis.) Diurnis præterea adnumerantur, quibus florum vita est vnius diei. Sic Lilia sphodelus puniceus florem ab ortu Solis aperit, ad occasum usque: quo tempore flos, cum diei lumine simul & occidit. Phalangii Virginiani pariter vita floris vnius diei spatio clauditur. Eiusmodi flores capropter græco vocabulo *ἡμερόβια*, vocare possumus. Nonnullis denique plantis folia interdum latissime expansa Solis excipiunt calorem aperto velut sinu: huius verò syderis absentia occcluduntur; siue adducta in sese & contra-

Quæ
Tr
la
qua
cæ
que
Al
C
bur
astr
qui
Lun
sem
den
cau
Sed
con
inte
Sole
ren
rum
uulu
herb
lucis
noct
culi
anim
& pla
uis li
quod

Sp., sicut *Phascolorum*, *Lagopodis* utriusque, *Cytisi*, *Trifolij*, *lucumindis*: huc etiam à mediâ costâ singula mucem plicata, ut *Glycyrrhizæ* veræ, & siluestris quæ *Glaux* nominatur: quod ferè commune est cæteris quibus folia simili ordine digeruntur, etiamque arboribus, qualis est *Acacia* *Ægyptia* *Prosperi Alpini*, & *Acacia* *Americana* nostra, de qua postea:

Contraria ratione plantæ illæ nocturnæ vocabuntur, quæ aut folijs, aut flore Lunæ sequuntur astrum. Præterea quæ folijs, aut semine, aut filiquis Lunæ figuram exprimant; folijs quidem ut *Lunaria* *Magorum* *Arabum*, & *lunaria* *racemosa*; semine verò, ut *viola* *Bolbonac* *Dodonæi*; filiquis denique aut concepraculis, ut hæc eadem, & ferro cauillo recentiorum: quas ob id lunarias dixerunt. Sed inter reliquas quibus nocturnarum nomen conceditur, illud sibi maxime arrogat, quarum flos intempestâ solum nocte aut hiat, aut lucet, aut olet: Sole auferente hæc omnia. De nocte tantum florent *Smilax* *lewis*, *Mirabilis* *Peruviana* recentiorum, *Conuoluulus* *purpureus*, & maxime *Conuoluulus* *Afureus*, ex argumento flos noctis dictus herbariis. Harum plantarum flos Solaris est adeò lucis impatiens, ut diluculo statim claudatur. Inter noctilucæ non infecta modo recensentur, ut vermiculi terrestres. *Scarabæi* *lampyrides* dicti; aut partes animantium, ut oculus *Cati*, squammæ piscium: sed & plantæ huius generis sunt non paucæ. Et ut quoduis lignum putro taceam, *Plinijque* *Nyctegretum* quod ignis modo lucet noctu: vni *Lychnidi* inhæ-

Plinius
cap. 28.
21.

rebo, quæ inde nomen traxit quod sit instar lucernulæ: tantum enim splendoris habet, ut iter de nocte dirigere possit, illaque potissimum quam rubello vocant flore: quæ siluestris silicet, insecta coronis tamen blanditur oculis, nec eorum aciem hebetat interdiu. Splendor siquidem ille igneus de nocte tantum micat adeoque fulget, ut in seipsum quemque rapiat in sui admirationem. Cuius splendoris causâ rectè omnino lucerna nominata fuit, veteribus *ἀμύγδα* ut notauit D. Goupylus, etiam si nomen illud velut adulterinum reiecerit Dodonæus. Iam verò quod ad odorem spectat, nullibi maior est naturæ lasciuia. Aliis namque virentibus nullus, ut radici Iridis, Musco: Nonnullis verò est tantum virentibus, & siccatis omnino nullus, ut floribus Gelsemini vtriusque, Violarum, atque Narcissorum, quæ perditam semel odoris gratiam nunquam recuperant: Alia contra præterea sine odore cum sint, ut lens, Cnicum & eiusmodi, sufferuefacta tamen si commanducentur, odorem colligunt, quem ad olfactum per meatus palato proximis transmittunt. Aliis odor virentibus est intimus, ut Spathulæ fructus, quæ non nisi tritu aut affricu olet: alijs extimam superficiem occupat, leuique pinguedine qua folia imbuuntur, concēptus digitis palpatibus aufertur, ut Geranio Moschi Lobelij, Pimpinellæ & Ruibæ, odoratis. Alijs denique odor diuinus est, alijs contra nocturnus: vnde & ab odore plantæ non immerito, etiam nocturnæ dici possunt, quibus odor familiaris noctu

est: Cuius generis Theophrastus affert Hesperidem quæ de nocte plus redolet quam interdiu. Ac ferè eiusmodi plantæ, quæ vim suam noctu proferunt, cum interdiu lateat, Tristes vocantur, melancholicæque habentur. Hocque nomine Carolus Clusius arborem quæ peculiaris est Goæ, ibique *Parizataco* nominatur Tristem appellauit, quòd non nisi à Solis occasu vsque ad ortum eius floreat, interdiu verò minimè: eius flos quoque noctu dum expansus est, fragrantia odoris quemq; rapiat. De hac arbore multa narrant, vt obseruat Clusius, quæ fabulosa reor: huius verò generis nouam Geranij speciem, cuius gratiâ superior omnis fuit instituta oratio, proponimus, quòd quidem Geranium eandem ob causam quòd noctu solum oleat suauissime Triste appellauimus: Huius itaque perstringimus Historiam redituri mox ad tantæ vatiæ diætæ causarum inuestigationem.

*Cap. 25.
lib. 6. de
caus. Plant.*

*Cap. lib. 27.
Indic.
Plant.*

GERANIVM TRISTE.

CAPVT XLIIII.

GERANIVM Triste radicem habet ex multis coherentibus fibris, quæ in nodulos extuberant Liliasphodeli, punicei modo. Statim à terra furculosum in altitudinem palmarem exit. Caulis teres est, tener inualidusque, hirsutus: nec enodis, sed per trium digitorum intervalla articu-

GERANIVM TRISTE

lati
ger
plu
ra
ho
ras
fide
gen
con
ran
gul
ras
ros
lon
lus
min
cto
fibe
ctu
zun
vt i
gra
odo
pct
por
cit,
pos
por
vt a
gra

Canadensis Plant. Historia.

at

latius. Folia in vniuersum quatuor aut quinque ex geniculis prodeunt, initio humi iacentia, subhirsuta, pluribus segmētis diuisa, forma Filipendulae breuiora tamen, pinguiora, molliora, & ampliora multo: horum medius nervus, quem vocant costam purpurascit, cetera atro uirescunt. Caulium fastigio insidet densa umbellae coma. Flores nihil a ceteris sui generis differunt forma: Quinque enim foliolis constant totidemque staminibus, & pistillo, ut Geranium Robertianum, color tamen buxus est, singulaque foliola gemina velut acini macula purpurascens inficit. Staminibus & pistillo succedanei rostri rudimento concoloribus. Cum defloruit longior & acutior stylus prodit rostro Gruis æmulus, in cuius basi quinque sunt exigua & rotunda seminum conceptacula (ut in Geranio Gratia Dei dicto) Alucolis maturitate aut ruptis, aut dehiscētibz semina rufa, oblongaque exeunt. Flos noctu est suauitate inenarrabili, mercurio nullo: influent enim illucentis Solis adeo aspernari viderur, ut integro die odorem neget, cum Lunæ accessu gratissimo odore moschato quasi thure libet, qui odor intempesta quoque nocte ad Auroram vsque perseverat, statimque solis præsentiæ euanesceat. Sapor huic plantæ acidus, qui & palatum belle afficit, unde inter olera recenseri potest: vim namque possidet alimenti refrigerantis, & humectantis comporem. Apud Barbaros etiam audio radices eius, ut apud nos Tubera, Bulbotastannum, & eiusmodi, gratiores inter epulas apponi. Floret integra pro-

permodum æstate, nec nisi ineuitia foliis per Hiemem omnibus exiit.

Hanc verò plantam ex Indijs allatam communicauit mihi honestissimus vir & optimus Renatus Morinus in suo longe instructissimo omni plantarum genere horto describendam.

VARIETATIS SVPRADICTÆ causarum enarratio.

CAPVT XLV.

VT surdis etiam rerum mira sunt sympathiz & antipathiz vestigia, qualia superiori capite perstrinximus: Ita & rationis ordo postulat, tantę varietatis causas inquirere, & vno aut altero dicato capite, quā fieri poterit breuiter enarrare. Cum enim ad Solem dirigi non omnibus plantis sit cōmune: rursus & ad Solem expandi: imò pleręque Sole presente ocludantur, cum nocte hient: Aliarū vita vno die circumscribatur, hæc profectò matura consideratione opus habent. Arduę enim explanationis sunt omnia quæ natura latece nōs voluit, nec nisi ea assiduā meditatione contemblemur, vix quicquam possit certi de tanta varietate definire: Sed vt ab ijs exordiar, quorum oculi ceterique sensus iudices esse possunt. Flores illi Solis tantum præsentia hiant, & eius absentia clauduntur, quibus planta humidissima esse deprehēditur: excoquitur enim
ille

Ille humor, vique caloris ad cymas allicitur, quo turgidus flos hiet est necesse: absente vero sole clauditur, aut dissipato vi præcedentis caloris humore illo, qui ad florem attractus fuerat; aut præsentis defectu, non euocato nouo. Quod apertissime senio florum eiusmodi declaratur. Tunc enim cum florum pori siccitate astringuntur, constipanturque, eorum folia non velut languida, atque vicia resupinantur, sed omnia verustate obrigescunt, clausaque manent, nec amplius à Sole aperiuntur. Idque accidit, seu multis constant folijs vt Chalta, Cichorium, condrilla: seu paucis vt Malua, Althæa frutex: seu vnica vt Conuoluulus & Iasone Theophrasti, quæ duo fortassis vnum idemque sunt. Quod autem ista solius caloris opificio, non autem Solis tantum virtute perficiantur, certum est: Si quis enim Anemones florem, quem noctis fugus comprimere solet, decerptum loco calidissimo recondat, velut arculâ exiguâ aut pyxide fideliter obsignata, illico præter tempus aperitur; si modo floris pediculus aquæ repenti immergatur: nec enim aliter subesset calori materialis causa, quæ tantum ad id confert, vt vel ipsa sola idem præster aliquando; cum videlicet planta bibula est, facilèque per poros in cymas petitus ab radice humor deducitur. Nec in virentibus modo id efficit aqua, sed & in aridis plâis & ligneis pariter operatur: quod videre est in rosa Hierichuntea 30. postquam eruta est anno, cuius si radicem aquâ madefacias, quæ conglobatis erat in sese ramulis, strigosis, aridis, & mortuis: hu-

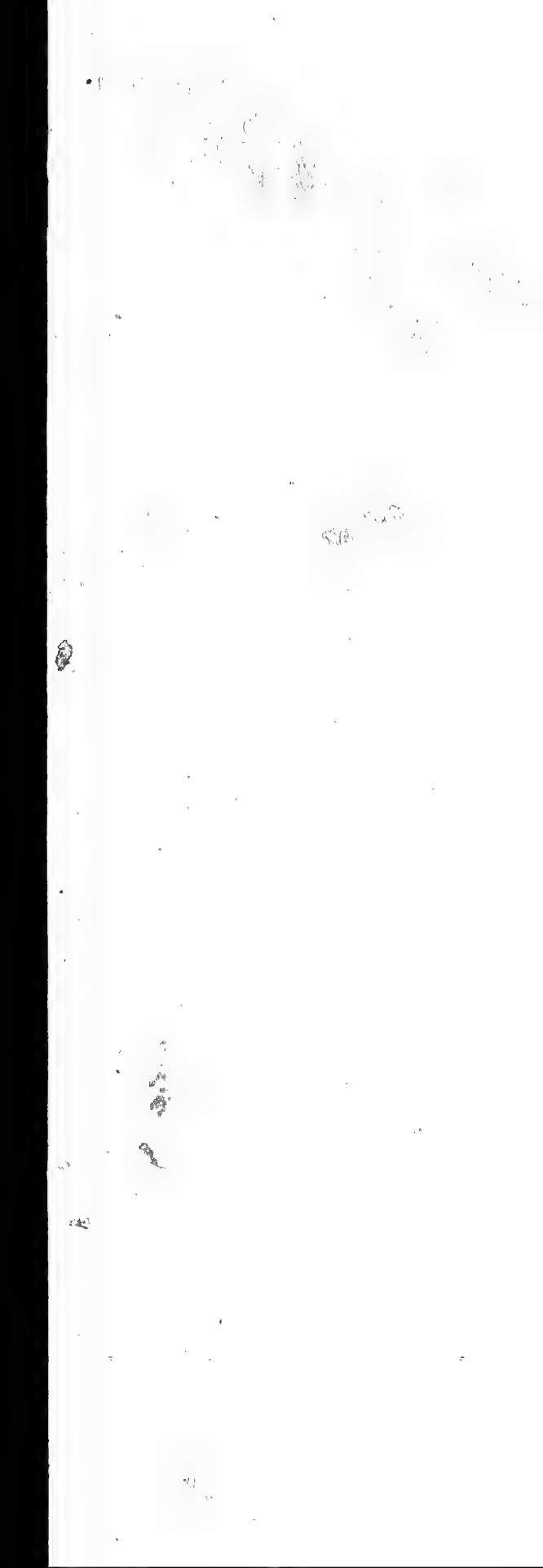
ius illico brachia reuiuiscunt, flosculique contracti
 extenduntur expandunturque, stupendo quodam
 naturæ miraculo, quo solent obstetrices parturien-
 tibus mulierculis illudere: affirmâtes hoc idem con-
 tingere, quia proximum est partus tempus: sed fa-
 bula est, quoniam in alio tempore idem accidit, modo
 subsit humor. Non aliunde etiam peti debet con-
 uersionis plantarum causa, seu totæ, seu tantum foli-
 is Solem sequantur: illarum namque partes infimæ
 caulis, quæ terræ proximæ sunt, teneritudinis mul-
 tum habent, radixq; paruula breuissimis fibris hæret:
 quod sit ut cùm Solcymas plantæ calefecerit, humo-
 rem ab radice in cymas attrahat: hinc pars infima
 tenera & mollis faciliè inclinatur, cùm superiores
 humore turgidæ gravidæque deorsum nutent ad
 Solem.

Harum uerò (cùm radix sit firmior caulisque,
 frutescens obrigescat, & in lignum solidetur, planta
 Solis minime sequax est, folijs tamē nutat in Solem)
 harum inquam, foliorum pediculi longiores esse
 solent, maximèque teneri, ut Maluæ arboreæ,
 Maluæ Crispæ, & vulgaris: quod sit ut humorem
 quem tenuem, mobilem & vagum obrinent, in ap-
 pensa folia faciliè transfundant: Sed de his satis, nunc
 de floribus qui diem unicum durant.

PERENNITATIS FLORVM
causæ.

CAPVT XLVI.

INTER flores qui diem tantum vnum durant, alij nocturno tempore tantum vigent (vt Conuolvulus, flos noctis appellatus, Arbor tristis Clusij) Alij interdiu solum, vt Lilio-asphodelus. Quorum causas quàm fieri potest breuiter & enucleatè percurramus. Ac primò quidem florum omnium diurnitatis causa à duplici capite pendet: aut quòd nullum flori subsit semen & fructus: aut quòd flos ille aperiatur, coloreque, non tam vberiore noui humoris attractione in florè, quàm in flore iam contenti coctione atque elaboratione perfectiori. Et certè quibus nullum semen succedit, diurniores esse ijs qui precipitant in semen in confesso est: humor enim qui ante ad florem appellebat, in locum subituri seminis diuertitur: sic Balauitium *arbores* diurnius est flore mali punici: in illo namq; totus humor impenditur floris conseruationi, in hoc autè ferè statim atque hiarie, in substratum capitulum, quòd propriè cytinum vocant, reducitur, ac proinde quam celerrimè eiusmodi flores deficiunt. Hocque pomiferis arboribus omnibus familiare est, Pyris, Persicis, Cerasis, Mespilis, Amygdalis etiam, & nucum generibus: præterquam si quibusdam earum arborum florem Natura dederit plenioris

elegantia, vt Cerasis nonnullis, Amygdalis, Malis quibusdam Perficis, & Myrto: Quarum ob fructuum inopiam flores diutissimè vigent. In herbis quoque idem obseruatur, vt inter Lychnides, sylvestris rubella, Chalcedonica, Anemone etiam floribus plenis, & Rosa multiplex omnis, viuaciores sunt simplicibus sui generis. Quo sane argumento, non ineptè florum elegantiorum cultores maiorem suis Tulipis diuturnitatem procurant, vnguibus præciso semine, quod in earum medio pistilli valuulis concluditur. Hactenus dictum est, cur flores quibus aut nullus fructus, aut nullum semen succedit, diuturniores sunt ijs quibus contra accidit. Nunc verò de ea florum duratione sermo sit, quæ aut noui humoris appulsus, aut iam in florum folijs contenti, coctionem absolutiorem consequitur. Cuius coctionis vt gradus sunt varij, ita & totidem durationis florum esse videntur; nonnullis enim floris vigor in summâ est tenuis humoris copiam, quem statim atque Sol calidior illuxerit, radix vbertim effundit in florem: huiusque generis flos tenerrimus esse solet, adeoque succo turgidus, vt ille non tritu modo, sed quantumuis leui digitorum attritione exprimatur, spontèque velut aqua defluat: Huic flori properatius tempus est: vno die aperitur, eodem clauditur & perit: cum enim semel clausus est, amplius referari nequit, nisi humoris noui accessione, cuius cum flos iam nimis turgidus capax non sit, mirum videri non debet si eodem ille die occidat quo apertus est. Eoque ma-

gis id accidit, si flos ille nullo subeunte semine aut fructu excipiat, nec enim humoris portio in succedens semen impenditur, sed totus in florem confluens eum obruit: Sic Lilio-asphodelus Puniceus etiam si caret semine, eius flos tamen vno tantum die durat. Conuoluulus autem omnis, Mirabilis Peruviana, & Phalangium Virginianum; & inter vulgares flos Iridis, Papaveris erratici, Citruli, Cucumeris, Melonum, Cucurbitæ, & Peponis; licet aut fructus, aut semina subnascentur, vix vno pariter plus die durant: tum quia eorum natura in semina & fructum properat: tum quod eiusmodi florum vigor humoris attractione perficitur. Nonnullarum verò plantarum florum vigor est, in crudi humoris quem viridia ante eorum folia continebant, absolutiori coctione, per quam plus aut minus immittitur: & inter eos nonnulli pro diuersa ratione eiusmodi nunc 4. dies vigent, vt Narcissus, nunc 8. vt Ranunculus, alij 12. vt Rosa, alij 15. vt consolida regalis, alij 20. quemadmodum Caryophyllus herbarijs dictus, ille potissimum cui flos est multiplex, nec vlllo semine conseritur. Quibus denique floribus vigor in tanta coctionis perfectione positus est, vt non modo imminui debeat humor, sed penitus digeri & siccare. Ijs flos sæculum durat, etiam decerptus, & à stirpe præcisus, & in arcubus muliebribus asseruatus: Tales Gnaphalium montanum, Gnaphalium Italicum, Stoechas citrina & eiusmodi multæ flores proferunt, quos capropter nostri immortales, Græci autem nonnullos Agerata, aut Atha-

nafias nuncuparunt: summa quoque Amaranthi floris natura est in nomine, appellato quoniam non marcescat: Hæc eadem causa Semina, Legumina & fructus Indicos, in coloris elegantia quavis vetustate inexpugnabili seruat, quòd videlicet eorum extimæ cutis humor, ut colorem concipiat absolutâ debet coctione inarescere: sic Phasioli omnis coloris, Indici, pisa Americana, Lachrymæ Iobi, semina Carthami, Pæoniz maris, & Milij solaris lithospermi vocati: æuo enim manere huiusmodi semina singulis diebus obseruamus, confertis inde rosarijs, corollis, aut torquibus ad nostratium mulierum ornatum.

CVR NON NVLLI FLORES

*ad Solem aperiuntur, alij ad Lunam
solum: & unde tanta in plantis
odorum diuersitas.*

CAPVT XLVII.

QUædam in plantis florum atque foliorum cognatio cum quibusdam astris obseruatur: ut alij Solis præsentia recreentur & vigeant, alij contra Sole sinistro velut Sidere idæi occumbant, cum nocturno vigeant tempore; sic & folia quædam contrahantur noctu adducta in sese aut plicata, cum Solis conspectu latissime expansa mancant: Ea omninò à succi foliorum aut florum propria quadam naturâ repetenda est. Quibus enim humor ille qui

appellit ad florem, vt aperiat, paucus est & valde tenuis, imbecillo quantumvis calore facillimè in florem adducitur: Et propterea media nocte eiusmodi solent ad lunam aperiri & florere. Solem vero ferre nequeunt, qui nimio suo calore dissipat humorem, quem & paucissimum habent, & amplissimo spatio diffusum: quò fit vt Conuolvulus Azureus dictus, Mirabilis Peruviana, Althæa frutex, & similes quibus flos de nocte patentissimus est, paulò post feruidioris Solis ortum occludantur, & velut deusta flaccescant. Quibus contra plantis humor inest copiosus & lentus, is validiori calore indiget, vt alliciatur in florem, atque adeò cum lunæ calor non sit satis, noctis etiam tempore flos eiusmodi clausus esse solet, hiat autem ad Solem, ob potentioris Astri vim.

Quæcumque verò, lucente lunâ, in se plicata aut adducta contrahuntur, Solibus autem expanduntur folia: Horum tam in arboribus quam in herbis pediculi, aut ipsa etiam folia ramulis atque cauliculis per leuia tubercula articulantur; inest autem illis paucus quidem, sed viscidus humor, qui cum Sole funditur, collapsa velut folia, & languida nutant, sed frigore noctis concretus, dum in se fecogitur, appensum quoque folium velut rigidum contrahit.

Nec diuersa diurni, aut nocturni in plantis odoris videtur esse ratio, si ad humoris non aquei, sed oleosi conditionem, quæ præcipua odoris causa esse videtur, accedat & substantiæ raritas. Hæc

enim tanti est momenti ad odorū halitum, vt licet odorem plurimum habeant nonnullarū plantarum flores & folia, quantumuis calore Solis incallescant: neutiquam tamen odorem effundant, nec nisi trita aut defracta olere soleant: Sic spathulae foetida folia etiam cū ad meridianas horas dies vergit, Inodora sunt, defracta tamen grauissimè foetent. Myrtus itidem non nisi trita olet, Malus medica fructum & florem habet nobilissimi odoris, folia, cū integra sunt, penitus ignaua; defracta tamen suauissimè olent. Hanc in plantis varietatem substantiae raritas facit. Quibus enim partibus ea est naturalis, il- libatis & intactis, solā narium admotione persenti- tur: quibus contra densitas est, earum odor, nisi di- gitis aut vnguibus violentur, detegi nequit.

Iam verò non mirum est, si rerum omnium odor in oleo faciliè conseruetur, cū in plantis omnis odor in humore quodam aëreo & oleoso contineatur: nec aliter ille odor adimi potest, quā oleum eiusmodi, quod essentiam nostri appellant, destil- lationis arte exprimatur: Sic quae subsidunt alem- bicis rosarum massa extracta rosacea aqua odorem non ante deponunt, quā validiori destillationis arte oleosus ille vapor exspirauerit: nonnulla ob id quoque ardentibus prunis cremantur, vt ligna Lu- niperi, Abietis, Cedri, balsami. Et lachrymae ar- borum, vt Thuris, Myrrhae, Styracis. Odorum verò diuersitas inde potissimum peti debet, quod in alijs plantis humor iste oleosus tenuis est, & valdè paucus: in alijs autem spissior & multus: in aliquibus nullus

Canadensis Plantae Historia.

117

multa colligitur in aliquota humiditate aquae per-
mixta, hebetatur, quo fit ut in his plantis & fructi-
bus in quibus nullus est omnino oleosus humor, ut
in Gladiis speciebus, aut in quibus nimia humoris
aquei copia obruitur, ut in Cerasis, in his nullus
odor perceptiatur. Flores autem aliqui ut Gelse-
mini, Hyacinthi Orient. Narcissi Iuncifolij, sige-
niti solent, quia nimium porosi cum sint evanescit
omnis odor dum marcescunt. Qui vero flores aut
folia nimis porosa sunt, vetustate odoratiora esse
solent, ut fenugraecum, rosa rubra Malabaricum.
Quae cum teruntur odorem perdunt, aqua multa
cuiusmodi perfusa esse consueverunt, eorumque
odor ob expressi humoris admixtionem hebetat-
ur. In virentibus nonnullis plantis, & immaturis
fructibus, viz odor percipitur, ut in radice Acori,
Pomae, Pyris, Malis persicis: haec matura tamen odo-
rem assequuntur, coacta scilicet humoris aquei vim
odori obtunditis per maturitatem portione. Odo-
ribus quippe omnino interna illa aqua humiditas
officit, & externa quoque non medioeriter obest: per
imbres enim assiduos, & in quibus locis est nebulos-
itas, & rosaeque, naturalis florum odor hebetatur.
Sic cum pluit apud nos rose & violae, & apud Egy-
ptios flores omnes odore carent. Ac proinde recte
Theophrastus odorem cum sapore conferens affirmat,
verumque verbum est, quod in his plantis, & fructibus
flore, malisque ipsam arguere videtur Scaliger, ut
subtilitatis exercitissima, cum in huius axiomatis
cauillationem siccissima quaedam commemorat,

Id apparet
in Trifolio
asphaltite
Americano
nostro lege
postea cap.
11.

que sunt odoratissima, ut puta Caryophyllon, Cistum utrumque, & Cinnamomum: hæc enim siccissima quidem sunt, si humiditatem aqueam species quæ procul carent; sed si oleosum humorem, longè aliter habet: hoc enim multo sentent, & si cum aliquando vi ignis contingit extrahi, in odora proculs manent & insipida. Est autem in Cinnamomo ita tenuis, ut sponte etiam paucio spatio temporis evanescat. Taleque Cinnamomum vetustate insipidum, & inodorum, apud Sephasianos nostros, non sine gravi eorum dispendio, nimium frequenter invenitur.

Postremo tandem quibus plantis substantia floribus aut foliorum rarior est, & odorifer humor ille, quem oleosum diximus, valde tenuis; per apertos meatus leuissimo calore, ut puta Lunæ syderis evocatus spirat fragrantissime: Intensionem vero dissipatur. Ac propterea in presentia Solis odore caret cunctismodi. Idque in perigææ Clusij, & Getanio Tristano nostro (de quo nonnihil Th. Johnson Anglus nuper vernaculè scripsit) & in Hesperide Theophrasti observare licet. Horum enim flores, ut nonnisi in humiditate insignis, ita & alio quovis tempore sunt ignavi. Quibus contra cunctis floribus densior humorque odorifer crassior est aut spissior, ille nonnisi fermentissimo calore exhalat: quo fit ut cunctismodi flores interdum tantum oleant. Sed hæc scribi, licet breviter pro rei dignitate, explicata. Fottasse aliquando verbosius de hisce, & alijs plantarum observationibus dicemus.

SCORDIUM SPINOSUM
odoratum.

CAPVT XLVIII.

ANNUVM est hoc scordij genus ex Hispania nuper aduectum, quod in siccis & arenosis montibus sponte nasci accepimus, apud nos autem primo verè scriptur. Huic caulis est quadratus, molliter hirsutus & multis distinctus articulis, à quibus ramuli emergunt similiter quadrangulares, lentè & pinguedine obstri. Mira est in folijs varietas, quæ inferiorem situm obtinent maiora sunt, nonnullisque lacinijs diuisa: qualia sunt Trislaginis aut Scordij vulgaris: quæ superiore ramorum partem occupant longè minora sunt, minusque diuisa: donec tandem in extremis cauliculis nihil incisuræ præ se ferant, adeò verò decrescunt, vix ut cymæ adæquet Serpilli nostratis folia. Flosculi sparsim inter folia pullulant Scordij aut Teucrij maioris figurâ albidî, tribus tenuibus filamētis abintimo calyce ortis donati. Spinulæ leues, & molles aculei folijs & floribus interiacent: nonnumquam cauliculi qui in suo exortu foliosus & mollis erat, extremitas tandem processu in spinam acuminatur. Floret Augusto mense, cum flos lapsus est, calyx remanet, quo velut alabastrulo semina 4. compacta & minima conduntur. Sapor huic plantæ victus est: sed eius odor insigni

124. *Jacobi Cornuti*
SCORDIUM SPINOSUM ODORATUM.

Teucrium macronatum.

L. m. Jac.

fr
pan
cap
Plin
bet
est
acu
Stu
C
cis
in a
fort
men
quod
un
nun
Inu
tia
qua
liqu
gito
non
ria

Canadensium Plantarum Historia.

125

fragrantia commendatur, ac serè ocymo gratiam parem obtinet; radix oblonga est, tenuibus fibrata capillamentis. Hæc forsasse ipsa est herba quam Plinius Cunilaginem mollem vocat, de qua ita habet. Quæ Cunilago mollis vocatur, pilosioribus est folijs, quàm organum heracleoticum, ac ramis, aculeatisque; trita mellis odorem refert, digitis tactu eius coherentibus.

Cunicula autem siquidem hæc vox interpret, Græcis Κονίλη nuncupatur, quam vocem Schol. Nicand. in alexiph. Κονίαν, hoc est lexiuium interpretatur, forte legens Κονίαν, aut consilio quodam inde nomen Cunilæ deducens, quasi lexiuialem diceret, quòd ea commodissimè, quippè fragrantissima lexiuijs addatur: quæ consuetudo apud nos etiamnum inualuit, ijsdem lexiuijs admiscentes Iridis, aut Inulæ radices interfectas, aliæque similiter fragrantia inodorandis linteis. Scordium verò ab allijs, quæ οσφύδα Græcis dicuntur nomen accepit, trita siquidem Scordij folia Cepitho quodam fœtore digitos imbuunt, quod diuerso eiusdem plantæ synonymo δισσοριον appellantes significarunt, contraria causa δισσοριον nostrum appellauimus.

Q iij

FUMARIA TUBEROSA INSIPIDA.*Fumaria Cucullaria.*

E
 &c o
 esse
 folio
 lani
 rija
 pura
 gem
 quan
 eas
 Cyn
 rup
 bum
 peti
 esse
 om
 folio
 R
 subij
 ab
 nob
 m
 zum

FUMARIA TUBEROSA

insipida.

CAPVT XLIX.

EST & altera fumarie Tuberosæ species, quam
insipidam ideò appellauimus: quòd gustatui
& olfacienti omnis pene saporis & odoris expertus
esse percipitur. Ramosum huic & velut pennatum
folium nascitur, tam tenui diuisura, quam est
Iuniperi, eiusdem coloris est cum reliquis fuma-
rijs. Pediculi ab radice ad folia, & que dilutissime pur-
purascent. Radix in duo tubercula rotundatur, quæ
geminum velut testiculum representant, villis
quamplurimis velut adnatæ pube vestitum; ac fere
easimilis est Satyræ, quod ab eadem radice figura
Cynosorchidem nominarunt. De flore nihil sta-
tuo, nec dum enim apud nos floruit, cum tamen al-
bum, esse intelligo. Ab eodem Canadensi solo re-
petitur. Cæterum hanc plantam fumarie speciem
esse nemo ambigit, qui radice, eamque nouerit;
omnis fumarie ætate, tempore, radicum formas, &
foliorum naturam intellexerit.

Reddenda hæc est Fumarie species pagine 99.
subijci quæ debet capiti xxi. quia in loci negligenti-
a Typographi prætermissa fuit. In subijcienda
notas roga & rogo & tantum. T. inueniuntur
conueniunt. T. inueniuntur. T. inueniuntur. T. inueniuntur.
conueniunt. T. inueniuntur. T. inueniuntur. T. inueniuntur.
conueniunt. T. inueniuntur. T. inueniuntur. T. inueniuntur.
conueniunt. T. inueniuntur. T. inueniuntur. T. inueniuntur.

LAMIVM CASTRAGALOIDES.

CAPVT L.

EGREGIVM hoc Lamium ab Hispania allatum non repit vulgare more; sed velut illud quod in Pannonia crescit statim de limite continet, restitibi semper per Hyemem radice quæ capillaris est. Caples mittit palmares quadrangulos atropurpureos. Folia Lamij rubri colore & specie, utrimque ex aduerso posita nascuntur, parua interuallq ferè distant: ex suo quæque sinu ramulos fundunt: qui ex superioribus oriuntur proceritate reliquos superant, sed folijs carent & floribus ornantur, foliorum vices explent tenues appendiculæ singulorum florum lateri appositæ, inter quas geminas semper, sinus est calyculus apprimè reforens imaginem talis vulgaris, qui mulierum calcæis suppingitur: hoc velut abieciat flos & semina dehiscent. Calyculus ille infiori parte rimâ finditur, illæ enim rimæ quæ transperire debent Amethistini coloris tubulus, qui floris loco est tubulus inquam qui dum longior euadit modicè dilatatur, dumque defloretur rumpitur: sicut defloretis tubulus deorsum, atque hinc ex prioris calyculi rimâ stricte obfigitur, inibique velut in arcula & semina iuxta posita alligata continentur. Totius plantæ & odor & sapor eadem quæ Lamio, de viribus nihil peculiare compertum habemus.

Canadensis Plant. Historia. 129
LAMIA ASTRACALOIDES

100

Cap. 15.
lib. 21.

Cap. 14.
lib. 22.

Cap. 25.
lib. 3.

habemus. Lamium autem dicitur, quod vriticam referat innoxiam, morfu carentem, qualis iners, mortua & vulgo archangelica nominatur: à Plinio autem *Lanium* dicitur, ab eo fortasse quod florum figura veluti cucullo laruatam lamiam quandam repræsentet, vt credit Dalechampius. Cæterum vires illæ apud eundem Plinium integro capite reperiuntur. Adeo efficaciter autem lieni obstruere mederi dicitur, vt inde Itali, apud quos vernaculo sermone Milza splenem significat, Milzatellam appellauerint. Nostram autem Lamij speciem eo efficacius idem præstare conijcimus, quo præter odorem & saporem, & partium similitudinem Lamio vulgari congenerem, florum accedat color violaceus, redolens quidpiam spleni magis sympathicum, ac melancholico humori dicatum: namque à coloris similitudine consortes quoque vires venari licet, vt testatur Galenus de simpl. Med. facultatibus, & illustrat seminis Cnici exemplo. Vide Ioan. Baptistam à Porta, in suæ Phytognomonie lib. 2. cap. 39. & cap. 18. lib. 1.

TRIFOLIUM ASPHALTION

Canadense.

CAPVT LL

FRUTEX hic ad cubiti altitudinem in America Septentrionali attollitur, virgam habet tenuem, iuncea, atropurpurea, quæ statim ab

TRIFOLIUM ASPHALTION CANAD.

R ij

infima parte *De quibus* hoc est ramulares propa-
 gines emittit, Summirate in plures diducitur,
 a quibus folia loto arbori similia prodeunt, acutio-
 ra tamen & angustiora, qualia *ἐξ ὧν* Dioscorid.
 nominare consuevit; leuiter etiam hirsuta sunt, ac
 velut oleosa pinguedine obsita: ex vno longiori pe-
 diculo nascuntur. Hæc, vt dixi, c. 47. defracta, aut ex
 attritu non olent, verum cum leuius attrectantur,
 oleosus hic humor digitis apprimitur molestus gra-
 uitate odoris, qui quidem odor in nouella planta
 Rutæ est, in adultiore hirci, aut bituminis: cuiusque
 rami extremum flos occupat purpureus, vt in scrofu-
 laria tribus exertis foliolis constans, & vno semper
 intus reflexo, quod postremum superant tenuia fi-
 lamenta tria albo apice donata. Floris foliola in-
 tus alba sunt, licet à tergo purpurea sint. Flori suc-
 cedunt siliquæ digitum longæ, æquæ quàm folia
 hirsutæ, oleosæ, virides, extremo purpureæ, in quibus
 alucolis discreta conduntur semina lata, oblonga vt
 cytisi, medio sinu excauata, vt faba purgatrix, aut
 renes animantium: quo fit, vt intortum veluti cor-
 niculum efformet. Radix longa, fibrosa, insigni fer-
 uore prædita est, ac ferè pari acrimonia linguam
 mordicat, qua Anemone. Annua est, & non nisi satum
 perennat. Cæterum à nemine hætenus proditum
 fuit Trifolium, quod suis omnibus partibus Trifo-
 lio bituminoso à Dioscoride allato aptius respon-
 dere videatur: nulla siquidem est in nostro Trifo-
 lio parricula, siue folia, siue florem, siue semina,
 aut caulem spectes, quam non delinearit ad vnguem

Ex relatio-
 ne Domini
 Robini nec
 enim licuit
 ob frigus
 intempesti-
 um videre.

Cap. 123.
 lib. 3.

Dioscorides : nam quod atropurpureos ramulos dixerimus, cum simpliciter nigros ille descripserit, hoc parum est, nec ferè apud auctores discriminis alterius, quàm quòd saturatoris aut dilutionis coloris sit. Sed cum odoris & coloris præstantia locorum ratione contingat ex Theophrasti sententia *ὅτι ὁ ἀπορώτερος ἐστὶν ἐν τῇ Νόσφω καὶ ἢ διὰ τὴν αἰσθητικὴν τῶν ὀσφύων* vt habetur cap. 6. lib. 6. Hist. Plant. causam huius rei esse arbitror, quòd hæc Trifolij species apud nos velut extorris viuat : ac proinde sicut in iustam magnitudinem vix adolescit, ita neque completam fructus eius maturitatem, neque viuudum caulis & flores eius colorem adipiscuntur.

Matthiolus Iconem vnus plantæ dedit pro Trifolio bituminoso Dioscor. quæ præterquam quod nec caulem, nec semina, nec florem ostendet, folijs etiam nullatenus responderet: siquidem rotundiora sunt, quàm vt oxytriphylli nomen mereantur. Accedit & quòd nullam illius descriptionem fecerit, quasi satius existimasset de incognita sibi herba tacere, quàm temerè quidquam enunciare. Dodonæus aliud trifolij genus dedit, quod bitumen olet (nam huius generis plures sunt species.) quam sæpè etiam in hortis nostris obseruauit: huic caulis est viridis, flos cæruleus vt Scabiosæ compactus in globulum. Sed his notis plurimùm dissidet à Genuino Dioscori trifolio, cuius non modo caulis niger est, sed etiam flos purpureus. Allucinatur etiam grauissimè, cum purpureum colorem interpretatur

Cap. 4.

caeruleum. Sequutus omnino Ruellij sententiam, & non audito Galeno, qui lib. de Theriaca ad Pisone[m], Trifolium vere cum floret Hyacintho simile esse testatur: at hyacinthus veterum non caeruleus est, sed purpureus, eaque purpura tinctus, quæ in rubrum tendit; siquidem flos est ex Aiæis cruore æditus, ut vult Quid. Fab. 6. lib. 10. Metaph.

Tyrioque nitentior ostro.

*Flos oritur, formamque capit quam Lilia, si non
Purpureus color his, argenteus esset in illis.*

Vbi aduerte Tyriam purpuram rubram esse ex Vitruvio. Hic enim auctor est purpuras pro soli proprietate alium atque alium habere colorem: Apud Tyrum quidem rubrum; circa Africam autem Puniceum succum emittere. Idem confirmat Plinij auctoritas, liquor purpurarum nigrantis rosæ colore subluet. Sanguinis color purpureus est apud Virgilium.

Lib. 9. cap. 36.

Purpuream vomis ille animam, Græc. & 11. Aeneid.

Labitur exanguis, labuntur frigida letho

Lumina, purpureus quondam color ora relinquit.

Vnde videtur natum purpurisso verbum quo vitur Plautus in Truculento.

Istæ buccas tam belle purpurissatas habes.

Cap. 26.
lib. 22.

Refert Plinius Hyacintho pro cocco hylginum tingi in Gallia, coccus autem rubrum pingit, non Caeruleum. Et sanè æquum est lapidem Hyacinthum quem vocant, sic appellari quod floris Hyacinthi herba colorem referat, quod si ita est cum Hyacinthus lapis ad obsoletum rubrum tendat, &

viniquodammodo colorem imitetur. Cuius ergo
apparet, & Hyacinthum purpureum & Trifolium
bituminosum, quod ex Galeno flore colorem Hya-
cinthi refert, nullatenus ad Cæruleum tendere colo-
rem; sed omnino ad rubrum. Non negauerim tamen
purpureum colorem aliquando pro violaceo sumi
posse, ut cum purpureæ dicuntur violæ: idque ob-
seruauit Plinius dum triplicem purpurei coloris fa-
cit differentiam, vnius in rosa vulgari, secundi in
viola, tertij in malua; nam & ex purpurâ quæ circa
Africam reperitur, & puniceum & violaceum colo-
rem tingi notauit Virruuius: qui color Cornelij ne-
potis tempore vigeat; fiebatque potissimum cum
vetustate collaberetur purpurarum succi vigor ille
puniceus, cui succo diutius asseruando, cum sum-
ma & peruigili cura opus esset, ne situm contrahe-
ret, ob eam causam & magnopere commendaba-
tur purpura violacea, nec minore pretio quam
Tyria aut Punicea æstimabatur: Sed Cæruleum co-
lorem dici purpureum nunquam obseruauimus.
Nolim tamen affirmare hoc Trifolium nostrum,
verum esse Trifolium Asphaltion, siue bitumino-
sum Dioscoridis: licet nullum suum hactenus in-
uentum cui magis quadret altara à Dioscorido de-
scriptio, ut conferenti perspicuum erit: idque potif-
simum, cum ad semina & folia & florem, & colo-
rem, quibus sunt omnes descriptionis Dioscoridis
notæ accedat & qualitas veneno aduersa, hinc plan-
te nostræ tam à nativâ proprietate insita, quam &
ab insigni calore, vique attractrice quâ pollet som-

Plin. cap. 8.
lib. 21.

Cap. 123.
lib. 3.

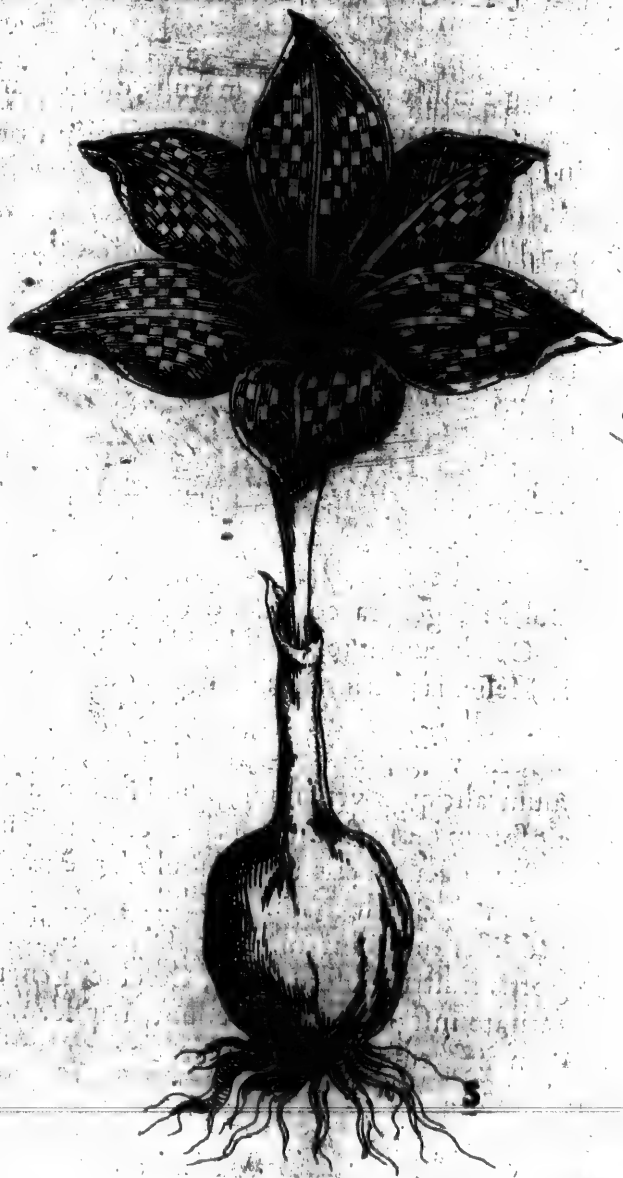
ma. Nisi fortè hoc Trifolium nostrum alibi nascatur, quàm in America: vnde venire in cognitionem Dioscoridis potuerit: quod nemo hactenus obseruauit: licet id crebro in plantis accidar, vt varijs & maxime distantibus regionibus, eadem omninò generentur à natura, quæ vt vbiq; eadem est, ita & vires suas æqualiter vbiq; diffusas esse aliquando demonstrat. Sic Glaux erigua, quæ maritima à Dioscoride dicta fuit, in continenti reperitur, eamq; sæpius Meudoni, in siccissimis & editissimis locis collegi; fortasse ita fuerit de hoc Trifolio, quod alibi fortè natum & vidit & descripsit Diosc. Nemo enim est tam rudis, vt ignoret Dioscoridis ætate nondum Americam, nedum Canadensem regionem detectam fuisse.

COLCHICVM VARIEGATVM.

CAPVT LII.

REGVIS maxime pratis gaudet Colchicum omne; quanquam & siccanca non aueretur, illudq; potissimum genus, quod ex Insula Chio differtur, hoc enim cultu aut nullo aut leuissimo contentum est. Cur autem frutillare dictum fuerit, ab ijs, qui eius figuram cum Historiam dederunt nuperrime, non facile capio. Nam cum huius flos frutilli in modum quo resserre agitate mittuntur in alueolum latissime non sit excauatus, imò fundum habeat

Canadensium Plant. Historia. 137
COLCHICVM VARIEGATVM.

habeat perangustum; aptius, ut videtur, Colchicum variegatum appellari potest.

Autumno statim incunte, super terram flos emergit mille variegatus maculis, dilutè purpurascentibus, quadratis, & in quincuncem dispositis, ut in Meleagride Dodonæi. Sex ille folijs componitur, singulis inest albescentes quædam vena, quæ per eorum medium ab infima parte ad mucronem usque prorepat. Filamenta sex longiora cæruleis apicibus donata, à cavitare floris oriuntur. Bulbus huic plantæ pro radice est, tunicas habens plures, coloris ex nigro rufescentis, interior multâ bombace munitur: conspicuum id est, si quis delibret. Post florem folia fert atrovirentia, angustiora, & breviora nostratium. Æstate media seminibus turgēt rufis, quæ siliquæ coriaceæ, virides, cellulatim coercenti nullas habet peculiare vires, quibus supra cætera Colchici genera commendetur.

Lib. 4. cap.
84.

Colchicum autem à Colchide dictum, in qua ut in Messenia plurimum nascitur (ut ait Dioscorides) qui vulgare Colchicum exactè depinxit, ne fortè saporis voluptate imperitos falleret, Præsentissimum alioquin venenum, quod fungorum perniciosorum more strangulando enecat, nisi tamen effectum occupaveris lacte bubulo largè poto.

De hoc Colchico nostro nihil hæcenus Authores prodiderunt. Sunt autem & alia permulta, quæ in hortis nostris observantur, Colchici genera, quæ raritate insignem florem edunt; triplicemque eorum differentiam hic subtexere operæ pretium esse duximus.

Primum ergo flores habet lacteo candore insignes, qui variis colorum picturis luxuriantur, venis nonnullis excurrētibz, nunc diluta purpura, nunc saturatiore tinctis. Apparet etiā in foliis huius plantæ virentibus similis varietas, quod & in Tuliparum genere, & (vt semel dictum sit) in reliquis plantis omnibus, quarum flores quos striatos nostri vocant simili varietate commendantur, obseruare licet.

Colchicum striatum.

Secundum verò Colchici genus & florum minore copia, & innumera prope foliolorum serie à reliquis distinguitur. Nuncque languidè, nunc vero obscure purpurascit. id Colchicum flore pleno ca propter appellamus.

Colchicum flore pleno.

Tertium denique in pratis Pallefiacis, vt postea indicabimus, sparsim vulgaribus permixtum inuenitur. Huic flos est Amaranthinus, florisque pediculus, qui in cæteris speciebus albicat, purpureo colore inficitur.

Colchicum amaranthinum.

DE MILLEFOLIA

tuberosa.

CAPVT LIII.

Item quos stirpes prosequendi laus vigeat, id imprimis, arbitror, cauere debent, ac dum apertis inambulant campis vel minimam herbulam negligentius prætereant: nam multæ quondam incredibileque differentie pedibus pro-

culcantur, ob affinitatem quam cum similibus primâ fronte præ se ferunt: quas si propius intrueremur, aut etiam erueremus, alias sæpè, aut saltem in aliquo diuersas nemo nostrum non deprehenderet; hoc mihi sæpius initio contigisse ingenuè fateor: verumtamen postea cum paulò diligentius rei herbariæ incubui, vt ardere hac exercitatione cepit animus, ille & oculos & manus, nares & palatum in consilij sui societatem adsciuit: ita vt nullam postmodum plantam offenderim, quæ eruta hisce sensibus non subijceretur. Nequè verò aliter exacta haberi potest plantarum cognitio, testâte Galeno cap. 3. lib. de Theriac. ad Pisonem, quot enim sunt herbaræ quæ variant partibus ijs quæ terrâ occultantur, cum sint eadem alijs quæ prominent: exemplo fuerint Cynosorchus, & palma Christi: Valeriana & Nardum Monanum: Ranunculi species inter sese, aliaq; quamplurimæ. Saporis ratio discriminis pondus non leue affert; sed primas tenent vires eximix, non illæ tantum quæ sapore deteguntur, suntque velut in propatulo cuiuslibet expositæ, sed illæ quas vt quid maximè pretiosum auara natura penitiore carum sinu vt gazophylacio condidit, noluitque mortalitatibus nisi longâ annorum vsurâ per experimenta promi, vtpotè quibus nullum est cum saporibus commercium. Experientiam itaque (non incertam illam, sed eam quæ ratione fulcitur) vt arbitror potius esse trutinam, quâ quæ præci viribusque linguæ auctores de plantis expresserunt, verumtamen in fabulosa ponderantur: ita & vitiis offe-

viam censeo, quæ nos in plantarum ab ijs traditarum cognitionem deducere possit, ac proinde Dioscorides, Iulio Basso, & Nicerato, & Petronio, & Asclepiadi minus assentiendum suadet, in præfatione libri primi, qui ἑστὶ τῶν φαρμάκων διωάμεις, καὶ δοκιμασίας, καὶ ὑπεδρομῆς παρέδωκεν, καὶ τῇ πείρᾳ καὶ ἐνέργειαι αὐτῶν κρινόντες, qui medicamentorum vires probationesq; cursim coplexi, nullo experimento eorum effectus cōprobarunt. Sic licni accommodatum Splenium fortuna detexit, euentus comprobavit, ratio stabilivit: huic classi Alysson, Phalangium, Alimus, Pæonia, & aliz adnumerantur, quæ tantum experimentis vera esse comperimus: Sed de millefolia stratiote, quam Achilleon veram esse nonnulli cum Plinio contendunt, longè aliter habet. Nemo enim est Antiquiorum, qui non ipsi astringendi vim concedat, & singularem sanguinis vndecumque fluentis sistendi facultatem, ac proinde eam (inquit Plinius) ut vulneribus præcipuam cum æruginē in vulnus Telephi decutiens Achilles pingitur, Dioscorides idem censet lib. 4. cap. 103. Millefolium stratiotes quod χιλιόφυλλον vocant, ἐστὶ δὲ αὐτὴ ἡ βοτάνη σφόδρα ἀγὰρ καὶ πρὸς αἱμορραγίαν, καὶ ἔλκη παλαιὰ, &c. Galenus libr. 7. de simplicium Medicament. facult. sub nomine Millefoliæ ait ξηραντικὴς ὅστις εἰς ποσὶν διωάμεις, εἰς κολλὰν τραύματα. Et libr. 8. sub nomine stratiotis terrestris, quæ mellifolia est. Habet, inquit, πύλινος ὅστις ὁρᾷ τὴν καὶ τραύματα κολλὰν διωάσθαι, ἔτι οἱ δὲ αὐτὴ καὶ πρὸς αἱμορραγίαν χρᾶνται. Cum tamen, quod nemo hactenus observavit, con-

Galen. e 3. lib. de Theriac. ad Pisonem.

Cap. 5. lib. 25. nat. hist.

Jacobi Cornuti
MILLEFOLLIA TVBEROSA.

tran
 Nar
 licid
 gian
 ipfa
 aut
 aut
 locis
 fam
 vfi
 bili,
 rece
 colli
 Mill
 stim
 ribus
 perie
 A
 Bone
 tuitu
 auell
 mod
 inter
 adeò
 tur, 1
 factu
 efu ei
 etiam
 culo,
 fem,

trariam vim ipsi inesse experientia comprobavit; Naribus enim indita, non longè post sanguinis stillicidium infert, ac si diutius contineatur hæmorrhagiam ciere consuevit, proindè felicissimo successu ipsam addere soleo medicamētis, quæ ad menstrua, aut lochia suppressa componuntur, siue enematis aut aposematis, aut topicis; quin etiam ipsa per se locis inserta plurimam copiam attulit: ob eamque causam Naturam ex ista tantâ copiâ ipsam humanis vñibus exposuisse, vñ nulli non nascatur, solo restibili, fœcundo, macro, ubique; sed maximè in siluis recens detonsis aut saltem, non opacis. Ex quibus colligitur verum Dioscoridis *χλίοφυλλον* stratiotes Millefolium vulgare non esse, aut certe, quod existimo, Dioscoridem & Antiquiores potius ex saporibus deductas vires expressisse, quàm eas quæ experientia multis post sæculis demonstravit.

Apud nos autem in suburbano nemore quod Bononiacum vocant, Millefolia crescit, quam fortuitus casus detexit. Huic radix est tuberosa nucis auellanz aut Ponticz magnitudinis, ferè in eiusmodi tubere nascitur animalculum, colore viridem inter ac cæruleum medio, quod millepedam refert, adeò exile & exiguum, vix vt oculis deprehenderetur, nisi lucidissimo splendore intermicaret: Quo factum est vt initio existimauerim, tuber illud ab esu eiusmodi vermiculi inesse huic plantæ, sed cum etiam in hortum meum transtulisset, occiso vermiculo, ferè anno post crassius tuberculum obseruasset, meis quoque amicis accuratis stirpium obser-

uatoribus communicassem, diuersam eius statui-
mus esse à reliquis differentiam in solo tamen radi-
cis discerniculo positam:

ALTHEA ROSEA PEREGRINA
forte rosa Moscheutos Plinij.

CAPVT LIIII.

PLANTA hæc quam Africa genuit, quotannis
ex viua radice longa, alba, lenta, circa Maium
mensẽm erumpit: caules habet rotundos, virides,
medulla plenos, vno verbo maluaceos; folia sunt
subrotunda, & aliquo modo Cyclamini, propius ta-
men Mori nostratis folia referunt; pronâ parte
molli & tenui lanugine canescunt, oleæ foliorum
instar, supinâ aliquanto magis virent. Cuiusque
caulis fastigium globulos virides admittit non pau-
cos, qui singuli & singulis pediculis teretibus inni-
runtur, & quamplurimis foliis oblongis & angu-
stis omni ex parte circumdantur: oriuntur hæc fo-
liola à basi globuli, distant inter se aliquo interval-
lo, egregioque ordine disposita, velut cancellis eun-
dem globulum obsepunt, qui dum maturitate de-
hiscit, in quinque partes finditur, alucoque suo con-
dita quinque fundit latissima folia, quæ roseum
florem exprimunt, similem, atque etiam amplio-
rem Maluâ rosâ Lobelij. In huius floris umbilico
stat panicula albida, pistillo tenui fulta, qualis in
floribus

Canadensium Plant. Historia. 145
ALTHEA ROSEA PEREGRINA.

Hibiscus moscheutos. L.

floribus Althææ fructibus conspicitur. Hæc Althæa quam vocamus roseam, florem edit in fine Augusti rosæ similem: ut certè videatur esse illa rosæ species, quam Plinius concisâ breuitate, ut solet, subindicauit potius, quàm descripsit, c. 4. l. 21. suæ Naturalis Histor. Hancque Moscheuton vocat: quod verbum, Gaza interprete apud Theophrastum, viuiradicem significat, quale epitheton nostræ Althææ valdè competit. Quamuis enim reliquæ rosarum species, quæ malleolis panguntur, ita nominari possint; quia tamen non radice tantum, sed & stipite viuaces sunt, huic vni autem singulis annis frigore intermoritur quicquid supra terram est, caulis, folium, flos; solaque superat hyemem radix, quæ quotannis circa Maium mensem nouis partibus, nouis veluti membris repubescit; idè Moscheutos præ cæteris appellari meretur. Cæterum ut quiuis intelligat, quàm apte suis partibus noua hæc rosa Plinianæ respondeat, lubuit subnectere Plinij verba, *Alia Rosæ species funditur è caule Maluaceo, folia oleæ habente, Moscheuton vocant, & postea inter rosas odore carentes recensetur. Caulis nostræ Althææ Maluaceus est, folia quoque sunt oleæ, non figura quidem, sed canicie simillima; præterea odore vacat; florem roseum habet; nouamque singulis annis formam induit; coronamenti additur. Ac proindè non abs re, quis hanc Althææ speciem, Moscheuton rosam appellauerit. Iam vero ut nostræ nomenclaturæ rationem reddamus, Certissimum est hanc plantam maluaceam esse siluestrem; Hæc*

Cap. 4.
lib. 21.

enih
ad h
Silu
voca
πλυ
vtilis
stale
& in
xiliet
mede
noua
blico
althæ

RA

M
ret fol
modo
pinâ v
ter ext
subna
minor
Ca
losus,

enim à filijs Africanis, ob floris gratiam, translata ad hortos nostros vno abhinc, aut altero anno fuit. Siluestris autem malua, inquit Dioscorid. Althæa vocatur. Cuius vocabuli rationem reddit, $\alpha\lambda\theta\epsilon\alpha$ & $\pi\alpha\lambda\upsilon\delta\eta\varsigma$ & $\pi\alpha\lambda\upsilon\chi\epsilon\sigma\sigma\iota\varsigma$ αὐτῆς, quod inter primas sit utilis, plurimisque polleat præsidijs. Et Plinius Aristaltheam nominavit, quod omni ex parte bona sit, & intus sumpta, forisque apposita pariter auxilietur, ἀπὸ τῆς ἀγῶνης, aut ἀγῶν, aut ἀγῶν, quæ verba mederi sonant: Quamvis autem de viribus huius novæ plantæ nihil compertum habeamus, quod publico demus; arbitramur tamen in iisdem quibus althæa valet præstandis, esse singularem.

RAPISTRUM MAXIMUM
rotundi-folium Monospermon.

CAPVT LV.

MAXIMUM vocamus hoc Rapistrum eo quod omnes huius generis species superet foliorum amplitudine: hæc verò sunt Raphani modo, extrema parte rotunda, & ambitu crenata: spinâ varijs asperitatibus in spinulas setaceas leviter extuberant, amplitudine palmari. Circa caulem subnascuntur his utrimque, in eodem pediculo minora.

Caulis ad duo cubita eleuatur, striatus, angulosus, vt folia hispida, in multiplices furculos

Crambe hispanica.

diu
fol
tur
gra
pro
ro
liob
lum
flor
tun
cor
dun
tam
rij
ther
vol
Rap
tine
can

H
go p
cun
v

Canadensium Plant. Historia.

183

diuiditur, in quibus longiora, quam in Caule
folia glomeratim aggeruntur, & sine ordine locan-
tur: sunt enim illa & magnitudine, & figura vrtice
græcæ similia: onusti sunt surculi innumera florum
propagine, adeo vt integrâ vigeant ætate: flos ex
rotundo capitulo subflauo in quatuor candida fo-
liola separatur, inter quæ tenuia filamenta & pistil-
lum viride, cum apicibus luteis apparent. Cuique
flori succedit semē vnicum, paruum, subflauum, ro-
tundum, rotunda quoque capsulâ membranacea
coriandri magnitudine inclusum: quamvis initio
dum viret, paulo longior appareat, per maturitatem
tamen orbicularis est figuræ. Erea propter à singula-
rij semine, Monospermon appellauimus (quali epi-
theto, ob eandem causam *brassicæ maritimæ* insignari
voluit Turnerus) quod videlicet non vt vulgare
Rapistrum, longioribus siliquis plura semina con-
tineat, sed vnicâ eâque, vt dixi rotunda, vnicum
tantum. In Hispania nascitur.

RUBVS ODORATVS.

CAPVT LVI.

H V I V S fruticis radix Rubi vulgaris modo, per
summa cespitum vagatur. Folia fert ex lon-
go pediculo leniter hirsuta, latissima, in angulos ex-
cuntia; seu vt Theophrastus ait, *ῥαβδανόμοια ὡς ἡ δὲ ῥαβδανός*, hoc est, quæ cū extremo

RUBVS ODORATVS

Rubus odoratus

tun
vob
cum
fern
exp
trib
min
legi
mon
des,
est;
tribu
prom
par,
des q
The
vnq
pium
tiffin
tiffin
qu
spira
dicib
farm
liter
in ca
roga
& ar
patie
in su

tum, lateribus sinuata confidunt: vno verbo vocatur
 rubus: hoc enim vocabulo peculiarem istam folio-
 rum figuram, quæ viti, aceri maiori, & rubo de quo
 sermonem habemus communis est; Theophrastus
 explicat. Quamquam cap. 18. lib. 3. Rubo folium
 tribuat *αγριον* (male enim quicumque huius no-
 minis loco *αγριον*, *αγριον* reponunt, corruptè etiam
 legitur apud Athenæum *αγριον*, ut aliquando de-
 monstrabimus, si Deus dederit) quod nomen *αγριον*
 des, non tam Rubi folio, quam *αγριον* proprium
 est: sunt enim Rubi folia quinque sinuata, & plu-
 ribus aliquando ad pedicellum usque divisa, sicut
 profusè modo ac in vitibus accidit, quam Græci
αγριον, aut *αγριον* appellant, unde deductum nomen *αγριον*
 des, *αγριον*, folium viticæ. Sed ista obiter & ad
 Theophrasti mentem aperientiam; quam nemo
 vnquam allequi potest, nisi qui in cognitione sit
 pinum tam indigentem, quam in exortum versa-
 rissimus sit. Sed ut ad propositum redeam: elegan-
 tissimi huius Rubi folia fragrantissima sunt, parem
 quæ agrimonio odorato aut pimpinella odorata
 spirant, idque sine ordine circumposita sunt ca-
 dicibus, qui plurimi & ramosi ab radice se erigunt,
 farmentosi, flexiles, medulla pleni, spiritus acui mol-
 liter hirsuti: nudantur folijs autumnò, præterquam
 in cacumine; cymæ etenim in Hyemem usque pro-
 rogant moras, quo tempore & ipsæ cadunt, vnaque
 & arescit caulis, nec enim Hyemis inclementiam
 patitur; sed quotannis renouari solet. Flores fert
 in summo, magnitudine & figura rosæ simplicis,

quam caninam vocant: nam & in Rubo quoque
provanit rosa, inquit Plinius; quo fit vt veteres
καυόσσαν idem esse ac καυόσαν existimant, cum
Dioscoride cap. 24. libri primi, quamquam à neo-
teticis toto cœlo distinguantur. Cæterum roseus
iste Rubi nostri flos, quinque folijs sinuatis constat,
colore est dilutissimæ purpuræ violacæ, in calicis
medio sui mille luteos apices complectitur, vt rosa,
succeditque tandem fructus, vulgaris Rubi Horten-
sis figura, non adeò gratus sapore, sed forma similis,
inquit Theophr. hoc est vt interpreter, ex granulis
Rubris compactus, vt malum punicum. Nec enim
satis appositè ad Theophrasti mentem, nonnulli hanc
Rubi similitudinem cum malo granato erunt à
Cytino, hoc est vt Celsus vocat à mali punici ca-
pitulo, quod Cælius Aurelius ambulacium aut am-
pullacium latine dici testatur; quamquam huius rei
nullam faciat mentionem Theophrastus. Malim
itaque potius de pomo Rubi, quam de putamine
rose caninæ, quod vernaculè *gracul* vocant, inter-
pretari; est enim pomum Rubi quamplurimis aci-
nis & granis Rubris ita congestum, vt malum gra-
natum exempto cortice perbellè referat.

Cap. 18. lib.
31. Histor.
Plantar.

CAPVT

H
ueri
F
oct
glau
dicē
Inte
folij
vt re
dij p
bina
pare
flor
guid
chic
conf
latin
gitu
lum
folia
long
que

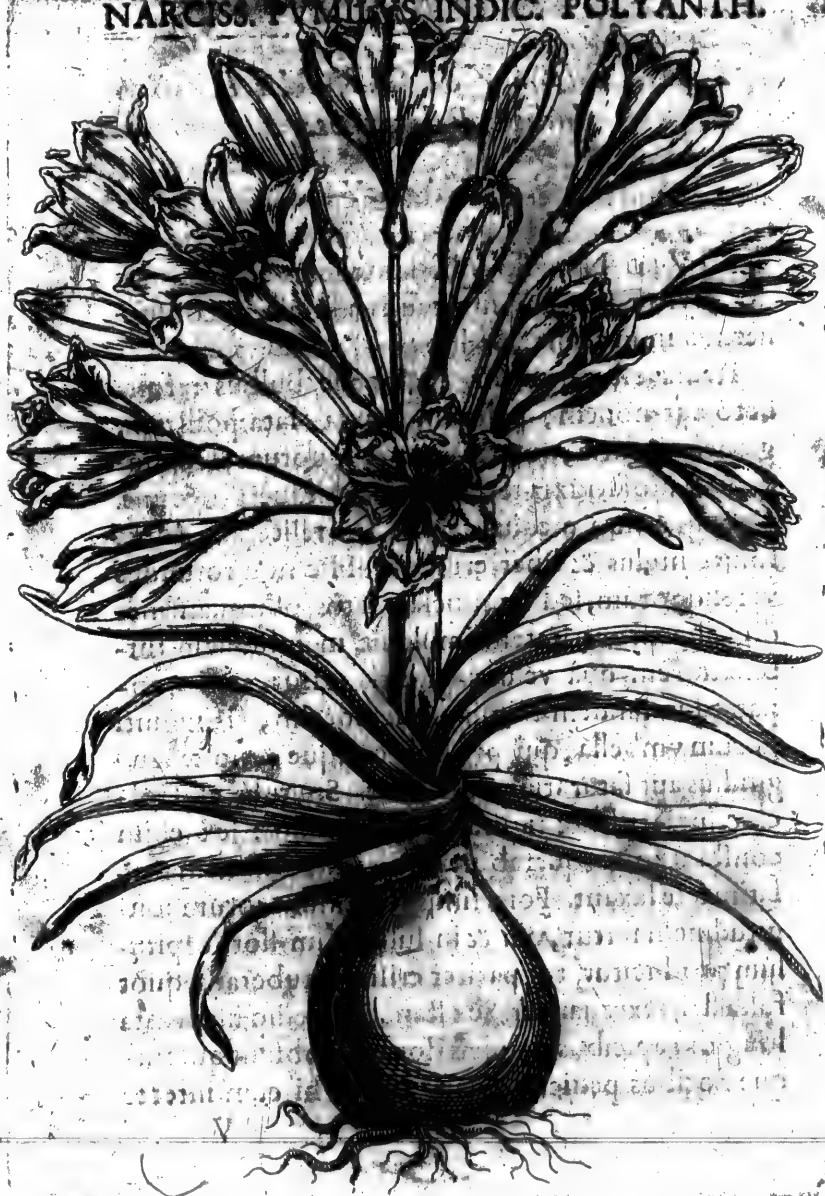
NARCISSVS PVMILVS

Indicus Polyanthos.

CAPVT LVII.

HIC Narcisso, quod infelicius crescat, nec
ultra palmum eius caulis adolescere consue-
uerit, pumili nomen dedimus.

Radix est carnosior, maiorque bulbus: folia
octo aut nouem, palmum longa, lata pollicem,
glaucè virentia, non recta vt reliquorum, sed me-
dicè flexuosa, iuxta terram nata obliquè prodeunt.
Inter quæ non medius caulis, sed relictis ad latera
folijs, nudus & liber erumpit. Hic non rotundus
vt reliquorum, sed semunciam latus, postquam me-
dij palmi proceritatem impleuit, membranam tur-
binationem, quâ velut capite clauditur, aperit; ap-
paretque tandem eximia nouemdecim, aut viginti
florum umbella, qui pro soli cælique ratione lan-
guidius aut saturatius rubescunt. Singulis est Cal-
chici pratensis & figura & magnitudo: sex enim
constant folijs, quæ ab angustijs in latitudinem pau-
latim sese laxant. Foris sinus secundum eorum lon-
gitudinem fertur, qui & in subiectum flori capitu-
lum producit, tot pariter cristis extuberans, quot
folia ipsæ excauantur. Sex stant in medio fila-
menta longiora apicibus cæruleis donata. Subsunt quibus-
que floribus pediculi triangulares, hi cum inter se

cau
 dim
 dru
 fuat
 qui
 aut
 I
 obl
 pra
 tiffi
 A
 bem
 atro
 ren
 foli
 coq
 cu
 foli
 le, e
 cefe
 Diff
 num
 hab
 rudi
 bull
 doe
 do)
 fun
 ofcu
 H

caulis in apice comittuntur, admirando prorsus ordine dispositi, naturale, sed vix imitandum icosædrum formant. Flos quoque v. aspectu, ita & suavitatem est inenarrabili; præcocior est etiam reliquis: florere siquidem ante Arcturum; ostendit post autem apud nos semine videtur collabitur.

Maiores autem Indici Narcissi duplex apud nos observatur differentia. Alter quippe floribus est præcocioribus, ex rubro candicantibus, & odoratissimis: caule dum semina maturescunt virescenti.

Narcissus
maior Indi-
cus præcox.

Alter verò florem edit post Arcturum, longè rubentior, sed ignavis odoratum: caule semper atropurpureo. Communem autem habent florendi modum, siquidem utrisque caulis exit sine folijs, subnascentibus tantum elapso flore. In eoque maxime differunt à pumilo antea descripto, cuius non solum vno eodemque tempore caulis & folia prorepunt, sed etiam per Hiemem rabido caule, eadem virere perseverant: imò nunquam ea marcescere nisi per extremum quisquam observavit. Differentiam facit & caulis, quem illi nunc geminum, nunc etiam triplicem, semper verò tetraem habent, cum sit huic usque singularis, & in amplitudinem latefcens. Eadem tamen omnibus radix, bulbus scilicet vnus, mollis & carnosus, multis obductus tunica, quæ siccitate (Eriophori bulbi modo) in sericeam lanuginem discerpi possunt; substantia verò maiores fibræ quibus altius infixis velut osculis bulbus humi teporem exhibet.

Narcissus
maior Indi-
cus serotinus.

Has omnes plantas, etiamque proximo capite se-

quentem, vt inter liria aut Narcissos (quæ duo apud Theophrastum vnum idemque sunt) commodissimè numerari posse censemus, ita & liliorum generi nullatenus ascribendas testamur. Ac in eo sequimur Theophrasti mentem, qui quatuor affert in vniuersum proprietates Narcissorum generi communes, quas in lilijis nemo repererit; hæc verò familiares sunt nostris indicis Narcissis. Prima est quòd cùm satorum omnium ac proinde liliorum, τὸ φύλλον αἰατέλλει πρῶτον. Ἐπὶ ὕστερον ὁ κευλὸς. Narcissus contra caulem prius, deinde folia promit. Secunda à radice petitur, quæ Narcisso est περισπέρης κατὰ τὸ γῆμα τῆς βολβῆς πλὴν ἢ λεπυρώδης. Lilijis autem bulbus squammata velut agglutinatione compingitur.

Cap. 12. lib.
7. Hist.
Plant.

Ibid.

Cap. 6. lib.
6. Hist.
Plant.

Tertia à situ foliorum humili, & quarta à tunicis quibus flores Narcissorum concepti ante partum includuntur. Narcissus enim τὸ μὲν ἐπὶ γῆ φύλλον ἀσφραλῶδες ἔχει, δεξ. τὸν δὲ κευλὸν ἀφύλλον μὲν, καὶ ὅτε ἀκρὸς τὸ αἶθος, ἔστι ἐν ὑμένι πνι, κατὰ τὸν δὲ ἀλκίτη, δεξ. folium Albuci terræ proximum gerit, habet caulem sine folio, florem suo ferentem cacumine, in membrana veluti vasculo inclusum largè. Lilium autem & folia per vniuersum caulem habet disposita, & flores apertos nullaque ante vagina inclusos.

Cap. 19. lib.
21. Plin.

A Narce autem, & stupefactoriâ facultate Narcissus dictus est, non à fabuloso puero.

NARCISSVS IAPONICVS
rutilo flore.

CAPVT LVIII.

INTER omnes Narcissos qui haftenus inuisi
apud nos extiterunt, prima vt arbitror auctori-
tas nobilissimo huic generi debetur; quod paucis
ab hinc annis ex Iaponia allatum, strenui admodum
& nullis sumptibus parcentis viri. Ioannis Morini
cultura, tandem in florem profiluit septimo mensis
Octobris, anno Domini 1634.

Specabilis thyrsus per initia nudus folijs, paula-
tim se in pedis altitudinem subrigit, superiore par-
te virens, infernâ mille atropurpureis notis infus-
catus. In cuius fastigio nouem aut decem florum
gemmae totidem petiolis haerentes, in umbellam dis-
ponuntur, quae prius oblonga & rotunda quadam va-
gina membranacea celabantur. Hae dum florem
patefaciunt, in sex folia diduci solent; Si porissi-
mum planta haec resoluta, & pingui humo seratur:
nam si sicca aut confecta posita sit, soli macies ple-
rumque nonnullos vno aut altero folio mutilat.
Quod omnibus fere floribus familiare est, qui ab
exteris Regionibus, aut saltem extra natale solum
transferuntur: quorum integritati & elegantiae non
minimum soli macies detrahit: Hae namque fructus
etiam natura dulces in acerbos, & laeues in hispidos

NARCISS. IAPONICVS RUTILQ FLORE.

Amaryl lis Jarniensis. L

ver
nis
ad
Qu
opin
nun
tate
dus
gu
in a
fupi
gon
eleg
disc
gion
purp
natu
do p
sequ
cono
exim
hebe
radij
tillas
que
Sub
tabid
nec o

Canadensium Plant. Historia.

179

vertit. Grossulæ fidem faciunt, quarum pomum spinis undique aculeatum nuper vidimus; licet huic ad radicem generis peculiariter ingentium affirmone. Grossulæ aculeatæ.
 Quamquam certum si planus omnes, ut culturâ & opimæ terræ adiectione feritatem omnem deponunt, ita & facile eandem aut in cistâ, aut soli siccitate resumere. Singula ergo cuiusque floris folia duas vncias sunt longa, admodum angusta, & exigua veluti lacunâ fulcata; iuxta floris centrum brevius acumine gracilescunt; extrema parte inflexa resupinantur (pro more Liliæ Montani, quod Maragon vocant) Color floris est Cinabaris, aut lacoæ elegantioris, venâ sanguineâ tamen lacunarum in media disciminatæ: Sex stant in medio filamenta folijs longiora & pallidius rubentia, totidem apicibus atropurpureis ornata. Vnus odor abest, eius defectum natura supplicuit viuacitate coloris, quem non modo pigmentorum mixturæ artificio quisquam assequi nequit, sed nec vllis hætenus floribus similem concessisse naturam obseruatum est. Nam præter eximium hunc colorem, quo intuentium obtutum hebetat; si fortè serenus dies fulserit, floremque radijs sol meridianus illustrauerit, mille velut scintillas cuibrat, quas pertinax oculus, inconniuentque, vix momento sustineat. prose
 Subest bulbus prioribus similis: folia verò non nisi cauido caule erumpunt: quorum color non glaucus, nec obscurus, sed grata viriditate renidet.

ORNITHOGALON LVTEOVIRENS

Indicum.

CAPVT LIX.

QUAMVIS à flore lacteo Ornithogalon, aut Ornithogale herba, vt Plinianũ loquar, deducta esse videatur; Verumtamen huius quoque species nonnullæ florem edunt croceum, qualem in pago Iuryaco iuxta Sequanam reperiri Enchiridium nostrum indicabit. Nihilque verat quominus natura varietatis studiosa, coloris etiam alterius alibi produxerit, quibus non floris albedo, sed effigiei similitudo Ornithogali nomen conseruat. Nisi fortè, quod fanius interpretatur Dalechampius, Ornithogalon potius dictum fuerit à lacteo candore bulbi, figuram ouorum auium referentis, quàm à flore, qui cum aui- bus aut auium partibus cognationem nullam habere videtur.

Ornithogalum litaeum nostrum quod ex Indijs accepimus, primum floruit in horto nunquam satis laudato D. V. Robini mense Septembri 1633.

Huic Caulis & folia simul emergunt longa, lata, vt Pannonici, similiter etiam sulcata. Caulis interitice medius ultra pedalem longitudinem assurgit, rotundus, glaber, virensque; hunc tenuis veluti glauci coloris halitus suffundit, qui leuiore tactu defloratur, vt in prunis integris, vniſque pramaturis videre licet.

A medio

Albica major L.

A medio ferè ad apicem vsque flosculorū globulis spicatur, adiectā quibusque folij appendiculā cuius cavitatibus flores singuli celantur, ad modum granorum in spica triticea, quæ gluma solet obtegere. Id quod familiare est vulgari nostro Ornithogalo. Paulatim globuli se è cavitare illa subducunt, subiectique eorum pediculi longius producuntur, vnaque cum flore deorsum nutant: flos tandem luteo uirens dehiscit sex foliis cōstans, quorum tria externa latissimè expansa luteo colore fimbriantur, tria verò interna in se compressa manent, vt Leucoij minoris verni, & mucrones habent intrò reflexos, quibus stamina alba cum apicibus luteis reconduntur: tria verò his interposita stamina apicibus carent. Pistillum triangulare medium floris occupans, seminibus paruis turgēt: huius in apice mollis stat epiphytis, quæ cum flore marcescit. Nunquam floris huius folia vento aut vetustate decutiuntur, sed in se contracta & oclusa tabescunt.

PLANTAGO MAXIMA
Hispanica, quam Hispani caulescentem
vocant.

CAPVT LX.

HOC genus plantaginis, quod Hispania gignit, mirā foliorum amplitudine, & thyrsi proceritate luxuriat. Pedalis illa sunt longitudinis,

Canadensium Plant. Historia. 163
PLANTAGO MAXIMA HISPANICA.

latitudinis semipedalis, excurrentibus non paucis, ut in vulgari plantagine, per longitudinem nervis; nec non & substrato singulis folijs palmari pedicullo latiore. Thyrsus in duo cubita plerumque surgit: flores, si magnitudinem excipias, nostratium sunt omnino similes. Radix pariter multâ fibrarum copiam constat. Totius plantæ folia, caulisque ex viridi colore obscure rubescunt. Floret apud nos sub exitum Septembris. Refrigerat impense, minus tamen astringit; huius quippe laxa admodum est, & pinguis substantia, nec nisi humecta loca desiderans.

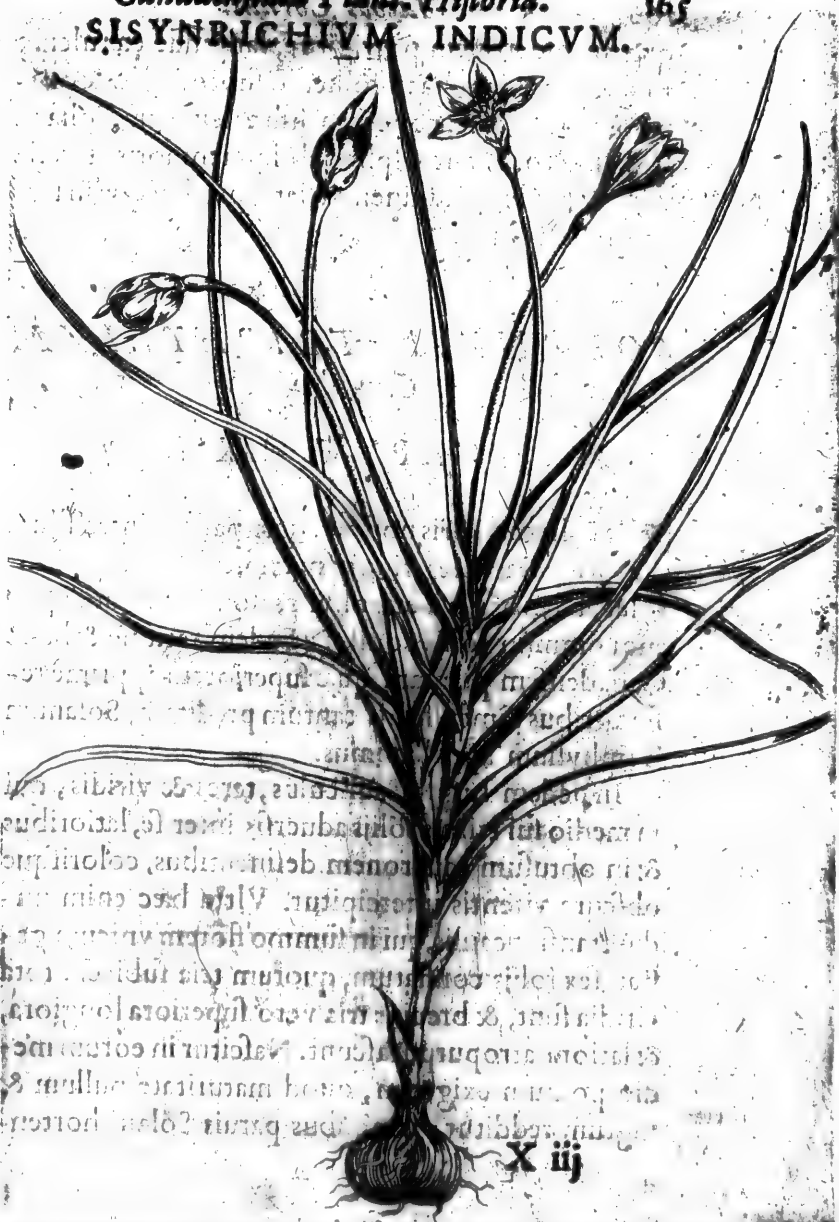
SISTNRICHIVM INDICVM

V. Robini.

CAPVT LXI.

ELEGANS hoc Sisynrichij genus, nuper ex Indijs Orientalibus accepit D. V. Robinus. Huic radix bulbacea, Nuculæ magnitudine, Croci effigie Mysiaci, quam incolæ lubentius esitant (sicut eiusdem etiam generis indigenas Hispani opiliones edunt, quas Noselhas appellant, vocabulo vernacule auellanam significante) Postrema ætatis parte, quam oporan vocant, flores fundit in singulis caulibus nunc singulares, nunc etiam plures, sex folijs variè coloratis compositos: interna siquidem pars cærulea est, circuloque flauo diuisa, dorsum autem mediâ & infimâ parte cineraceum; media verò

Canadensium Plant. Historia. 165
SISYNRICHIVM INDICVM.

X iij

Hypoxis

quæ in mucronem porrigitur, languide cæruleum
Elapso flore semina in folliculo subrotundo & cari-
nato, vt Gladioli, concepta subnascuntur. Folia vt
Iridis bulbosæ, aut Asphodeli lutei minoris, teretia
sunt, & per longitudinem striata, modicè que in ter-
ram reflectuntur.

SOLANVM TRIPHYLLVM

Canadense.

CAPVT LXII.

VT herba Paris nostras, quæ passim inter siluas
Meudonenses riguis maxime locis reperitur,
solet ab herbarijs Tetraphyllos nominari, quod qua-
tuor omninò folijs constet: Eadem ratione & hanc
Canadensem plantam, quæ superiorem apprimè re-
fert, tribus tamen folijs tantum præditam, Solanum
Triphyllum appellauimus.

In pedem surgit Cauliculus, teres & viridis, qui
in medio sui tribus folijs aduersis inter se, latioribus
& in obtusum mucronem desinentibus, colorisque
obscurè virentis intercipitur. Vltra hæc enim flu-
dit transilit caulis, qui in summo florem vnicum ge-
stat, sex folijs confutur, quorum tria subiecta rota
viridia sunt, & breuia: tria verò superiora longiora,
& latiora atropurpureascunt. Nascitur in eorum me-
dio pomum exiguum, quod maturitate pullum &
nigrum redditur, seminibus paruis Solani horren-

Canadensium Plant. Historia. 167
SOLANVM TRIPHYLLVM CANADENSE.

Trillium erectum.

L

sis æmulis turgēt. Sapor huic dulcis. Radix non per
summam tellurem errat vt nostras, sed in tubercu-
lum conglobatur.

Huius flos colore nonnunquam variat, Candidus
liquidem reperitur. Incunte Maio floret, Iunio Bac-
ca maturefcit. Iulio præter radicem omnia deficiunt.

SOLIDAGO MAXIMA

Americana.

CAPVT LXIII.

VT nullibi non vulnera infliguntur corpori-
bus, aut vlcera innascuntur; ita prouisum fuit
à natura, vt vbique cresceret immensa præfidiorum
seges, quibus hæc incommoda propulsarentur. In-
ter quæ efficacius nullum inuenitur herbâ quam
barbaro vocabulo Solidaginem appellant. Quæ
quod cruentis illita vulneribus singulari sit auxilio,
nihilque commodius vulnerum oras glutinet &
confirmet, seu vt aiunt inductâ cicatrice consoli-
det, inde Solidaginis nomen accepit, quam veteres
Græci Symphytum aut Sideritim vocabant. Quam-
plurimæ verò Solidagines ex varijs regionibus as-
portantur, quas enumerare mei non est instituti;
neque enim hic de omnibus plantis, sed de nondum
editis est sermo. Vnam ergo huius generis speciem
ex America allatam propono, quæ caule multipli-
ci, rotundo, glabro, leuiterque purpurascēte, in
tantam

Canadensium Plant. Historia. 169
SOLIDAGO MAXIMA AMERICANA.

Solidago sempervirens.

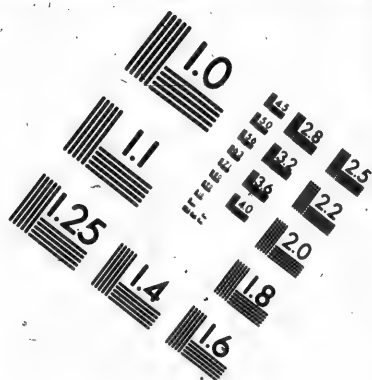
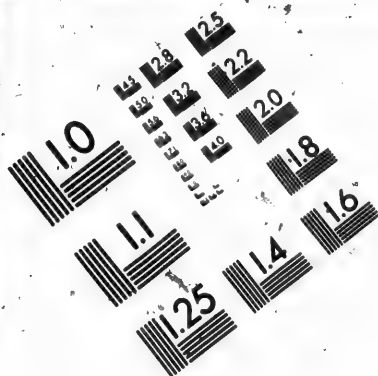
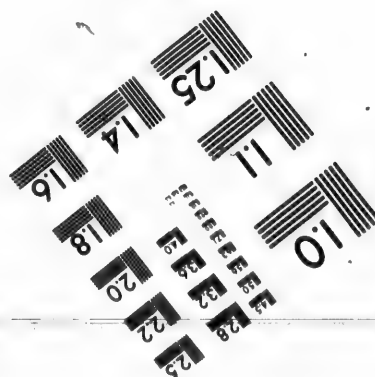
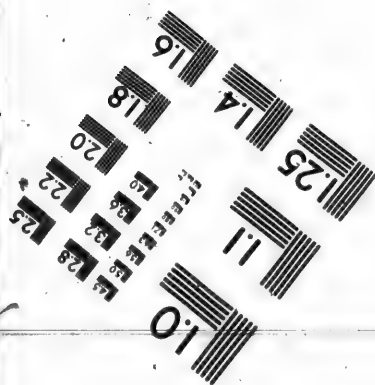
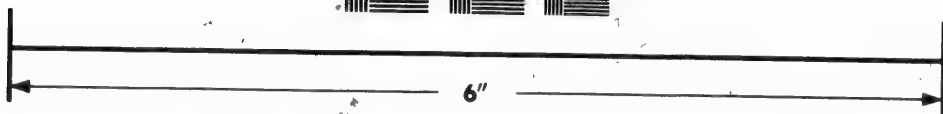
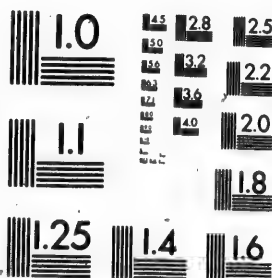

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
18 20 22 25
28 32 36 40

10 01

tantam proceritatem attollitur, quantam tubiza-
tria aut quatuor implere solent: Circa quemque
folia subpinguia, & sine ordine hinc inde dispo-
nuntur, formam habent singula Saponariae, aut
Plantaginis aquaticae, minus tamen densa sunt, nam
aduerso sole intuenti mille velut foraminulis per-
tusa apparent, quod fibrarum crispitudo facit,
nec magis inde scabra sunt ad tactum, attensae siqui-
dem membranae planities asperitates illas velut la-
uore quodam perpolit & exequat; quò fit ut splendi-
dè admodum vireant. Flos adeo serotinus est
apud nos, ut saepius hyeme preoccupatus, velut
foetus in ipso utero ante partum elidatur: si verò
aut aestas plurimum deflagarit, aut intempestui ca-
lores autumnò inceserint, paniculam promit ve-
rius quàm florem, luteam, nec nisi tubulis & filamen-
tis per floccos prodeuntem, ac non longè post matu-
ritate in Pappos abeuntem. Radix numerosa fi-
brarum copia contextitur. Inest plantae sapor iu-
cundus, odoratusque, citra acrimoniā calefaciens,
nec parum habes astrictionis; quò fit ut inter Cón-
solidas siue Solidagines non postremum locum
habere mereatur: confertque ad id etiam substan-
tiae ratio, quam viscidam atque glutinosam obti-
net. Peculiaris in huius plantae partibus viuaci-
tas obseruatur: exsectus namque ramulus sine
aquae praesidio diu vitam seruat, nec etiam si è lach-
nari suspendas inarescere deprehendes, quin con-
tra longius exerelescere tandemque liberius in flo-
rem prosilire animaduertes: pari modo ac si matri

con-
lo-
que

A
& se
gera
teru
nit,
est, t
fo.
trad
Æg
Syn
refe
cum
depi
inqu
Aib
esse
form
quæ
ro q

continuuu effor. In eo namque velut in Albo, in Aloë, aut Telephio inferiora folia marcescunt. Sicque eorum succus cedit in superiorum alimentum.

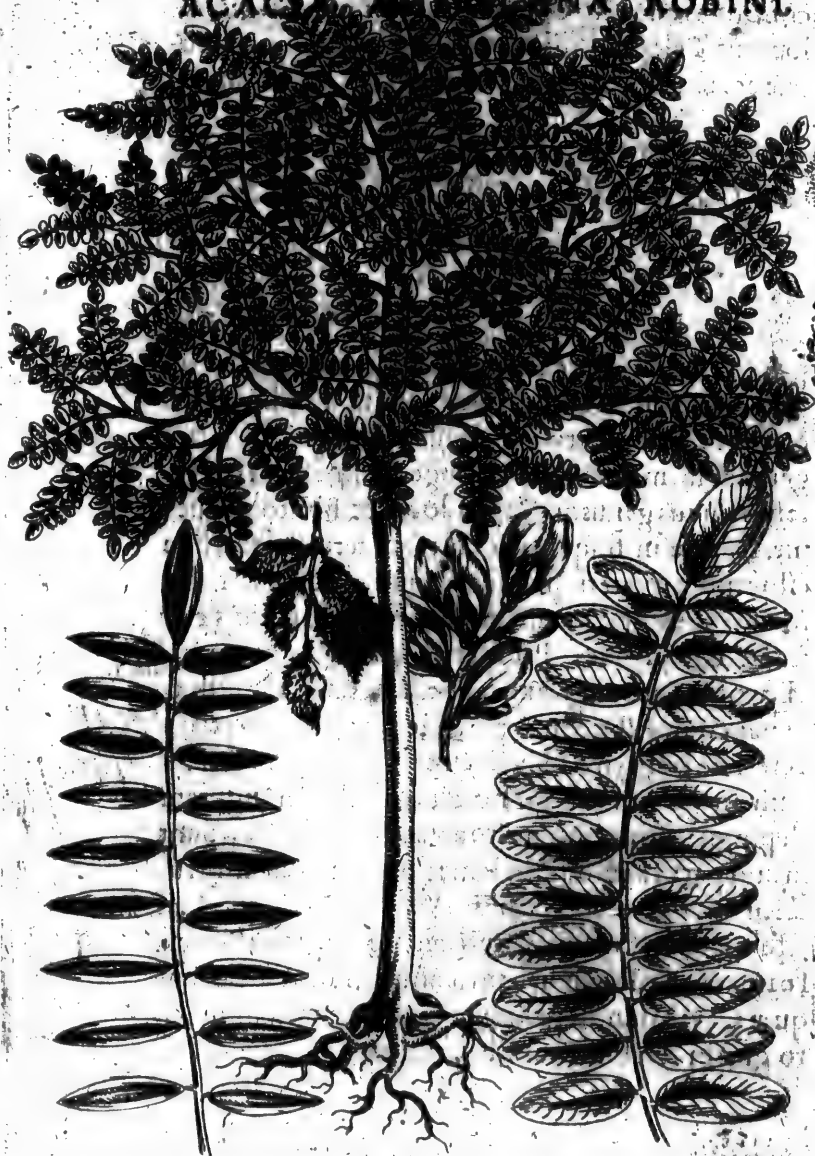
ACACIA AMERICANA
Robini.

CAPVT LXIV.

ACACIA frutex est in Ægypto nascent, aculeatus, flore albo, semine Lupino simili, in lobis & folliculis contento; cuius summa vis est ad refrigerandum, maximèque astringendum efficax. Alterum huius genus in Cappadocia & Ponto prouenit, semine in siliquis trichôris aut tetrachôris, hoc est, ternum, quaternumq; seminum capacibus concluso. Viribus hoc genus longè inferius, superiori esse tradit Dioscorides. Prosper Alpinus Acaciam, ab Ægyptijs Sant aut Kaxia appellari, & in montibus Synai copiosissimam reperiri testatur. Multa etiam refert de lachryma huius arboris, quæ gummi Arabicum in officinis vulgò nominatur: florum figuram depingit, cuius non meminerat Dioscorides; Sunt inquis parui admodum, lanæ floccis & Plarani fructibus forma planè similes. Vno verbo nihil aliud esse videntur, quàm parua lanugo in globulum efformata. Colorem habent, inquit, flores arborum quæ Cayri aluntur pallidum, aut flauum: album vero quæ in Arabia montibus crescunt.

Cap. 184.
lib. 1.

Cap. 4. lib.
de Plant.
Ægypti.

INL
America Septentrionalis nec huius generis arbore caret, quæ etiam translata in hortos nostros non infeliciter adolescit: adeo ut inuidentes floris elegantia, foliorumque ordine concinno plurimum oblectet.

Arbor itaque est caudice amplo, & duro, cortice nitido & subnigro, nec spinis armato, ut Ægyptiacæ aut Cappadociæ, sed læui. Firmissimis radicibus hæret. Cacumina longè lateque diffunduntur, multiplicibus diducta ramis, teneris, medullosis, aculeis crebris & acutis horridis. Obserua tamen aculeos non rotundo stylo minaces, ut Rhamni: sed ex basi in amplam latitudinem compressa, acutè gracilescentes; ut Rubi aut sentis Caninæ. Folia in eodem neruo sunt utrinque dena aut octona, vno semper extremû nerui claudente. Peculiaris est in his noctis sensus: statim enim sub vespere in se adducta per media plicantur, donec sequenti die sol postliminio reuersus aperiat. Floret Augusto: flos albus est, Piso similis, in vnam compositus, ut Cytisi, non adeo tamen fragilis, nec deorsum nutans, sed se in sublime erigens. Succedunt semina Lenticulæ similia, quæ singula singulis nucleis duris admodum, & ex omni parte echinatis clauduntur. Florum & seminum in naturali magnitudine positorum vuas, ut & icones folij tam patefacti, quam & occlusi ad latera arboris in tabellâ delineari curauimus.

Totius arboris foliorum succus, aut ligni decoctum, vi summâ ad refrigerandum & astringendum est.

PIMPINELLA MAXIMA CANADENSIS.

Sanguisorba canadensis.

PIMPINELLA MAXIMA
Canadensis.

CAPVT LXV.

RADIX vasta & fibris carnosioribus aducta, caulem facit, vere desinente, procerum, rotundum & articulatum geniculis, à quibus egerminant ramuli plures, ex intervallis foliis donati, Pimpinellæ nostræ maioris effigie & colore similes. Cauliculorum apices non in globum, aut in glandem abeunt, sed mille strobilulis in longiorem spicam compositis fastigiantur. Flores alternis vicibus hiant, apertuntur inferiores primi, superiores postremi: singuli quatuor foliolis crucis modo aduersis inter se constant, & vasculo adnectuntur subrotundo, quatuor sinibus sulcato, velut plicati aut contracti marsupiioli rotundi sinus referentes: ab huius cavitare tres aut quatuor apices funduntur. Flos ex viridi subalbescit. Sapor, odor, color, nullatenus à vulgari nostrate differunt, ac proinde in iis immorari diutius superuacuum est, reliqua satis manifesta sunt, potissimum cum ad viuum delineatam huius plantæ iconem oculis legentium subiiciam.

CEREFOLIUM LATIFOLIUM
Canadense.

CAPVT LXVI.

SVFFICIET Cerefolij huius itonem genuinam demonstrasse, omnes enim nostratis Cerefolij particulas ad vnguem refert, sed plenioris incrementi cauliculum facit & cymam. Flos itaque albidus muscarij effigie summum caulem occupat, hunc sequuntur semina longiuscula, ex vno pediculo plura. Caulis fragilis, & tener glaucéque virens vltra cubitum adolefcit. Folia sena semper ex singulis pediculis prodeuntia, in ambitu incisa Petroselinii modo, latitudine & longitudine quadruplò superant nostratis. Tertio à satù anno moritur: semine perennat ramen, quod statim atque decidit, etiam non obrutum spontè terræ insigitur, & germinat: nec enim nostri instar agrum lætum & stercoreatum desiderat: sed in qualicumque terrâ, ac vel crudo, vel effæcto solo si seritur, prouenit.

Sapor huic dulcis est, odorque non insuauis, ac proinde esculentum testamur: sed & alijs oleribus permixtum gratiam auget saporis.

CERE-

Canadensis Plant. Historia. 177
CERESOLYM LATIFOLIUM CANADEN.

Scandia dulcis Muhl.

ACONITVM HELIANTHEMVM
Canadense.

CAPVT LXVII,

FRVTICOSVM hoc Aconiti genus folia habet, quæ ab radice germinant, latissima, atroviuentia, ac ferè trifurca. Quæ verò cauli adnascuntur, septem aut nouem, atque etiam quo superiora, eò pluribus profundioribusque diuisa laciniis. Multis caulibus vltra proceritatem hominis adolescit; hi in plures diducti ramulos extremitates habent luteis floribus amplissimis onustas. Flos vt plurimum decem aut duodecim folijs oblongis constat, interposito singulis non leui spatio, inest medio umbo quidam, qui totus seminibus obducitur, ita figuratus, vt ab imo latior, in angustum verticem exacuatur: huius basim cingunt coronæ instar intermedia maioribus foliola viridia. Quæ omnia sedulo demonstrat ea floris figura quam separatim ampliorem sculpi curauimus. Radix crassa, & carnosa, Aconiti more in plures quoque fibras exit, latusque spariari solet, nisi diligenter præcidatur eius incrementum quotannis. Porro maligna vis, & deleteria huius plantæ qualitas, hominum salutem omnino infensa, testatur eam ad Aconiti classem esse referendam.

Canadensium Plant. Historia: 179
ACONITVM HELIANTHEMVM CANAD.

Rudbeckia laciniata

AQUIFOLIUM ECHINATA

folij superficie.

CAPVT LXVIII.

TAM notum est aquifolium vulgare, quàm quod ubique, & in siluis, & inter vepres est frequentissimum: tum arcendo à claustris pecori, tum obuiis quibusque furibus repellendis accommodatum. Huius fruticis sæpes sunt tutissimæ: & licet eius rami caudexq, vt arborum Rhamni, Cynobati, & sentis caninæ, rigentibus stylis non armentur, foliorum tamen ambitus spinulis acutissimis fimbriatur: quibus obnitentis cuiusque facillimè transitus inhibetur. Materies etiam antiquissima semper fuit in vectibus, in manubriis bipaliorum, aliisque eiusmodi vtenfilibus rusticis, eamque cæteris lignis vetustiores rei rusticæ autores prætulerunt. Superuacuum itaque fuerit in eius cuius iconem proponimus aquifolij specie describenda diuagari: nec enim à vulgari distat ligni duritie, corticis læuitate, fructu, radice: sed solâ foliorum figurâ, quæ non ambitu modo, sed & totâ quoque superficie scabra sunt, & spinis horrida.

Canadensium Plant. Historis. 181
AQUIFOLIUM ECHINATA FOLII SVPER.

Z iii

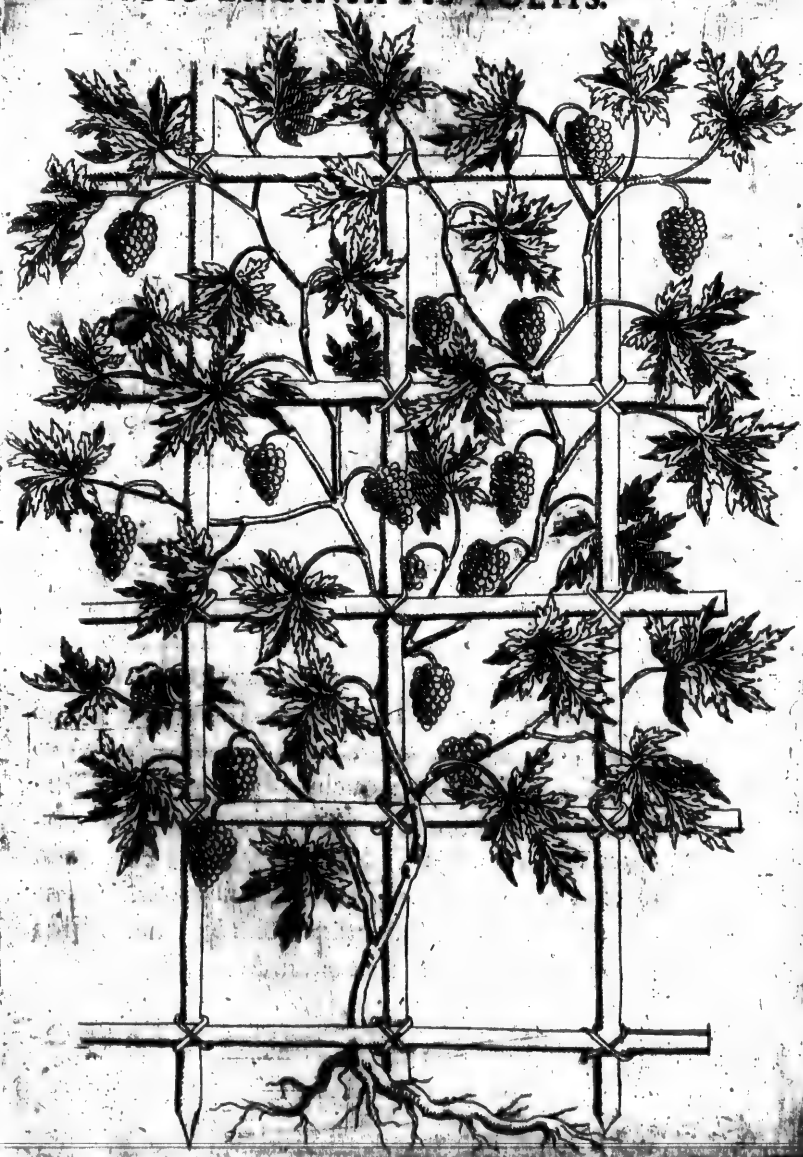
Ilex aquifolium. 8.

VITIS LACINIATIS
folijs.

CAPVT LVIII.

LIBET infinitæ vitium differentiarum antiquis cognitarum fuerint, quas etiam nonnulli proprijs nominibus expresserunt, alij verò prudentius innumeris & confusis nomenclationibus studiosos demorari noluerunt: nemo tamen est qui non intelligat à fructus differentia fuisse natas eiusmodi nominum varietates. Nunc verò promimus nouam, & nulli hactenus cognitam vitis speciem, cui non fructus, sed folium ab omnibus alijs differentiam facit. Vua siquidem huius & racemi possunt, & ad escam, & ad effusionem deponi, & sunt hyemis tempore durabiles vt aliarum omnium, sed tantæ est apud nos raritatis, vt nemo non potius torius plantæ conseruationi, quàm vino ab ea petito consulat. Et capropter cum nullius ferè sit incommodi patiens, caloribus verò minus contristetur: solent nostri iuxta parietes disponere, quâ parte maximè Sol plenius calorem vibrat. Huic lignum est sarmentosum, gemmis vtrinque per æqualia spacia diuisum: ex quibus aliæ palmitibus egerminant, aliæ in flores abeunt Vitis nostræ similes: hi si euanidi fuerint contortos transeunt in vitices, quibus velût clauiculis proximis perticis se maritat. Sequitur flo-

VITIS LACINIATIS FOLIIS.

Vitis laciniata L.

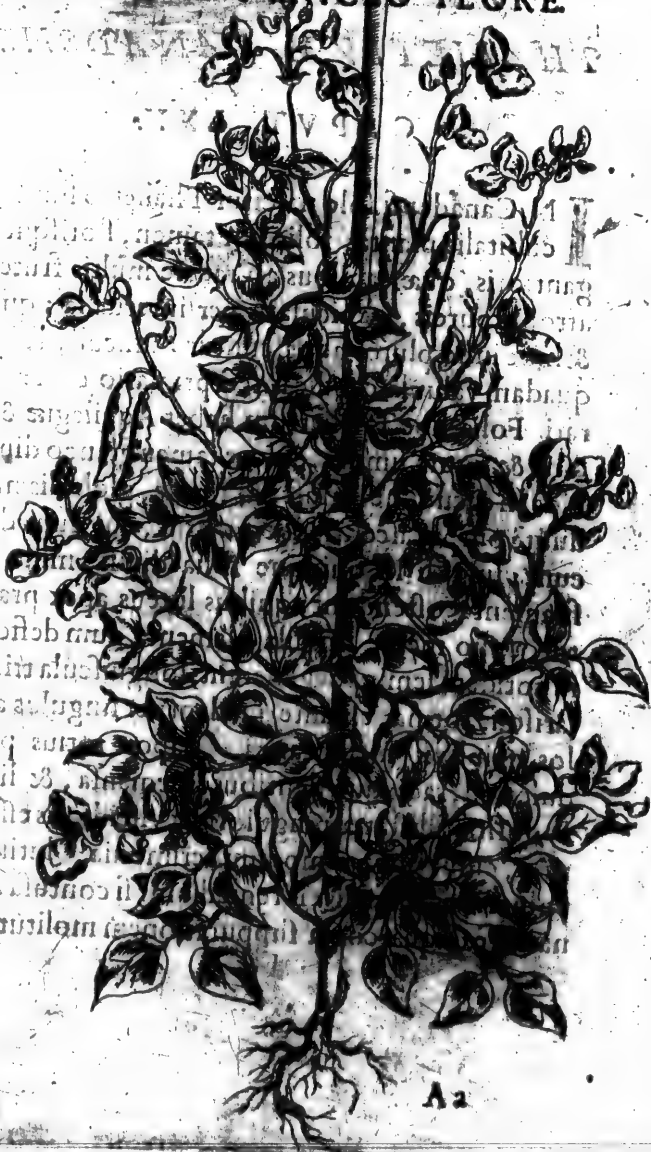
rem vna albula, grano minore, acinis albis, interdum
iisdem carens. Sed quod præcipuum in hac vite ha-
betur folium est, crebris scilicet profundioribusque
laciniis extenuatum.

F A S E O L V S P V N I C E O
flore.

CAPVT LXIX.

VIx differunt à fascolo vulgari huius plantæ
elegantioris partes: folium enim ex longo pe-
diculo prodir, trinum semper & ex latiore basi in-
obtusum mucronem retunditur: coloris obscure vi-
rentis, interdum expansum, in se de nocte, & sub se-
ram vesperam contractum: frequens inter plures
cauliculos, qui numerosi ab exigua & fibrosa radice
pullulant, teneri, viticei, adeoque inuálidi, vt peda-
mentis indigeant, quibus acquiescant & sustinean-
tur. Flos etiam figura similis vulgari, at colore longè
diuersus: vulgaris etenim candidus est, hic verò
puniceus & durabilis: quem ob coloris præstan-
tiam non dedignantur nobiliores matronæ nô-
strates fertis & coronis intexere. Siliquæ falcis in-
morem contortæ subnascuntur, quibus Fascoli Fa-
bæ Græcæ modò, subrotundi & nigri nec nitida-
cute obducti, sed obscura concluduntur.

FASEO-

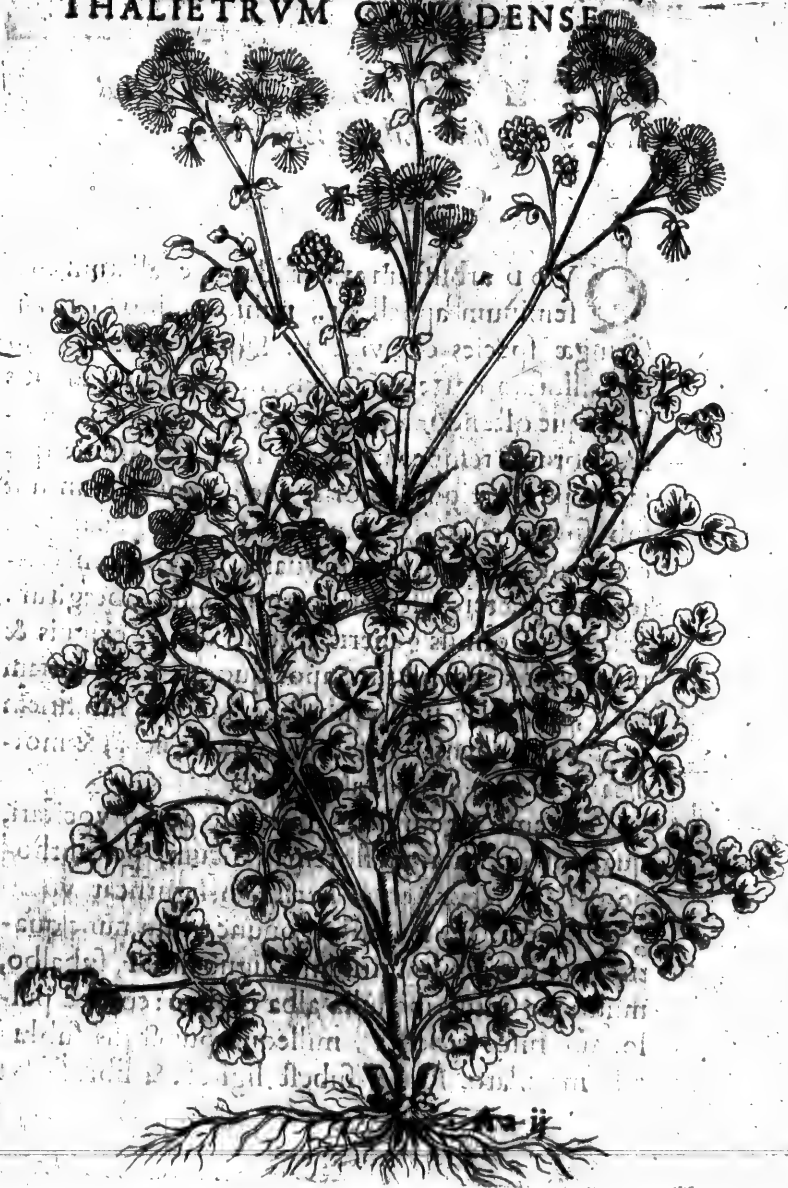
Aa

Phaseolus vulgaris floccineus.

THALIETRV M CANADENSE.

CAPVT LXX.

IN Canadensi solo nascitur Thalietro similis bicubitalis planta, foliosior tamen, florisque elegantioris, quæ caulibus ab radice multis frutescit, atropurpureis, geniculatis per intervalla; quibus & hinc inde plures adnascuntur cauliculi, foliaceâ quadam valuulâ candicante à primario caule separati. Folia hoc Thalietrum habet Aquilegiæ & ordine & figura similia, colore tamen glauco diuersa. Flos in cacumine, muscarij specie, globulis multis dilutè purpurascantibus constat, qui dum dehiscunt, singuli in quinque folia diuisi, mille alba filamenta ostendunt, quibus luteus apex præfinitur. Iulio mense singula filamenta dum deficiunt, in totidem semina degenerant, longiuscula triangularisque formæ, extante quadam per singulos angulos epiphyssi membrana. Sapor totius plantæ dulcis est, radixque dentibus præmansa, & linguæ apposita, substantiæ pinguioris & viscidioris esse sentitur, cum pauca admodum acrimonia. Glutinandis vulneribus præsens est remedium, si contusa apponatur, ex aquâ cocta suppurationem molitur.

Thalictrum cornuti. L.

AGEM LILAG PERSARVM.

sive Lilac inciso folio.

CAPVT LXXI.

QUOD arbutum ex Perside nuper allatum Gelseminum appellant, mihi omnino Lilac aut syringæ species esse videtur. Siquidem & lignum medullosum, cortexque lævis, flos & semen id facis superque ostendunt. Flos in botrum congestus confectâ brumâ temperius statim hiat, suauissimè spirans, purpureique coloris. Gelseminum non nisi sub finem æstatis florem edit singulis separatim cauliculis, & nunquam in vnam compositum. Gelsemino præterea semen carnosâ cute obregitur: Lilac verò omnis generis siliquis duris, exiguis & mucronatis reconditur. Sapor quoque differentiam facit, qui Lilac initio subasper, tandem sub finem leniter astringens: Gelsemino amarus, acer, & mordicans ac summopere astringens.

Postremo Agem lilag ab incolis audio vocitari, quasi ipsi nominarent florem Persicum, per anthonomasiam. Agem enim Persidem significat vt Ligag florem. Frutex est Iergonunc trinum, nunc quatuor cubitorum longitudine, ligno molli, subalbo, multaque intus medulla alba repleto: cortice pullo, aut fusce rubente, milleque punctulis sublu-
teis maculato. Radix subest lignosa & fibrosa, vt

GEM LILAG PERSARVM.

As iij

Syringa persica L.

Punica, Varietas est peculiaris in folio, quod in humiliori ramulo Gelsemini diuisurâ laciniatur; in editiori autem sine laciniis est, refertque quodammodo Ligustri vulgaris folium, cui magnitudine & figura est æquale. Biferum est, primus flos ante solstitium racematim coherens dilutè purpurascit, efflatque odorem, vulgari nostro longè suauiore. Alterum floris tempus est serus autumnus, (quam apud nos id accadat rarò, & si quando contingit tunc temporis in florem proficere, non ille perfectus esse solet, nec pari copâ subnascitur.) Excipit florem siliqua brevis & latior quæ acumine extenuatur, vtrinque lineolâ discreta, quâ parte per maturitatem media diffinditur. Apparetque semen subnigrum vulgari simile, sed minus.

EUPATORIA FOLIIIS

Enula.

CAPVT LXXII.

F VIT hic quondam ambitus nominibus suis plantas adoptandi, & hoc olim fecisse Reges testatur Plinius, inter quas ut cæteras sic eam Eupatoria Regiam auctoritatem habet, (adeo ut æqualis tunc censeretur gloria herbam iuuenisse, & vitam iuuisse) huic enim inuenta, quam plurimis morborum generibus vnicè auxiliâti, nomen dedit Eupator Rex. Hanc vero fruticosam plantam iisdem viribus

EUPATORIUM FOLIIS ENVLE

Eupatorium purpureum L.

præditam, & flore non dissimili ornatam eodem nomine insigniuimus. Caules huic glabri rubescentes (cinereo tamen colore suffusi) rotundi, inanes intus, per intervalla geniculis intersecti. Folia palmari longitudine sunt, latitudine triunciali, Saluiaz modo scabra, in ambitu serrata, non incisa quinque-partitò vt Cannabinæ, fuscè virentia, à geniculorum tuberculis quaterna semper, aduersa inter se Cruciatæ modo nascuntur. E cuiusque folij sinu ramulus exoritur, breuioribus tamen foliis cinctus, neque vnquam in florem proficiens. Radix coherentibus vastioribus implexa est fibris. Nulli Eupatoriæ caulis procerior, qui ætate media in quinque cubita eleuatur: comatibus in cacumine mille flosculis, non foliaceis, sed lanugineis (qualem florem Theophrastus *ῥοδά*, solet appellare) vno verbo si odorem excipias Eupatoriæ Cannabinæ nostræ similibus, licet paulò saturatius purpurascensibus. Hos excipiunt semina papposa, quæ cum villosa sua exsarie à vento decutuntur. Saporis est aliquantulum amari, subeunte momento postea leui acrimonia: quo fit vt solucendis obstructi iccoris meatibus præcipuum habeatur: pituitam namque fundit, subducitque per aluum, robur pariter visceribus addit: ac si ore contineatur diutius saluiam prolicet non paucam.

Cap. 21. lib.
1. Hist.
Plant.

BELLIS

BELLIS RAMOSA VMBELLIFERA.

CAPVT LXXIII.

QUO flos pratensis, albus, & aliquatenus rubens, pastillicantibus quinquagemis quinibus barbulis est coronatus: non fuit in usu apud Græcos auctores, ut arbitror. Theophrastus enim & Dioscorides, Galenus & cæteri, qui proximi ab eorum morte de plantis scripserunt, de eo flore siluere omnes. Plinio inter Latinos Bellis, aut Bellius dicitur. Cuius nominis causam ut inueniant, non parum desudant recentiores. Pet. Perrottus dici existimat à funestis 30. Beli Danai regis filijs, quæ Belides vocabantur: hæc fabulis dicuntur nuptiarum die, singulos viros suos vino & venere sopitos, ingulasse. Quia vero Bellis per geminum L. pronunciat, maxime à pulchritudine floris quasi bellulas, derivari. Nisi forte melius quispiam Bellium florem, quasi bellicum à Bello dici credat; quod Belli tempore maxime huius proberetur efficacia in curatione vulnerum, quibus nihil in Bello frequentius est. Cum enim ad frigidam & siccam huius herbæ temperaturam accedat & substantiæ foliorum crassities, mirum videri non debet, si præstantius nullum ab herbariis præsidium huic muneri dedicetur (qui eius usum capropter composito vocabulo, licet bar-

BELLIS RAMOSA UMBELLIFERA.

Aster annuus.

L.

ba
ali
la
no
tu
fu
ui
tu
in
bi
mo
ho
&

qu
no
ca
he
lon
cre
be
ran
cre
bul
pan
tis
Ob
pre
lice
& i

baro designantes, Consolidaam mediam vocaverit alij vetò longè aptius symphytum medium appellant. Eius enim folium præputie impoſitum, vulnerum labia vnit, & cicatrice obducit: Succus inditus aut linamentis exceptus, inflammationi quæ superuenire solet valide obſiſtit. Sed & ad omnes cœuicis dolores, tumoresque quacumque in parte illinitur, strumas diſcutit, podagras lenit, in feruentium intestinorum cruciatibus vixiter inijcitur. Vleeribus bibendus datur. Denique ad omnia præpè incommoda, quæ belli certamina inuolare solent, statum hoc vnum fuisse videtur præſidium, quod præſto est, & ad manum vbique.

Aduecta est autem ex America nuper Bellis, quam umbelliferam appellamus, quod huius flos, non ut aliarum, in vnoquoque caule singularis nascatur, sed in umbellam se spargat. Scquipedalis herba est, radice minutissimis contexta fibris, folijs longiustulis, pinguibus, asperis, obscure virentibus, crenaturis ambitus albidissime laciniosis. Caulem habet pariter scabrum, pullulantibus omni ex parte ramulis, quibus in apice multos florum copia crescit, Bellis minoris effigie, densioribus tamen barbulis medium Lutetia ^{viridit} orbiculum concinne stipantibus: barbulae nunquam subſcunt, ut nostratis, sed emaculato semper candore sunt insignes. Obseruandum quoque, quod pictura fideliter expressit, singulos flores singulis sustineri pediculis, qui licet ab eadem cauliculi parte prodeant, dispositi sunt & inæqualis semper longitudinis. Flos Iunio, lu-

lio, & Augusto viget, ambitus postea marcescit, me-
dius orbis in semen formatur, caulis tandem & plan-
ta pars omnis arescit: nec nisi semine vegetati, quod
à satu duodecimo fere die germinat: nouella plan-
ta hyemem sustinet. Sivez quidem est temperatu-
re, sed non parum caloris habet; gustata linguam
acriter pungit, eamque amaritudine inficit non in-
grata, nescio quid enim aromaticu præ se fert, cuius
odori Halitus cerebrum ferit, è quo pituitam crebra
spuitione subinde per os exigit. Ut propterea mi-
nus efficacem arbiter yulnibus persanandis, quam
vleeribus: his enim incredibili celeritate, seu vete-
ra sint, aut noua medetur. Sordida quæcumque ex-
purgat succus ex melle instillatus, puluis inspersus
putria exest, caua denique explet, si cruda & contu-
sa indatur.

ANGELICA LUCIDA

Canadensis.

CAPVT LXXIV.

INTER filiarum aprica duæ Angelicæ species of-
fenduntur, quarum alteram lucidam, atropurpu-
ream alteram appellamus. Nec enim viribus à no-
strato differunt, sed proceritate, aut colore tantum:
harum ergo breui atroxæ cuique narratione ico-
nem proponimus.

Angelica lucida vix cubitum implet caulis, nul-

Canadensium Plant. Historia. 197
ANGELICA LUCIDA CANADENSIS

Bb iij

Angelica lucida L.

lâ tenui me dulla replores: nisi in ijs spatiis quibus il-
le nodis intercipitur ad foliorum exortum: foliorum
pediculi teretes, iuxta eandem in latitudinem mem-
branaceam expansi nodos tegunt, caulemque am-
plexantur; mox producti longius in quamplurima
folia, saturè virentia, ambitu serrato, desipunt: fo-
liis splendida viriditas inest, (qualem inducto gelu
per hiemem reliquarum plantarum folia contra-
hunt.) Flores albi non Angelicæ aut Imperatoricæ
nostræ modo in orbem conglobantur, sed velut A-
nisi umbellam formant: quos statim excipiunt semi-
na minus foliacea vulgaribus. Radice nritur crassâ,
quæ in fibras etiam pinguiorcs exit. Statim atque de-
cidunt semina, caulis arefcit, vnâque planta com-
moritur, vt nostras. Semina colligunt, asservantque
in vernum tempus aliqui: alij ad præcipiendam hie-
mem statim obruunt, sicque ferè ante Arcturum no-
uellæ plantæ germinant, possuntque pleniùs ante
hiemem conualefcere. Angelicæ saporem redolet,
acriter linguam exurit, sudores mouet, saliuam ciet,
vno verbo ad eadem est, ad quæ vulgaris nostra, ef-
ficax.

ANGELICA ATROPURPUREA
Canadensis.

CAPVT LXXV.

ANGELICA atropurpurea, vt & præcedens,
non nisi trima caulem facit, instar nostratis.

ANGELICA ATROPURPUREA CANAD.

Angelica atropurpurea. L.

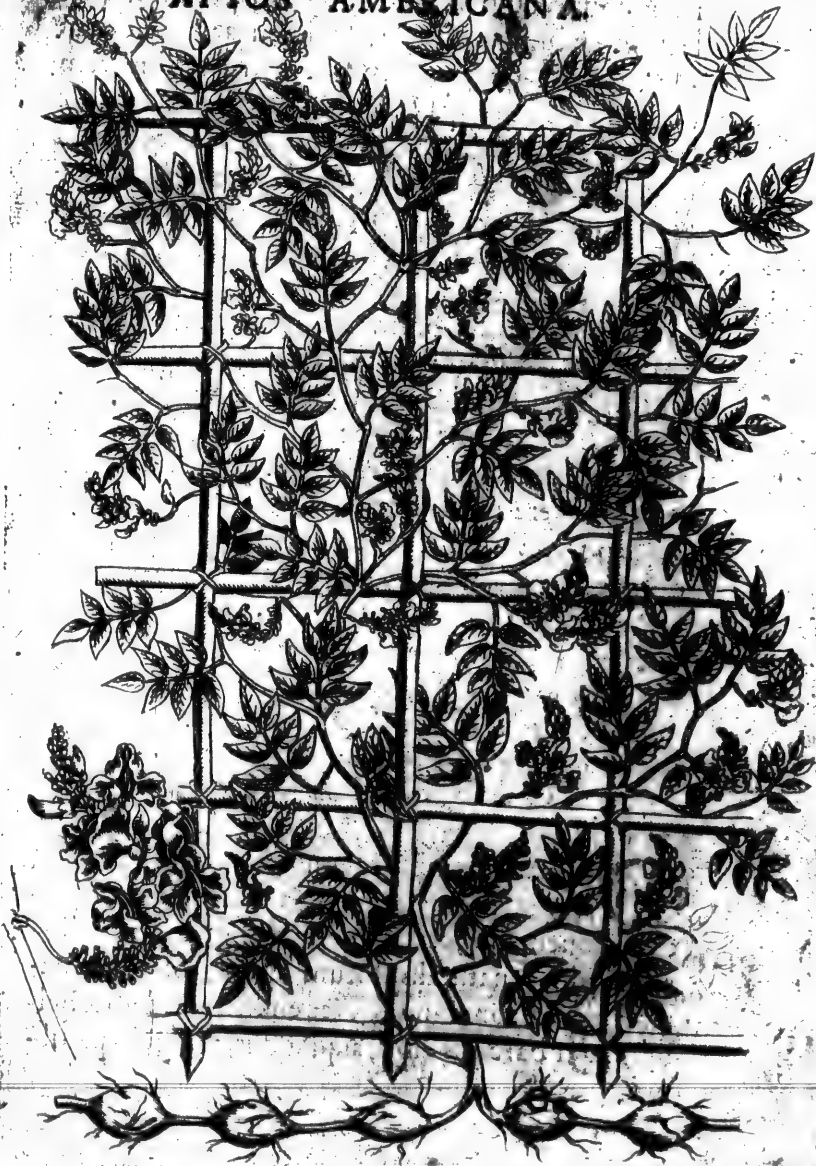
Huic radix est crassior torosa, nigra cute obducta carne intus alba & neruo: carnosioribus etiam fibris adiectis. Folia longemaiora, & plura quam præcedentis, longiore etiam pediculo emergunt: huius inferior pars, quæ radice aut caule attrinetur, in profundam cavitatem sulcata, resupinis caulem labris amplexatur. Caulis ultra hominis proceritatem adulescit, per semipedalia spatia nodis, vt Calamus, & foliis interceptus. A medio ad summum multis luxuriatur cauliculis, qui & foliis minoribus semper ornantur. Flos antequam appareat, in cymis sulcatâ folij cavitare obtegitur, quam productior caulis proscindit, flosque apparet in rotunditatem circumactus, quem sequuntur semina. Caulis huiusce plantæ, foliorum pediculi atropurpurascunt: folia quoque & semina obscura viriditate infuscantur. Vt odore & sapore est ignavior superiori, ita & virtutibus videtur esse inferior.

APIOS AMERICANA.

CAPVT LXXVI.

EX semine leuibus siliquis contento, & in fistili vase decenter sato, adoleuit planta admodum viuax intra quadriennium, cuius radix exiit in multas subrotundas & oblongas, oliuarum magnitudine, fibras mediis inter se nouulis coherentes. Veris initio surculis multis, vitilibus, non validioribus

APIOS AMERICANA.

Glycine apios. L.

ribus convolvulo pullulat, quibus proximis quibusque circumvoluit sese, & illaqueat pedamentis aut periclis, quarum proceritatem vel summam crescendo assequitur. Folia huiusmodi nascuntur non è regione cauliculorum disposita, sed inæquali situ in amplas lacinias dissecta, nunc septem, nunc novem, numero semper impari, ex eadem costa oriuntur. Singula sunt afelepiadis figuræ, breviora tamen pediculo fulciuntur.

Flos Galeatus aconitorum modo, carneo velut colore longè diversus, in spicam aut spiram brevem agitur. Folia simul Octobri incunte decidunt, cauliculi que tabescunt. Tubercula radicum sub terra adolescunt, & hieme tota interquiescunt: donec sequente vere regerminant.

Sapor foliorum & tuberum dulcis est, quæ vesca ob id esse existimo. Comparavit, sibi hanc plantam ex siliquis Americanis Vespa. Robin.

MYRTVS FLORE PLENO.

CAPVT LXXVII.

DE hac nonnihil Ioannes Baptista Ferrarius commentatus est: lubuit tamen huiusce fruticis iconem subijcere ut cuique & genuinus foliorum ordo, & naturalis florum figura, totiusque pateret plantæ concinnitas. Nec enim flores habet Bellidis, qui barbulis albis, æqualibus, & rigidis patil-

Ec ij

licentur, sed *Marricaria* modo multiplici foliorum, subrubetium ramen, ordine constant: quæ in medio densius congesta leuiterque crispata, oriuntur ex subiecto capitulo globoso, & aliquatenus rubente, quod longiore tenuique pediculo in fragiles plantæ ramulos inseritur. Folia quæ oblonga sunt, & in acutissimum mucronem desinunt, maioris Myrti speciem hanc esse declarant. Nec enim ad hæc usque tempora auditum est, minorem Myrtum floris duplicitate usquam visam: Porro ut nulla species Myrti pluribus floribus luxuriat, ita nulla est floris diuturnitate commendatior: nec enim geminum exacti mensis spatium florem decutit, sæpe trimestre durat, nec gelicidiis terretur, quorum inclementiam innoxie sustinet. Tanta fertilitate floret, ut nunquam sine flore deprehendatur, priorum siquidem defectum occupant noui. Raro in semina profilit, quæ si fortè subnascuntur, infœcunda esse solent, velutque elisa, aut semiformia in ipsis uteris apparent: nimia quippè florum duratio, & eorum pabulum aufert & incrementi materiam consumit.

CALCEOLVS MARIANVS

Canadensis.

CAPVT LXXVIII.

A Figura calcei vulgaris, *Calceolus Marianus* herbariis dicta fuit planta pedali caule sur-

Canadensium Plant. Historia. 205
CALCEOLYS MARIANÆ CANAD.

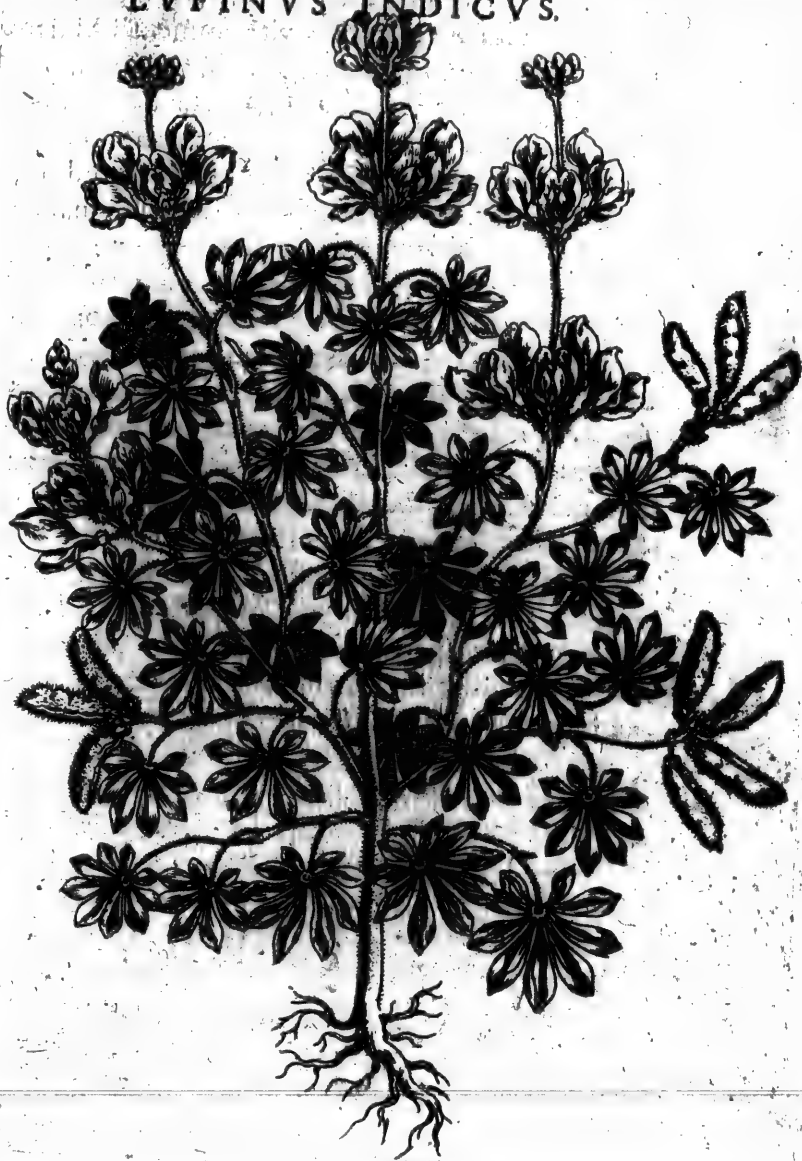
Cypripedium calceolus. L.
arane

gens, foliis Plantaginis, latis, in longitudinem veno-
lis. Radice Ellebori nigri. Flore nunc vno, nunc ge-
minis, in calceolum figurato: quatuor siquidem fo-
liis ille constat atropurpureis, e quorum medio pro-
minet vericulus subrotundus, colore luteus; vacuus
intus & inanis, ex parvulo superius promens, quâ
parte solet per inferi. Noster verò Calceolus Ame-
ricanus, figura quidem nullo modo, sed magnitu-
dine & colore differt a iam descripto, cuius ob eam
causam de industria hactenus attuli: folia siquidem
longe maiora sunt, & sere tantum gemina nascun-
tur. Flore verò vericulus candidus est, lineis ruben-
tibus hinc inde distinctus. Radicem quoque trans-
versam habet, & Ellebori modo fibrosam. Floret
Majo. Flore elapso, apud nos semine vidua tota
planta, præter radicem, hieme tabescit.

LUPINVS INDICVS.

CAPVT LXXIX.

Nihil Lupino apud Veteres vulgatum ma-
gis, eius enim crebro inculeant, tum serendi
modum, tum & usum in stercorendis agris, & peco-
ribus alendis; dum satraginis mentionem faciunt:
verum id præstat siluestris noster, & satius Lupinus
vulgatus. Paucis verò ab hinc annis, à nemine quod
sciam descripta altera huiusce plantæ species ex In-
dijs allata est, quæ multo feliciter adolescit, aspecta-

bilique florum iucunditate præ ceteris commendatur. Semina huius quotannis ultimo mensis Martij commodissime terre committuntur, & statim atque pluuiæ inceserint, reponque eorum oscilla madesceat, illico germinant, & intra quadrimestre confirmantur. Caulem faciunt cubitalis altitudinis, multisque brachiarum ramulis. Folia circumquaque sine ordine digeruntur: nunc nouem, nunc vndecim in vnum orbem composita, & per media singula plicata, longoque pediculo fulta, vnicum folium constituunt, quod præ languidâ viriditate canet. Incymis hinc inde flores, velut Pisi, verticillatim caulem ambiunt, coronæ cærulei coloris instar: quos excipiunt siliquæ latæ, & breues, trium ad summum seminum capaces. Caulis, folia, & siliquæ, promissâ & candidâ lanugine muniuntur. Semina ex rotunditate valde compressa, non alba sunt vt vulgaria, sed fusca: nec leuem etiam vt illa superficiem habent, sed pumicosâ asperitate rudem. Sapor subamarus est, ac proindè ad eadem huius Lupini farina valet, ad quæ communis vsus instituitur.

APPENDIX

APPENDIX

NONNVLLARVM STIRPIVM

NONDVm DESCRIPTARVM, QVARVM

mentionem verbo tenus fecimus,

nec earum Iconem adiecimus.

CAPVT LXXX.

Pilosella Indica.

QUAM plantam Hieracium Indicum appellat, ad Pilosella genus referenda illa esse videtur: folium enim oblongum, pilisque longioribus hirtum habet: radicem quoque carnosam oblique reptantem, & fibris munitam longioribus, ad instar vulgaris nostrae Pilosellae: cum Hieracium vnicâ & longiusculâ radice aliâs terrâ infixum hæreat, nec usquam eius superficiem obambulet. Caulis huic herbæ exis palmaris, & singularis, floribus apicem ornantibus nunc 7. nunc 8. Pilosellæ similibus, præter colorem, qui in eis est Croci, aut malorum aurorum, Odorem moscho fragrantiores efflat flos alioquin vt solstitialis, ita Solaris lucis & auidus & sequax. Ex Indijs affertur.

Saponaria flore pleno.

SAPONARIA hæc adeo vulgaris modo in hortis nostris habetur, vt etiam fere radio sit per-

multis : eaque potissimum de causâ, quod nimium loci spatium serpendo consumat. Itaque aut omnino à cultioribus hortis extilat, cum reliquis repti-
 ribus, & serpiginosi plantis, aut saltem fictili vase committitur, eo vt ergastulo quasi contenta, ultra eius oras non excurrat. Nonnulli floris carnei, multi-
 plicis, fere Augusto explicantis elegancia distinguitur à vulgari nostra, quam primam nominauimus in ca-
 talogo Botanico, & que passim ad vitium margines, scrupcosq; locos I V R I A C I iuxta Sequanam nasci-
 tur: folia tamen pingiora habet. Nec viribus, nec semine, quo plurimo turgent elapso flore, à nostrate differt.

Viola ma-
 tronalis flo-
 re multipli-
 ci.

N V P E R aduecta est quoque Viola matronalis species flore multiplici, quæ vtiucunditate aspectus, ita & odoris suauitate, nihil vulgari nostræ cedit.

Hiacynthus
 Chalcedo-
 nicus flore
 pleno.

EST & Hiacynthus Chalcedonicus, quem Lobe-
 lius miniatum appellat, cuius iam satis vulgaris extat
 apud nos species, flore pleno elegantissima.

Hiacynthus comosus calamistratus.

H I A C Y N T H U S Comolus iste quam maxime
 puro & subactio solo laetatur, nec nisi in præ-
 pingui crescit. Et fere solum iuxta pagum D O R A N
 in Galliâ prouenit. Quare solum potius esse arbitror
 naturæ præ nimia alimentum vberitate lasciuietis, quam
 veram & ab alijs distinctam speciem : siquidem si
 transplantetur in sacro aut sabuloso solo, statim pe-
 rit, ac si superstes viuat, ante biennium elapsum to-

tu
 re
 su
 tu
 m
 pu
 in
 qu
 de
 H
 & l
 sen

H
 nib
 ris e
 ma,
 amb
 culis
 à rac
 foli
 Rad
 lis e
 min
 perq

Canadensium Plant. Historia.

211

tus in vulgarem transir, ac pristinam velut faciem resumit. Subest ergo bulbus, & folia vulgari effigie subnascuntur. Thyrsus verò medius eleuatur amplitudine palmari, qui omni ex parte cingitur viticis mille filamentis contortis, & intricatis, pulchreque purificantibus; quæ vinctuali longitudine productæ in plura & breuiora distribuuntur, & instar plumarum quæ galeas exornant, miro ordine crispantur. Vnde & accommodato hanc plantam nostri vocabulo, *Hiacynthe à pennache*, nomenclaturam. Floret Maio & Iunio: reliquo tempore tota coma arcescit, nec in semen vnquam proficere solet.

Cyclaminum, quod vocant, montis Libani.

H V I V S Cyclamini folia & flores simul prorepunt Autumno. Flos vt amplior reliquis omnibus, ita minore copia subnascitur: colossini coloris est quidem, sed dilutissimi. Folia habet amplissima, quæ cordis effigiem sepe sentiant, tenuissimamque ambitu serrata; supra verticilloribus viriditatis maculis picta, à terra obscure puniceantia: statim autem à radice oriuntur (est enim, vt Theophrastus ait, non solum planta hæc ex toto, sed etiam ex parte) Radix in orbem modice depressum conglobatam, nullis circumquaque fibris vestitur, vt vulgaria Cyclamini, sed longiora filamenta tuberi solum subsunt per quæ, vt Cepa solet, humis potenter effugit, nolens amplius in quædam minus. Dedit

Chelidonium maximum Canadense

EGRORA. hec planta tribus tantum foliis consistit, amplis, glaucè viridibus, & vitium modo laciniatis, radicem habet carnosam, succoque, ut & folia, nigridam flavo, & viris quoddam olente: quod maxime familiare est Chelidonio, speciebus. Et radice sine caule, ut folia emergunt, ita & flos albus statim profilit, tenuisq; petiolo subrubens, velut Cyclamini flos, sustinetur. Huic Chelidonio, nomen dedimus, tum à similitudine nostratis, tum etiam quòd Hirundinum tempore floreat.

Herbatum Canadensium, siue Panaces

moschatum.

S Vinto c: debuisset hoc Panacis genus capiti Symplicii libri, si iconem, ut insensitam habuissent: verum id non licuit, quia Calchographeus noster peregrè profectus erat. Ac proinde huic loco inferimus. Est ergo planta bicubitalis, radice alba, longa, carnosâ, foliis, quæ prima prodeunt, longis & latis. Costo hercensi, aut lapidæa similibus, (hoc est tenuis foliis in ambitu dentatis) sequentibus, verd in profundas à deo lacinias dissectis, nullis foliis costis, ita ut pertingant pedalis folia longitudine esse solent, & vix obliquis, cauleq; iuxta terram cingunt. Nec enim vlla per caulem distributa: nisi fortè vbi caulis in ramulos didu-

Canadensis Plani. Historia.

213

ciur: hac enim parte breue foliolum nascitur, sed
mutuum nihilque debita forma retinens, ibique
est potius vinculi loco quàm folij, sacrâ ita dispo-
nente naturâ, ne videlicet ea parte, quæ est fragilis &
impar capitis oneri, ventorum flatibus dissumpero-
tur. Hac ergo parte caulem nodo velut geniculo
roborauit, munitq; tuberculo adnati ramuli extre-
mum, & utramque foliolo, velut membranâ latius
extensâ obduxit, quò validius obfirmaret. Cymæ
singulorum caulium in umbellâ se spargunt, adeo
grauem ut antequam flosculi hiant, decursum vsque
nuter, Flos albus est, ut Panacis vulgaris, odore
precipuus, qui è longinquo quemque inuitat ha-
litu moschæ gratiore. Semina succedunt minus la-
ta vulgaribus. Floret Septembri, & Octobri. Tota
planta subalbido & asperso tomento obducta est.

Sapor foliorum acer est & odoratus, sub finem
aliquantulum amarus. Radix verò non tantum ama-
ritudinis habet.

Statice maxima Americana.

Hic radix longa est, nullisque aut rarissimis
fibris hirta: folia ex triunciali longitudine in
uncialem latitudinem extenduntur, obscurâ quidem
sed nitidâ viriditate prædita. Omnia iuxta terram
nascuntur in orbem composita. In singulis gemini
neruuli excurrunt, velut in Plantagine: estque fo-
liorum mucro valdè retusus. Cauliculus vnus aut
alter iunceus è medio pullulat, in cuius apice floscu-

lorum alborum globulus emicat, ante partum quidem tenui & pellucidâ membranulâ velut vesi ex-gastulo conceptus, quæ dum florendi tempus in-stitat, (quod est prodigio proximum) sensim hiat, nec rumpitur: & licet tunc sirlatior, in subiectum tamen cauliculum reuoluta contrahitur, ac densat sese in angustias cauliculo pares. Huic est frigida & sic-ca facultas: peculiaris in eâ vis est ad prociduam anum, aut vuluam: validiusque id præstat si inflam-matio vtramque obsederit partem. Acidus quoque plantæ sapor eam in putridis febribus magnopere commendat.

Radix Snaqrôel nosbe Anglia.

MIs's A quoque est ad melex nothâ Angliâ Radix quam Serpentariæ vocant, vernaculè *Snaqrôel*, cum hac inscriptione. Hæc radix Alexite-rium præsentissimum est, contra morsum serpentis ingentis, perniciosissimique in nothâ Angliâ, cuius morsus intra duodecim horas interficit, nisi huius radicis sumatur portio, quâ sumpta nullus vnquam auditus est periclitari de vitâ.

Huius radicis sumatur portio, quâ sumpta nullus vnquam auditus est periclitari de vitâ.

ENCHIRIDIUM
BOTANICVM
PARISIENSE.

Continens Indicem Plantarum, quæ in Pagis,
Siluis, Pratis, & Montosis iuxta Parisios
locis, nascuntur.

Per IACOBVM CORNVTI, Doctorem
Medicum Parisiensem.

Per portam Nonam iter est in Pagum à saxis & lapide-
dinis dictum Chaillot, in quo post hospitium & regione
Conuenus Minimorum positum, & in colliculis editioribus
incultis iuxta sitis, hæc plantarum genera reperiuntur.

Silybum. siue Carduus lacteus. Leucographis Pl.

Argemone capitulo zoculis canulatis.

Argemone capitulo longiore.

Rubia maior. s. Rubia tinctorum officinarum.

Gallium.

Fœniculum.

Meum Spurius.

Beupleuron. s. Costa bona.

Linaria. s. Osyris.

Anthyllis leguminosa.

Tragopogon minus.

Cynanchica Dalechampi.

Stoebe capitata.

Iris .f. Erysimum Diosc.

14

Si paulo amplius procefferis, profecturus in Suburbanum
nemus, quod Bononiacum vocant; per viam in scrobibus sa-
tis ibi frequentibus, et in aggeribus lapidum offendetur.

Thlaspi minimum flore luteo.

Trifolium Cochlearium.

Anchirrhinum medium.

Anchirrhinum minimum.

Rhamnus Catharticus. inter sepes vinearum. *Fr.*

Pago dicto Authenil.

Attractilis.

Acanthi varietas.

7

In Silvis Bononiacis.

Si diligenter perquisueris, nunc rectius et ambulant, nunc
stant: plerumque flexus et in gremio procedunt, nulla
plantarum que sequuntur effugit aspectum.

Hieracium minus praemorsa radice.

Hieracium longius radicatum.

Hieracium Sebaldum.

Papaver corniculatum flore luteo.

Pulsatilla flore violaceo.

Pulsatilla atropurpureo flore.

Vaga

- Virga aurea.
 Glaſtium ſatiuum.
 Cataputia maior.
 Perfoliata ſiliquoſa.
 Hypericum.
 Centaurium minus flor. rubris.
 Linaria purpurea.
 Lithoſpermon maius.
 Veronica mas.
 Veronica recta minima.
 Prunella .f. ſymphytum petraeum minus. **flor. albis.**
 Symphytum petraeum maius .f. Bugla. **corulois.**
 Scordium alterum. f. Salvia Bokij. **et carnea.**
 Agrioriganum.
 Alliaria.
 Betonica.
 Serratula Matthioli.
 Scrophularia maior.
 Verbena Dioſcor.
 Scabioſa minima Glabra.
 Scabioſa ſilueſtris incifo folio.
 Stoebe vulgaris.
 Morſus Diaboli .f. fuccifa.
 Horminum ſilueſtre.
 Verbaſcum mas.
 Verbaſcum foemina.
 Blattaria flore { luteo.
 { albo.

Cynoglossum.

Symphytum maius offic. f. Consolidamajor.

Pulmonaria maculosa.

Pulmonaria Gallorum.

Lappa maior .f. Perfonata. Bardana.

Saxifragia alba Chelidónides.

Asclepias .f. Hirundinaria.

Caprifolium .f. mattisilua.

Polygonatum mas.

Polygonatum tertium Clusij.

Geranium Batrachoides minus.

Ranunculus nemorosus flore albo, & carneo.

Saxifragia.

Ammi vulgaris.

Oenanthe .f. filipendula.

Cicutaria maxima.

Thalictrum minus.

Millefolium { florib. albis,
&
rubris.

Millefolium tuberosum, quod tertio à sárano
anno in hortis nostris degenerat.

Cistus humilis .f. flos solis.

Mollugo vulgaris.

Cruciata minor .f. asperula aurea.

Filix foemina.

Carduus fullonum.

Virga pistoris.

Natrix Plinij.

Melilotus coronata.

Enchiridium Botan. Paris.

Cistus humilis annuus folijs Salicis.

Symphitum maius.

Labrum veneris.

Lychnis repens.

Fragaria.

Fragaria quadrifolia, & trifolia minimè vesca.

Lustrato vniuerso nemore, egressio fiat per portum
Neuilly, obiterque subi pratum ponti subditum, obserua-
turum numquid in eo natura noui produxeris. Ego quidem
peculiare nihil vnquam comperi: verum fortassis aliquan-
do præter expectationem raram quid in eo offendi poteris;
quod eo maxime fiet, quia secundum flunium est: secum enim
longinquarum plantarum semina fluij conuehunt, qua dum
illi ex alueo per hiemem exundant, proximis quibusque lo-
cis inferere solent.

MONS VALERIANVS.

Pete inde montem à Valerio Valerianum dictum. In hu-
ius pede, & decliuiori parte per vineas, hæ maxime nas-
cuntur plantæ.

T Vssilago.

Condrilla viminea.

Draba aruensis.

Mille-grana Thlaspi species.

Behen album, & Papauer spumcum.

In vertice vero singulares hæ crescunt.

Oreoselinum.

Genistella tinctorum.

Lychnis siluestris 3^a Clusij cauliculis striatis.

Asclepias non scriptum, folijs nigris, in summo hispida.

Campanula rotundi folia, inter saxa pullular.

SAINCT CLOUD.

Soleo ab isto monte in Pagum à Sancto Cloudeuo, Sainct Cloud dictum proficisci. In quo se etiam, si animus ferat, à dextris semita recta deducet. Interim si (obsonando famem, donec cœna frugation, qualis ingenuos decet herbarios appareatur) secundum Sequane ripas deambulatio fiat, occurrent,

Lingua maior Dalechampij.

Potamogeton perfoliatum.

Potamogeton perfoliariz folio.

Hepatica aquatica. medijs in aquis.

Muscus aquaticus ferulaceus.

Hippuris fortensis sub aquis.

Maratriphyllon aquaticum.

Nymphæa utraque.

A LA BUTTE DE SEVRE

Sequenti die summo te mane committere iunert, te matutè & ante aestum diei; in Pagum Seute dictam peruenias. Ibi colliculus est plurimus, apud herbarios nostros nominis, quem nonnullis montem Anglonum vocant, alij verò Monspeliensem monticulum, in quo precipue hic crescunt, & nusquam tales reperiuntur.

PHalangium ramosum.

Phalangium non ramosum.

Orchis Sphegodes Cornelij gemmae rubrae florum alis.

Bursa pastoris minima.

Pneumonanthe.

Trachelium minus.

Aster Conizoides montanus minor.

Linum silvestre flor. albis.

Globularia Monspeliensis.

Consiligo Ruellij .f. Elleborastrum.

Carduus acaulis Septentrionalium.

Ononis minor non spinosa lutea.

Linofyris purpureo caerulea.

Sferro Cavallo.

Lotus Enneaphyllos .f. coronilla & Colutea minima.

Digitalis purpurea.

M E V D U N.

Meudoni per semitam qua est post Parrochiam, patet iter in Prata irrigua, in quibus offenduntur.

TRifolium pratense siliquosum.

Solanum Terraphyllum .f. herba paris.

Bifolium .f. Ophris.

Plantago minor .f. quinquefolia.

Elleborine Pratenfis flore rubicundiflora.

Calamintha altera odore gravi pulegij.

Mentha Cataria.

Cirsium alterum. f. Carduus pratensis Tragi.

Cirsium Anglicum.

Chelidonium minus.

Angelica pratensis minima.

Angelica aquatica maior.

Angelica fuchsij.

Eleoselinum. f. paludapium, G. Afcha.

Ophioglossum.

Rorida. f. ros solis.

Alliaria.

Herba turca. f. herniaria.

Satyrij multæ species, folio } maculato.
aut
non maculato.

Gramen bombicinum.

Gramen cyperoides.

Gramen villosum.

Valeriana minima pratensis.

Cotyledon minus repens.

Lamium luteum repens.

In editioribus & apricis locis

Gnaphalium flore rubro.

Gnaphalium flore albo.

Genistella aculeata.

Scorpius. f. Genista aculeata maior.

Genistella infectorum.

Oxyacantha. f. berberis.

- Musculus cyphoides.
Musculus corallinoides.
Pentaphyllon argentatum.
Tormentilla.
Tragorchis .f. testiculus hircinus.
Ampeloprasson.
Tota bona .f. Bonus Henricus, & spinacia silvestris.
Oxalis veruccina.
Plantago major.
Plantago incana.
Rapuntium minus.
Telephium .f. Crassula.
Sepæa.
Clauis vulgaris .f. Glycyrriza silvestris.
Arium officinarum .f. pes vituli.
Smilax lævis.
Conuoluulus minor purpureus.
Bryonia .f. vitis alba.
Tamus .f. figillum Beatz Mariz.
Flos ambrualis .f. astragaloides herbariorum.
Ononis.
Polypodium murale.
Polypodium quernum.

In Dumeris, quæ alluuntur riuulo præterlabente.

- Oxys pliniana .f. Oxytriphyllon, officinarum.
Sagina spargula.
Alperula .f. aspergula.
Melissophyllon fuchsi.

Veronica serpilli-folia.

Morsus Gallinæ folio Ederula.

Alfine myosotis hirsuta.

Caryophyllus nemorosus minor.

Tunica .f. Caryophyllus silvestris minimus.

Caryophyllus Montanus.

Lyfimachia filiquosa silvestris.

Lupus salictarius.

Lamium luteum repens.

In Silvis maioribus.

Cratægonum.

Gramen leucanthemum Dodonæi.

Hiacynthus non scriptus Dodonæi.

Serapias montana maculatis folijs.

Tithymalus Characias.

Valeriana maior mas.

Valeriana silvestris femina.

Peucedanum.

Filix mas.

Filix aculeata major, in silvis Capucinatorum.

Bruscus.

Sorbus.

Geranium facie pedis columbini.

Glauz exigua maritima Dioscorid. In silvis Castelli.

Gratiola minor Baulini. *ibid.*

Myosouros Lobelij .f. Cauda muris *inter segetes.*

Chamædryis laciniatis folijs flore purpureo, albo.

Asperula cæruleis flosculis. *et purpureis.*

Polytrichon Apuleij.

Trifolium maculatum flore luteo.

In Pratum GENTILLY.

87

*Itur per portam Sancti Marcelli. Statim in ingressu
secundum riuulum qui Pratum alluit, sese offerunt planta,
qua sequuntur.*

Solanum lignosum .f. dulcamara.

Lyfimachia purpurea.

Lyfimachia lutea .f. salicaria { trifolia.
&
quadrifolia.

Lyfimachia filiquosa pratensis.

Lyfimachia Galericulata.

Vlmaria .f. Regina Prati.

Alnus aquatica.

Gramen Iuncum palustre articulato folio Bauhini.

Cyperus longus odorator.

Gramen Cyperoides.

Gramen panniculosum.

Acorus nostras palustris.

Sparganium .f. butomos Theophrasti.

Sparganij secunda species.

Iuncus Cyperoides floridus, paludosus.

Crataegus Sion Erucæ-folium .f. berula minor aquat.

Nasturtium aquaticum.

Cardamine altera .f. sisymbrium.

Plantago aquatica.

Hidropiper .f. persicaria vrens.

In ipso Prato reperiuntur.

- Gramen phalarioides.
 Serapias palustris latifolia.
 Iacoea.
 Persicaria utraque, maculata & immaculata.
 Gratiola maior.
 Parmica .f. sternutamentoria.
 Anagallis aquatica.
 Nummularia.
 Teucrium pratense.
 Euphrasia minor.
 Cardiaca .f. agripalma.
 Marrubium aquaticum.
 Cannabis aquatica.
 Eupatoria Cannabina.
 Crista Galli herbariorum.
 Betonica aquatica Septentrionalium.
 Iacca nigra vulgaris.
 Tragopogon luteum maius.
 Scorzonera pratensis.
 Caltha palustris Gesneri.
 Ranunculus palustris { rotundioris folio.
 .f. flammula aquatica }
 & angustioris folio.
 Argentina.
 Daucus pratensis .f. carui, Galis Cherys.
 Oenanthe aquatica repens.
 Oenanthe aquatica { tuberosa }
 { minor .f. }
 Thalictrum maius .f. phellandrium Dodon.

Seseli pratense.
Pedicularis.
Cynanchica Dalechamp.
Trifolium pratense.
Trifolium paludosum.
Trifolium fragiferum.
Armoraria .f. Veronica pratensis.
Alfene myosotis scorpioides.
Chamaelinum serotinum floribus albis.
Bellis maior.
Bellis minor.
Chamaebalanos flore luteo.
Mentha aquatica.

In Pago dicto IVRY iuxta Sequanam, per vineas.

62

A Ristolochia clematidis.
Hyoscyamus niger.
Saponaria vulgaris.
Saponaria altera, pulvere nigro floris infecta.
Solanum alchekengi.
Elleborine .f. epipactis flore viridi maior, in silvis do-
mesticis.
Chelidonium minus *ibid.*
Ornithogalum flore luteo, in novis primis vere.
Chamaedrys laciniatis foliis, *ibid.*
Phyllitis .f. lingua ceruina, in putris.

In Pratis Pagi PALUSSEAV.

10

Colchicum vulgare.
Colchicum Amaranthino flore.

In Porta Sancti Antonij, in interstitiis lapidum que mania urbis componunt.

Salvia vita.

Hydrolapathum maius, in aquis stagnantibus.

A LA RAQVETTE.

Berula maior.

Scordium.

Xanthium .f. Lappa minor.

In Pago CHARENTON.

Armeria prolifera.

Arthemisia tenui-folia.

Viscaria .f. mulcipula flore muscoso.

Polium Montanum.

In silvis vite sane, que vernaculè Visaine dicuntur.

Orchis sphegodes C. Gemmæ obscuris floribus.

Tithymalus Cyparissias.

Tithymalus helioscopius.

Polygala .f. flos ambrualis, { cæruleus.
&
rubellus.

Serpillum maius.

Serpillum minus.

Coronopus siluestris.

Coronopus repens Ruellij.

Paronychia alpinefolia.

Paronychia altera rutaceo folio.

Enchiridium Botan. Paris.

129

Chamædiys.
Pinus siluestris.
Ornithopodium verum.
Genista scoparia .f. spartium.
Erysimum aquaticum.
Orobanche.
Linodorum.
Fungi clypei-formes.
Fungi fauis similes, Gallis Morilles.

20

In Claustro Minimorum.

Narcissus luteus siluestris Dodonæi.

In Campo dicto LA VARENNE DE S. MAUR.

Gramen nodosum bulbosum.
Ornithogalum flore albo.
Chamælinum siluestre.
Fagopyrum Dodonæi, vulgò bled Sarrazin.
Glastum sativum.
Esula minor.

In Cruce FAUBIN, iuxta Pagum Charonne.

6

Absynthium tenuifolium.
Tribulus terrestris.
Verbena.
Fœnum Burgundiacum.

In Prato Saincti Geruain.

4

Gramen exile durius.

Psyllium maius & minus.

Cotonaria. f. gnaphalium vulgare, & herba impia.

Titymalus leptophyllos.

4

In montefalcone dicto MONTFAVLCON.

Perfoliata.

Caryophyllus siluestris minor.

Centaurium luteum perfoliatum.

Statiche Dalechamp.

4

In Pago AVBERVILLIERS.

Snapi sativum & agreste.

Eruca sativa.

Iris. f. Erysimum Dioscorid.

Peplis. f. Esula rotunda.

Esula exigua Tragi.

Petroselinum.

Pastinaca domestica.

Pastinaca Dioscorid.

Pastinaca sativa atrorubens.

Melo.

Pepo.

Cucurbita, omnis generis.

Cucumis, &c.

Asparagus domesticus.

Foeniculum græcum.

Eundo in Pagum dictum L. ABERVILLIERS.

Conysa maior.

iii 77

Co
Ju
Li
Pu

Aq
An
Cal
Me
Hel
Mer
Men
Nyn
Nyn
Mon
Gran
Myr
Myr
Equi
Osmu
Ranu
Salix.

Asph
Alliu
Moly

Enchiridium Botan. Paris.

231

Conysa minor.

Iuncus lacus vulgaris.

Linum.

Pulegium regium.

In Pago MONTMORENCY.

In stagnantibus Piscinarum aquis & vicinis locis.

Aquatica coryledon.

Anagallis aquatica altera.

Calamintha aquatica.

Mentha vulgaris.

Helenium. f. Enula campana, à testang fec.

Mentha sisymbria.

Mentha rotundifolia.

Nymphaea alba.

Nymphaea lutea.

Morus Ranæ.

Gramen Parnassi.

Myriophyllum equisetifolium.

Myriophyllum aut marathriphyllum palustre.

Equisetum. f. Hippuris.

Osmunda regalis.

Ranunculus aquaticus hepaticæ facie.

Salix.

Pasim inter silvas, iuxta Castellum dictum

venatione DE LA CHASSE.

Asphodelus Hyacinthinus fortè Gallici.

Allium ursinum.

Moly serpentinum.

Cynocrambe .f. mercurialis siluestris.
 Alsine repens, fortè Cacubalum Plinij.
 Circæa Lutetiana.
 Pyrola .f. limonium Cordi.
 Trachelium .f. Ceruicaria.
 Rapuntium maius .f. alopecuroides.
 Chamænerion Gesneri.
 Tithymalus leptophyllos.
 Daphnoides .f. Laureola.
 Androsæmon maius .f. periclymenon Italorum.
 Linosyris nuperorum.
 Linaria aurea Tragi.
 Acinos .f. Bethonica Pauli.
 Clinopodium.
 Helxine Cissampelos altera, triplicis effigie.
 Aracus.
 Lathyrus leguminosa.
 Sorbus domestica.
 Fraxinus.
 Nux iuglans.
 Aquifolium .f. agrifolium.
 Quercus vulgaris.
 Fagus.
 Castanea.
 Ebulus.
 Sambucus.
 Euonymos Theophrasti.
 Cornus Diocoridis.
 Cornus femina .f. Virga sanguinea.

In pago SAINT PRIX.

- Afarum.
- Viorna vulgi .f. clematis altera Marth.
- Lupus salictarius .f. lupulus.
- Clematis Daphnoides .f. peruinca.
- Bruscus .f. myrtus aculeata.
- Malua siluestris repens pumila.
- Althæa.
- Alcea.
- Sanicula.
- Pentaphyllum vulgare.
- Pentaphyllum argentatum.
- Agrimonia offic. f. Eupatoria Græcorum.
- Tormentilla.
- Caryophyllata.
- Fragaria.
- Podagraria.
- Angelica siluestris.
- Tanacetum.
- Inodorum.
- Matricaria nostras.
- Anthemis vulgarior .f. camomilla.
- Asperula aut aspergula.
- Alysson Germanicum Echioides.
- Rubia minor siluestris.
- Trichomanes.
- Lagopus maior.
- Vaccinia nigra & rubra.
- Buxus.

Ligustrum.

Frangula. f. alnus nigra baccifera.

Prunus siluestris.

Tilia mas & foemina, Tilleap.

Ulmus, Orme.

Betula. Bouleau.

Carpinus.

Corylus.

Populus alba.

Populus nigra.

Acer maius, Sycomore.

Oxyacantha, Aulbespine.

Vua crispa, Groiselles jaunes.

Ribes, Groiselles rouges.

Erica pumila.

Erica flore purpurante.

Erica scoparia flosculis herbaceis.

Juniperus maior.

Juniperus minor.

Cannabis spuria.

Sambucus aquatica.

In oppido FONTAINE BLEAU.

Orchis spiralis odorat C. Gemma.

Gentiana cruciata.

Filix aquatica repens. à Matzede.

In pago BELE.

Doronici varietas.

Enchiridium Botan. Paris.

235

In pago SAINCTE RENÉ.

Gentiana maior.

In Claustro Carthusianorum, Parisijs.

Abrotanum { *foemina.*
mas.

Absynthium vulgare.

Pilosella.

Ranunculus pratensis reptante cauliculo

vrens.

Ranunc. prat. surrectis cauliculis.

duleis.

Ranunculus dulcis Tragi. f. morsus equi.

Panax heracleum.

Spondylium.

Pimpinella.

Ruta hortensis.

Iuxta Castellum GRIGNON.

Polium Lauendulae folio.

Genistella pinnata.

IN MACERIIS.

Iris vulgaris.

Keiri arabum. f. leucoium flore luteo.

Aizoon maius.

Semperiuium minimum. f. illecebra, in agulis.

Illecebra maior.

Sedum scorpioides.

Sophia Chirurgorum.

Turritis.

In pago Montis Martyrum dicto.

Hiacynthus botryoides .f. comosus minor.

Leuco-narcissolirium minimum.

Epithymbra .f. Cassitha.

Inter SEGETES.

Gramen Caninum.

Hemion .f. Gallicus Apuleij.

Bromos .f. sterilis aena.

Ægyllops Bromoides.

Lolium.

Vstilagines segetum.

Melampyrum .f. triticum vaccini.

Nigellastrum Dodonæi.

Hiacynthus comosus.

Thlaspi umbellatum florib⁹ albis. à Brenan.

Atriplex olida.

Heliotropium maius .f. verrucaria.

Papaver erraticum.

Eranthemum Gesneri .f. flos Adonis.

Hatis siluestris .f. Vaccaria.

Chamæpitis mas .f. aiuga.

Onobrychis.

Lithospermon minus flore albo, purpurante.

Anagallis phœnicea mas.

Anagallis cærulea fœmina.

Elatine Dioscorid .f. Veronica fœmina fœmina.

Euphrasia altera.

Tetrahit. f. Heraclea syderitis Dioscorid.
Scabiosa fatorum.
Cyanus vulgaris.
Chrysanthemum segetum. f. bellis papaveri-folia.
Flos album Dodonæi. f. phu. minimum.
Scandix. f. pecten veneris Plin.
Caucalis albis floribus.
Caucalis flore rubro.
Consolida regia. f. Calcaris flos recent.
Melanthium. f. Nigella Romana.
Lagopus minor.
Melilotus.
Aphaca.
Aracus. f. Craca minima.
Ischæmon vulgare.
Trifolium luteum minimum.

Per Margines viarum.

Lolium.
Gramen pratense.
Hordeum spontaneum spurium.
Lampfana.
Barbarea. f. pseudo-bunias.
Thlaspi Drabæ folio Lobelij, quod polatum vocant.
Thlaspi vulgarissimum vaccariæ folio.
Bursa pastoris maior.
Reseda Plinij. f. Herba amoris.
Senecio.
Seris siluestris. f. Cichorium siluestre.
Taraxacon. f. Dens leonis.

Sonchus uterque.

Blitum.

Atriplex. f. pes anserinus.

Atriplex vulgaris.

Parietaria

Mercurialis nat & forma.

Solanum hortense .f. morella.

Papaver spurium .f. Behen album Monspel.

Lutcola.

Polygonum. **Alfinc.**

Marrubium nigrum f. Ballote.

Marrubium album.

Galeopsis .f. *Vertica non mordax purpurea*.

Lamium .f. angelica flore albo.

Vrtica minor .f. græca.

Echium .f. Borrago officinarum.

Malva vulgaris.

Geranium Robertianum.

Geranium pes columbinus.

Cicuta.

Capnos.f. fumaria

Asperugo.f. *phylantropos*

Acanthium.

Carduus stellatus. f. calcitrapa, Chausserrape.

Carduus vulgarissimus viscum.

Eryngium.

Rosa canina.

Rubus

Lampfana.

Traxator f. Deus Iconis.

PRIVILEGE DV ROY.

NOUS PAR LA GRACE DE DIEV
ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE,
A nos Amz & Feuz Conseillers, les Gens
tenans nos Cours de Parlement, Baillifs, Se-
neschaux, Preuosts ou leurs Lieutenans, & à
tous nos Iusticiers & Officiers qu'il appar-
tiendra. Salut, Nostre bien Amé Maître IACQUES
CORNUY Docteur Regent en la Faculté de Medecine
à Paris, Nous a fait tres humblement remonstrer qu'il
auroit fait & composé vn liure lequel il desireroit donner
au public, & faire Imprimer sous le titre de *Canadensium
Plantarum, Aliarumque nondum Editarum Historia*, enrichie
de la figure en taille d'once de chaque plante, & sur la fin
du liure est adjousté vn *Enchiridium Botanicum Parisiense*.
Mais il craint que quelques Libraires ou Imprimeurs autres
que ceux qu'il auroit choisis pour cet effect, ne voullussent
s'ingérer de l'Imprimer semblablement, ou suscitassent les
Estrangers de ce faire, ce qui tourneroit au dommage &
à la perte dudit exposant, & de ceux auxquels il auroit
fait entreprendre ladicte Impression sur l'esperance d'en re-
tirer avec la recompense de leur labour les frais & mises
qu'ils y auroient aduancez. Pour à quoy obuier il nous a
tres-humblement requis & supplié de luy octroyer nos
lettres sur ce necessaires. A CES CAUSES, desirans bien
& fauorablement traicter ledit exposant recognoistre son
labour, & qu'il ne soit frustré des fruits d'iceluy, luy
auons permis & octroyé permettons & octroyons de nos
grace speciale, pleine puissance & autorité Royale par ces
presentes, d'Imprimer ou faire Imprimer & mettre en lu-
miere ledit liure en tel volume, marque & caractere que bon
luy semblera, & par tel Libraire qu'il vouldra, & iceluy met-
tre & exposer en vente & distribuer durant le temps & es-
pace de dix ans accomplis à commencer du iour qu'il sera

acheu d'imprimer, faisant tres-expresses inhibitions & defences à tous Imprimeurs, Libraires Estrangers & autres personnes de quelque qualité qu'ils soient d'imprimer faire Imprimer ou mettre en vente durant ledit temps ledit liure sous faulces marques ou autres desguisemens sans l'expres consentement & permission dudit exposant, ou de ceux ayans charge de luy, sur peine de confiscation d'iceluy, de mil liures d'amende, applicables moitié aux pauvres de l'Hôtel Dieu de cette Ville de Paris, & l'autre moitié audit exposant, & de tous despens, dommages & interrests enuers luy, à la charge d'en mettre deux Exemplaires en nostre Bibliothèque publique, avant que de le faire exposer en vente, suivant nos Reglemens, & vnen celle de nostre trescher & feal le sieur Seguier Cheualier Garde des Sceaux de France à peine d'estre descheu dudit privilege. Si vous MANDONS & à chacun de vous enjoignons que du contenu en ces presentes vous faciez souffrir, & laissiez jouyr ledit exposant pleinement & paisiblement, & à ce faire & souffrir contrainiez tous ceux qu'il appartiendra, & en mettant au commencement ou à la fin dudit liure ces presentes ou yn bref extrait d'icelles. Voulons qu'elles soient tenues pour deuement significées, & qu'au Vidimus d'icelles soy soit adjoustée comme au present Original. CANT cest nostre plaisir. Donné à Paris le 23. iour d'Octobre, l'an de grace 1634. Es de nostre règne le vingtcinquiesme. Par le Roy en son Conseil. GVEROVL T.

Menda que incuria correctoris obrepserunt.

Primapagina ad Lectorem discordans. *legi de pueris.* Fol. 11. versu 17. caulemenim, *legi de pueris pueris.* Fol. 17. in titulo de Valeriano. *legi de pueris pueris.* Fol. 21. ultimo versu, expressum, *legi expressum.* Fol. 27. in titulo ramosum, *legi ramosum.* Fol. 31. versu 21. censum, *legi censum oblationem.* Fol. 37. versu penultimo, Narrationum, *legi Narrationum.* Fol. 39. versu ultimo prout, *legi prout.* Fol. 112. versu 11. viz quoniam possit, *legi quoniam possit.*

Actum à l'imprimerie le 20. Decembre 1634.

ions de
autres
er faire
li liure
expres
e ceux
loy, de
ures de
é audit
enners
nostre
ser en
rettes-
aux de
vous
u con-
t jouyr
e faire
, & en
es pro-
soient
icelles
an tel
dobre,
iesme.

Elle
d'ice
muel
un
d'ice
non
poch
d'ice
d'ice
d'ice
d'ice
d'ice

